

ACTIEPLANNEN 2013-2014

*betreffende GENDER, SEKSUELE IDENTITEIT
en TOEGANKELIJKHEID*

in het kader van de toepassing van de
open coördinatiemethode in het Vlaamse
gelijkekansenbeleid

Vlaanderen
is gelijke kansen

Colofon

Coördinatie

Gelijke Kansen in Vlaanderen
Vlaamse overheid – Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

gelijkekansen@vlaanderen.be
www.gelijkekansen.be

Depotnummer

D/2014/3241/130

Verantwoordelijke uitgever

Heidi Vander Poorten
Gelijke Kansen in Vlaanderen

Grafische vormgeving

Sara S'Jegers - *apostrof*

Inleiding

Hardnekkige genderstereotypen, homofobe uitspraken, gebouwen die ontoegankelijk zijn voor mensen met een rolstoel of met een kinderwagen: ondanks positieve evoluties is dit alles nog steeds heel herkenbaar. Het zijn maar enkele factoren die gelijke kansen in de weg staan. De conclusie is echter duidelijk: er is nog werk aan de winkel.

Werk voor de Vlaamse minister van Gelijke Kansen, maar ook voor alle collega's in de Vlaamse Regering. Van die nood aan een transversale aanpak is de Vlaamse overheid zich sterk bewust. Vandaar dat ze een dergelijke werking in 2008 verankerde in het decreet 'houdende een kader voor de uitbouw van een gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid'.

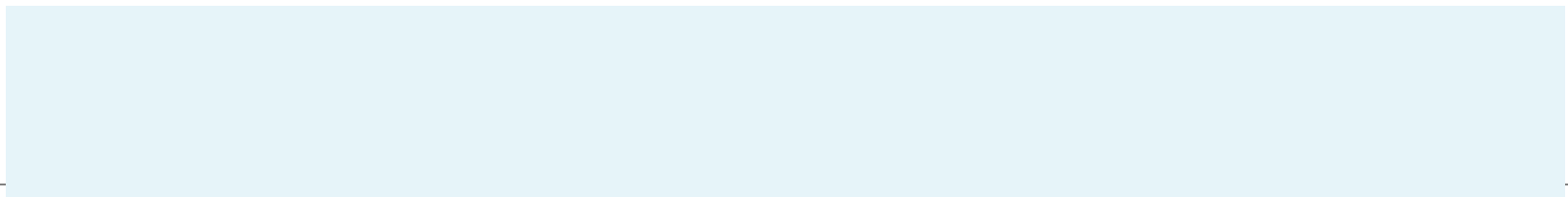
Dat decreet bepaalt dat er gewerkt wordt met de open coördinatiemethode (OCM). Concreet betekent dit dat alle Vlaamse minister gezamenlijk doelstellingen bepalen, waarna ze elk verantwoordelijk zijn voor de realisatie ervan via de opmaak van actieplannen. De Vlaamse minister van Gelijke Kansen coördineert, stimuleert en ondersteunt dit proces.

De opmaak van actieplannen en verslagfiches gebeurt vanuit de ambtelijke Commissie Gelijke Kansen. Deze commissie bestaat uit vertegenwoordigers van alle Vlaamse beleidsdomeinen en wordt voorgezeten door Gelijke Kansen in Vlaanderen.

Een OCM-cyclus duurt 5 jaar en start met de bepaling van een doelstellingenkader. Dat kader wordt vervolgens vertaald in twee opeenvolgende bundels actieplannen met telkens een looptijd van twee jaar. Na het verstrijken van de looptijd, wordt er telkens verslag uitgebracht.

In 2010 startte een tweede OCM-cyclus m.b.t. de thema's gender, seksuele diversiteit en toegankelijkheid, die loopt tot eind 2014. De Vlaamse Regering besliste in het voorjaar van 2010 over een doelstellingenkader. Die beslissing werd voorbereid door de ambtelijke Commissie Gelijke Kansen, onder begeleiding van Gelijke Kansen in Vlaanderen en met de betrokkenheid van een breed middenveld. Het doelstellingenkader werd geconcretiseerd in een reeks actieplannen met als looptijd 2011-2012 en in een reeks actieplannen met als looptijd 2013-2014.

De actieplannen 2013-2014 vormen het voorwerp van deze bundel.

INHOUDSTAFEL

GENERIEKE ACTIEPLANNEN

1	Implementatie toegankelijkheids-, diversiteits- en anti-discriminatieclausule in subsidiereglementering – Fase II	15
2	Acties met het oog op de uitvoering van het MEP-decreet en de monitoring ervan	18

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Kris Peeters BEVOEGDHEID: Algemeen Regeringsbeleid

3	Merkbeleid	21
4	Monitoring van de houding van de Vlamingen tegenover de rollen van vrouwen en mannen in het gezin en de samenleving	23
5	Aandacht voor gendermechanismen in de studies en monitoringrapporten van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR)	25
6	Monitoring van de houding van de Vlamingen tegenover holebi's en holebiseksualiteit	28
7	Analyse maatschappelijke situatie holebi's	30

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Kris Peeters BEVOEGDHEID: Economie

8	Het project 'Ondernemen in zich(t): trajectbegeleiding voor vrouwelijke prestarters met -groeipotentieel'	35
9	Verzameling gegevens m.b.t. gender in ondernemen	38

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Kris Peeters BEVOEGDHEID: Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking

10	Integratie van gender als transversaal thema in de Vlaamse Ontwikkelings-samenwerking	41
----	---	----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Kris Peeters BEVOEGDHEID: Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

11	Contacten leggen met landbouw(vrouwen)organisaties om na te gaan welke acties er kunnen worden ondernomen naar vrouwelijke landbouwers	45
----	--	----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Ingrid Lieten
BEVOEGDHEID: Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie

12	Diverse acties om de gelijkheid van man en vrouw in de academische wereld te waarborgen	49
13	Beleid wetenschapscommunicatie: focus op meisjes en wetenschap/ technologie	51
14	Bestrijding van de loopbaankloof	54
15	Gegevens m.b.t. gender (loopbaan, slaagkansen, etc.) in onderzoek en innovatie worden systematisch bijgehouden en opgevolgd	56

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Ingrid Lieten
BEVOEGDHEID: Media

16	Journalisten en programmamakers informeren en sensibiliseren voor genuanceerde en niet stereotype beeldvorming	61
17	Aanvulling van de inventarisatie over bestaande praktijken (m.b.t. beeldvorming op vlak van gender) en publicatie van alle informatie en goede praktijken op het Online kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid	63
18	Beter bekendmaken van de expertendatabank (beeldvorming vrouwen)	65
19	Monitoring Steunpunt Media (gender)	67
20	Aanvulling van de inventarisatie over bestaande praktijken (m.b.t. beeldvorming op vlak van seksuele diversiteit) en publicatie van alle informatie en goede praktijken op het Online kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid	69
21	Beter bekendmaken van de expertendatabank (beeldvorming transgenders)	71
22	Monitoring Steunpunt Media (seksuele diversiteit)	73

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Ingrid Lieten
BEVOEGDHEID: Armoedebestrijding (coördinatie)

23	Inzicht verhogen in de feminisering van armoede en vertaling van inzichten in plan van aanpak	77
----	---	----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Geert Bourgeois
BEVOEGDHEID: Bestuurszaken

24	Integrale toegankelijkheid van de Vlaamse overheidsgebouwen stelselmatig verhogen	81
25	Vlechtwerk, vormings- en netwerkingreeks om de doorstroom van vrouwen naar top- en middenmanagement te verhogen	84
26	Overuit: netwerkactiviteiten voor holebi's, transgenders en hun hetero-collega's	86

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Geert Bourgeois
BEVOEGDHEID: Inburgering en Integratie

27	Aandacht voor gender en gendergerelateerde rechten in de lessen maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers	91
28	Opname van aandacht voor gender in de werking van het Kruispunt Migratie en Integratie	93
29	Genereren van aandacht voor en het inzicht in gendermechanismen via de integratiekaart, lokale integratiemonitor en via het verzamelen en ontsluiten van gegevens in de Kruispuntbank Inburgering	95
30	Project 'Wat is eerbaar aan geweld? Vorming en sensibilisering omtrent gendergerelateerd geweld voor hulpverleners en etnische culturele minderheden.' – vzw Ella	97
31	Project 'Vrouwelijke genitale verminking: hoe ermee omgaan?' – Intact vzw	100
32	Aandacht voor gelijke rechten voor holebi's in de lessen maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers	102

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Geert Bourgeois
BEVOEGDHEID: Toerisme

33	Actieplan toegankelijkheid	107
34	Gayfriendly Flanders: organisatie persreis ter gelegenheid van de World Outgames	111

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Geert Bourgeois
BEVOEGDHEID: Onroerend Erfgoed

35	Onroerend Erfgoed en Toegankelijkheid: vervolgtraject	115
----	---	-----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Jo Vandeurzen
BEVOEGDHEID: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

36	Aandacht voor integrale toegankelijkheid bij VIPA	121
37	Gebruik van tablets als communicatiehulpmiddel	124
38	Uitbreiding van het aanbod kinderopvang voor baby's en peuters met specifieke aandacht voor het bereiken van maatschappelijk kwetsbare groepen	126
39	Evenwichtige aanwezigheid mannen en vrouwen in zorgberoepen	128
40	Sensibilisatie van sekswerkers i.v.m seksuele gezondheidszorg	130
41	Ondersteunen van mensen met hiv en hun intermediairs	134
42	Nieuwkomers en seksuele gezondheid	137
43	Verspreiding 'Kijk ik Groei' en brochure 'Vader- en ouderschapsverlof'	139

44	Gerichte informatie, sensibilisatie, overleg en onderzoek inzake interlandelijke adoptie	141
45	Handboek Relationele en Seksuele Vorming voor leraren	144
46	Het bevorderen van de kennis over transgenderzorg	146

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Hilde Crevits
BEVOEGDHEID: Mobiliteit en Openbare Werken

47	Toegankelijkheid van het openbaar vervoersaanbod van De Lijn via verbetering van de infrastructuur	151
48	Uitbouw van een Vlaams toegankelijk vervoersysteem in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	154
49	Financiering van het vervoer van personen met een handicap of ernstig beperkte mobiliteit	156

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Freya Van den Bossche
BEVOEGDHEID: Wonen

50	Informeren en stimuleren van sociale huisvestingsactoren inzake toegankelijkheid	161
----	--	-----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Freya Van den Bossche
BEVOEGDHEID: Sociale Economie

51	Monitor Sociale Economie: in kaart brengen van genderaspecten in de verschillende sociale economie programma's	165
----	--	-----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Philippe Muyters
BEVOEGDHEID: Financiën en Begroting

52	Tegen 2014 wordt onderzocht in welke mate de implementatie van genderbudgetting binnen de Vlaamse overheid mogelijk zou kunnen zijn	169
----	---	-----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Philippe Muyters
BEVOEGDHEID: Werk

53	Fysieke toegankelijkheid bij de VDAB	173
54	Aandacht voor gelijke kansen m/v via loopbaan- en diversiteitsplannen	177
55	Aandacht voor gelijke kansen m/v via Work-up (structureel EAD-project)	180
56	Bestrijding van de loopbaankloof	183
57	Sensibilisering gendermainstreaming	184
58	Monitoring M/V in maatregelen Werk	185
59	Gendermainstreaming binnen projecten gesubsidieerd door het Europees Sociaal Fonds (ESF)	190
60	Aandacht voor LGTB via loopbaan- en diversiteitsplannen	192

61	Informeren en sensibiliseren werkgevers m.b.t. holebi's en transgenders op de werkvloer	194
----	---	-----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Philippe Muyters
BEVOEGDHEID: Ruimtelijke Ordening

62	Evaluatie stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid	199
----	--	-----

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Philippe Muyters
BEVOEGDHEID: Sport

63	Ondersteunen van de vzw Intro voor het publiekstoegankelijk maken van sportmanifestaties	203
64	Ondersteunen van de vzw JES voor het project Dans in Centrumsteden	205
65	Experimenteel project sportparticipatie van meisjes en vrouwen van diverse afkomst	207
66	Het ondersteunen van de World Outgames 2013	209

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Joke Schauvliege
BEVOEGDHEID: Leefmilieu en Natuur

67	5-jaarlijks uitvoeren van een schriftelijk leefomgevingsonderzoek (enquête ter bepaling van het aantal gehinderden door geur, geluid en licht in Vlaanderen) met bijzondere aandacht voor gender	213
68	Humane biomonitoring (techniek waarbij de inwendige blootstelling aan polluenten en/of vroegtijdige effecten van polluenten bij de mens worden gemeten door middel van biomerkers) met aandacht voor gender – I	215
69	Humane biomonitoring (techniek waarbij de inwendige blootstelling aan polluenten en/of vroegtijdige effecten van polluenten bij de mens worden gemeten door middel van biomerkers) met aandacht voor gender – II	217

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Joke Schauvliege
BEVOEGDHEID: Cultuur

70	Ondersteuning vzw Intro	221
71	Toegankelijkheidsscreenings Vlaamse kunstorganisaties	223
72	Genderbewuste communicatie	225

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Pascal Smet
BEVOEGDHEID: Onderwijs

73	Aandacht voor genderneutrale studiekeuze in de hervorming van het secundair onderwijs	229
74	Implementatie van het VLIR-actieplan Gender. Vrouwen in de academische loopbaan en het universitair beleid	231
75	Maatregelen in functie van tienermoeders met het oog op het vermijden van ongekwalificeerde uitstroom	234

76	Bestrijding van de loopbaankloof	236
77	Het beleidsdomein onderwijs werkt aan procedures om discriminatie en ongelijke behandeling tegen te gaan	239
78	Ingebeeld: Labotraject Beeldgeletterdheid	241
79	Çavaria en vzw Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB) geven in opdracht van de minister van Onderwijs het project 'gender en problematiek gendergerelateerd geweld' vorm	243
80	Onderwijs kent een nominatimsubsidie toe voor de onderwijswerking van çavaria (2011-2014)	246
81	Onderwijs sensibiliseert en informeert het ruime veld over omgaan met transgender personen binnen onderwijs	248

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Pascal Smet
BEVOEGDHEID: Jeugd

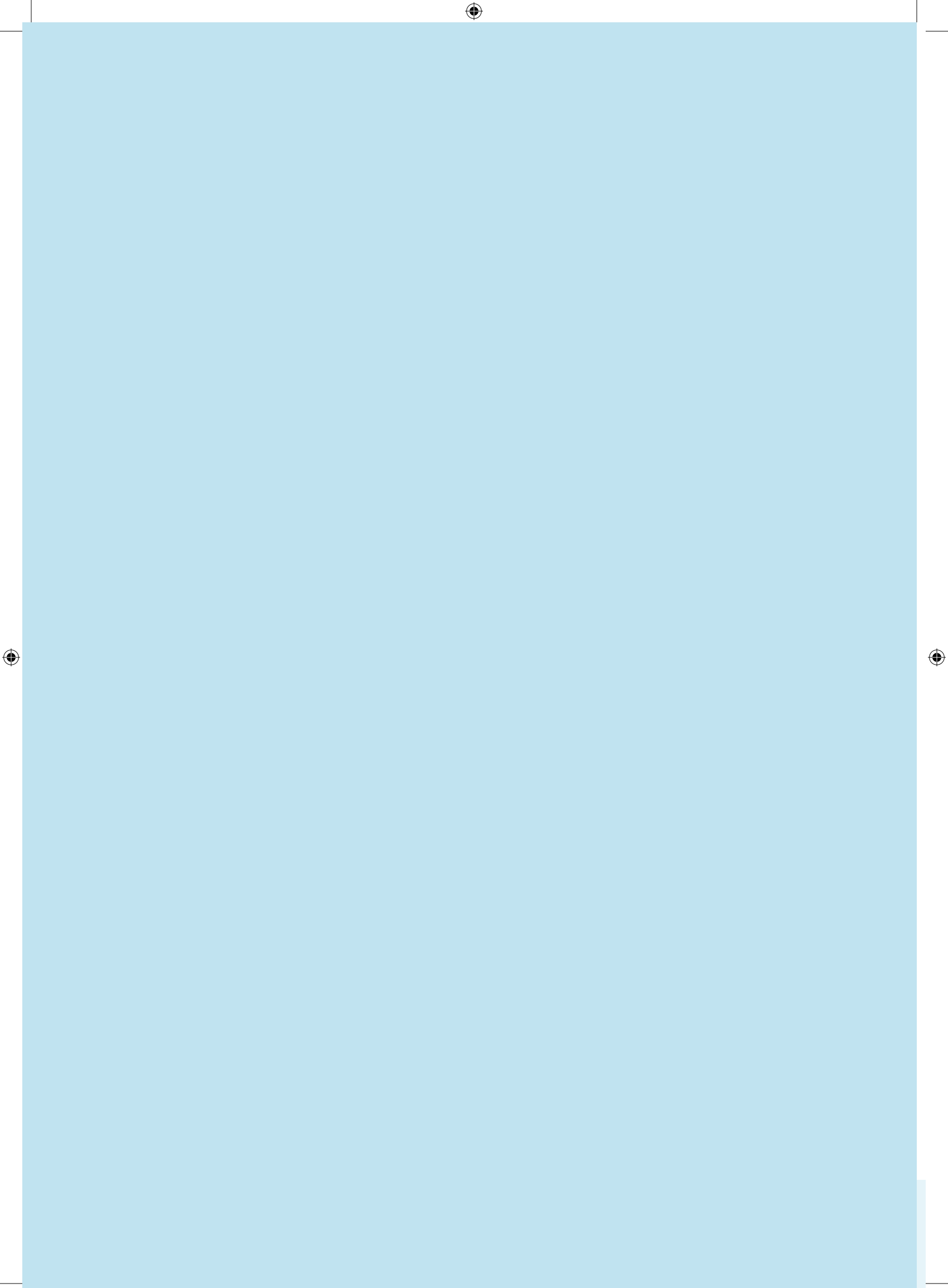
82	Toegankelijkheid jeugdinfrastructuur – I	253
83	Toegankelijkheid jeugdinfrastructuur – II	255
84	Verhogen toegankelijkheid van de communicatie binnen de jeugdsector	257
85	Verhogen kennis over (on)gelijke kansen voor jongens en meisjes, en holebi's en transgenders binnen het jeugdbeleid en de jeugdsector	259
86	Ondersteuning werking Wel Jong Niet Hetero	261
87	Openheid en toegankelijkheid van het jeugdwerk t.a.v. homoseksualiteit en transgender	264
88	NoHateSpeech-Campagne voor respect en tolerantie t.a.v. online haatspraak	2

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER: Vlaams minister Pascal Smet
BEVOEGDHEID: Brussel

89	Ondersteunen van vzw Intro voor het toegankelijk maken van Brusselse evenementen en festivals	269
90	Ondersteuning Belgian Pride	272

ALLE MINISTERS ALLE BEVOEGDHEDEN

Alle leden van de Vlaamse Regering engageren zich ertoe om in de beleidsnota's en de jaarlijkse beleidsbrieven aan te duiden op welke manier de implementatie van de OCM-doelstellingen binnen ieders bevoegdheid wordt gerealiseerd.

Implementatie toegankelijkheids-, diversiteits- en anti-discriminatieclausule in subsidiereglementering – Fase II

1

BELEIDSDOMEIN

Alle beleidsdomeinen

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

/

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Leden Commissie Gelijke Kansen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Alle Vlaamse ministers

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Fysieke toegankelijkheid

Andere: alle thema's die deel uitmaken van het decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Gelijke kansen bewerkstelligen en discriminatie bestrijden via de structureel verankerde aandacht ervoor in de algemene werking van de Vlaamse overheid.

OPERATIONELE DOELSTELLING

Het 'gelijkekansengevoelig' maken waar mogelijk en zinvol van de subsidiereglementering in het eigen beleidsdomein via de opname van een toegankelijkheids-, een diversiteits- en een anti-discriminatieclausule.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Jaarlijks ondersteunt de Vlaamse overheid talloze organisaties, instellingen, individuen en initiatieven via subsidies. Het is belangrijk dat deze subsidiestromen niet ongewild leiden tot het behouden of de versterking van ongewenste ongelijkheden of achterstellingsmechanismen. Of nog sterker gesteld: het is belangrijk dat die subsidiestromen zoveel mogelijk worden ingezet om gelijke kansen te bevorderen.

In het kader van de realisatie van het Actieplan 'Implementatie toegankelijkheids-, diversiteits- en anti-discriminatieclausule in subsidiereglementering – Fase I' (looptijd 2011-2012) werd er vanuit de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen een inventaris opgemaakt met:

1. subsidiereglementen waarin reeds een gelijkemansclausule is opgenomen die volgens de inschatting vanuit het bevoegdheidsdomein volstaat;
2. subsidiereglementen waarin een bestaande gelijkemansclausule zal worden verbeterd of uitgebreid en/of er een nieuwe gelijkemansclausule zal worden opgenomen.

Er is hierbij oog voor één of meerdere van volgende drie aspecten: diversiteit, toegankelijkheid en anti-discriminatie.

Met betrekking tot 18 bevoegdheden werd aangegeven dat er reeds een gelijkemansclausule in bepaalde subsidiereglementeringen wordt gehanteerd die volgens de inschatting van het beleidsdomein voldoende is. Met betrekking tot 17 bevoegdheden werd aangegeven dat er een voornemen bestaat om een nieuwe gelijkemansclausule te ontwikkelen en/of om een bestaande gelijkemansclausule aan te vullen of te verbeteren.

De timing waarbinnen dit zal gebeuren, verschilt van beleidsdomein tot beleidsdomein, en wordt vaak afgestemd op bestaande regelgevingsagenda's.

Het proces dat in het kader van de realisatie van het eerste actieplan in de schoot van de ambtelijke Commissie Gelijke Kansen en in de verschillende beleidsdomeinen doorlopen werd, heeft geleerd dat de oorspronkelijke intentie om binnen de Vlaamse overheid via gelijkemansclausules in subsidiestromen op een afgestemde en generieke wijze te werken aan de bevordering van gelijke kansen, veel ingewikkelder is dan oorspronkelijk gedacht.

Er is in eerste instantie de erg grote verscheidenheid aan subsidiemaatregelen (met verschillende doelstellingen, doelgroepen, procedures, controlemechanismen, criteria, enz.) die het moeilijk haalbaar maakt om te komen tot één afgestemde aanpak voor de toepassing in alle bevoegdheden.

Daarnaast is er de brede waaier aan mogelijke benaderingen en aandachtspunten die gelieerd kunnen worden aan 'diversiteit', 'toegankelijkheid' en 'anti-discriminatie'. Zo kan 'diversiteit' bijvoorbeeld betrekking hebben op zowel de personeelsbezetting en -werking van de subsidievragers, als op de participanten aan het project, als op de bredere impact van het initiatief.

Het is dan ook niet realistisch of verstandig om te streven naar een eenvormige formulering. Wel is het zinvol om de beleidsdomeinen die werken aan het opnemen van een nieuwe of verbeterde formulering, hierbij te ondersteunen door het doorgeven van expertise.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Binnen de Commissie Gelijke Kansen zullen goede praktijken worden voorgesteld en expertise uitgewisseld die inspiratie kunnen bieden aan collega's die de implementatie of verbetering van een gelijkemansclausule in hun eigen beleidsdomein voorbereiden.

FASERING

Tijdens bijeenkomsten van de Commissie Gelijke Kansen worden goede praktijken gepresenteerd en expertise uitgewisseld m.b.t. het implementeren van een gelijkemansclausule in subsidiestromen.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Presentatie goede praktijken en uitwisseling expertise m.b.t. het implementeren of verbeteren van gelijkekansenclausules in subsidiereglementen	Presentatie goede praktijken en uitwisseling expertise tijdens bijeenkomsten Commissie Gelijke Kansen	2013-2014

Acties met het oog op de uitvoering van het MEP-decreet en de monitoring ervan

2

BELEIDSDOMEIN

Alle beleidsdomeinen

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Managementcomités

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

VLIOM-contactpersonen binnen de beleidsdomeinen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Alle Vlaamse ministers

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsprincipe in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIFIEKE DOELSTELLING

Uitvoering geven aan het MEP-decreet (Meer Evenwichtige Participatie) en de monitoring ervan van mogelijk maken.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De Vlaamse Regering hecht veel waarde aan een evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in alle domeinen van het maatschappelijk leven. Met dat doel voor ogen heeft zij in 2007 het MEP-decreet (Meer Evenwichtige Participatie) uitgevaardigd, dat stelt dat maximum twee derden van de leden van advies- en beheersraden gelieerd aan de Vlaamse overheid, mogen bestaan uit leden van hetzelfde geslacht. (In het huidige regeerakkoord wordt zelfs een aanwezigheid nagestreefd van minimum 40% van het minst vertegenwoordigde geslacht.)

Tot op heden werd er echter nog geen officieel MEP-rapport gepubliceerd omdat problemen met de monitoring de aanmaak van een kwaliteitsvol rapport in de weg stonden (cf. verslagfiche ter zake bij actieplan 2011-2012). Het ziet ernaar uit dat die problemen in het najaar van 2013 grotendeels zullen opgelost zijn en het eerste officiële MEP-rapport vervolgens zal kunnen verschijnen.

Ook na het verschijnen van dat rapport moeten de uitvoering van het MEP-decreet en het monitoren ervan constante aandachtspunten blijven die een engagement en een concrete inzet vragen van elk beleidsdomein, en van elke functioneel bevoegde minister.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Voorts zal er in de toekomst gewerkt worden met een jaarlijks terugkerend tijdspad waarin vanuit de verschillende beleidsdomeinen én in afstemming met andere relevante actoren zoals de Afdeling Kanselarij en Gelijke Kansen in Vlaanderen, gewerkt wordt aan de actualisering van de MEP-relevante gegevens in de VLIOM-databank. Deze periode loopt jaarlijks van half januari tot 1 mei.

In concreto zullen de VLIOM-contactpersonen telkens tegen half januari door de Afdeling Kanselarij herinnerd worden aan de deadline van 1 mei waarop alle gegevens voor rapportering zo maximaal mogelijk beschikbaar en geactualiseerd dienen te zijn in de databank. Gelijke Kansen in Vlaanderen zorgt er telkens tegen half januari voor dat de nieuwe advies- en bestuursorganen die MEP-plichtig zijn als dusdanig gelabeld zijn in de VLIOM-databank.

Als blijkt dat er voor bepaalde MEP-plichtige organen gegevens ontbreken, of als blijkt dat zij niet evenwichtig samengesteld zijn, dient de VLIOM-contactpersoon tussen half januari en half maart actief contact op te nemen met de contactpersoon voor het orgaan in kwestie, teneinde vóór de gestelde deadline de ontbrekende gegevens te kunnen aanvullen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de VLIOM-contactpersonen niet verantwoordelijk zijn voor de samenstelling van een orgaan. Indien MEP-plichtige organen niet voldoen aan de vereisten, dienen de VLIOM-contactpersonen wel te wijzen op de noodzaak aan remediërende initiatieven.

Met het invoeren van deze werkwijze is het duidelijk wat, wanneer van alle betrokkenen wordt verwacht zodat er efficiënt en in onderlinge afstemming toegewerkt wordt naar een jaarlijkse accurate foto van de stand van zaken van de implementering van het MEP-decreet.

FASERING

FASE 1: aanmaak (door Gelijke Kansen in Vlaanderen i.s.m. Afdeling Kanselarij) en verspreiding gebruiksvriendelijke informatieve folder voor VLIOM-contactpersonen

FASE 2: actualisering VLIOM-databank volgens jaarlijks terugkerend tijdspad

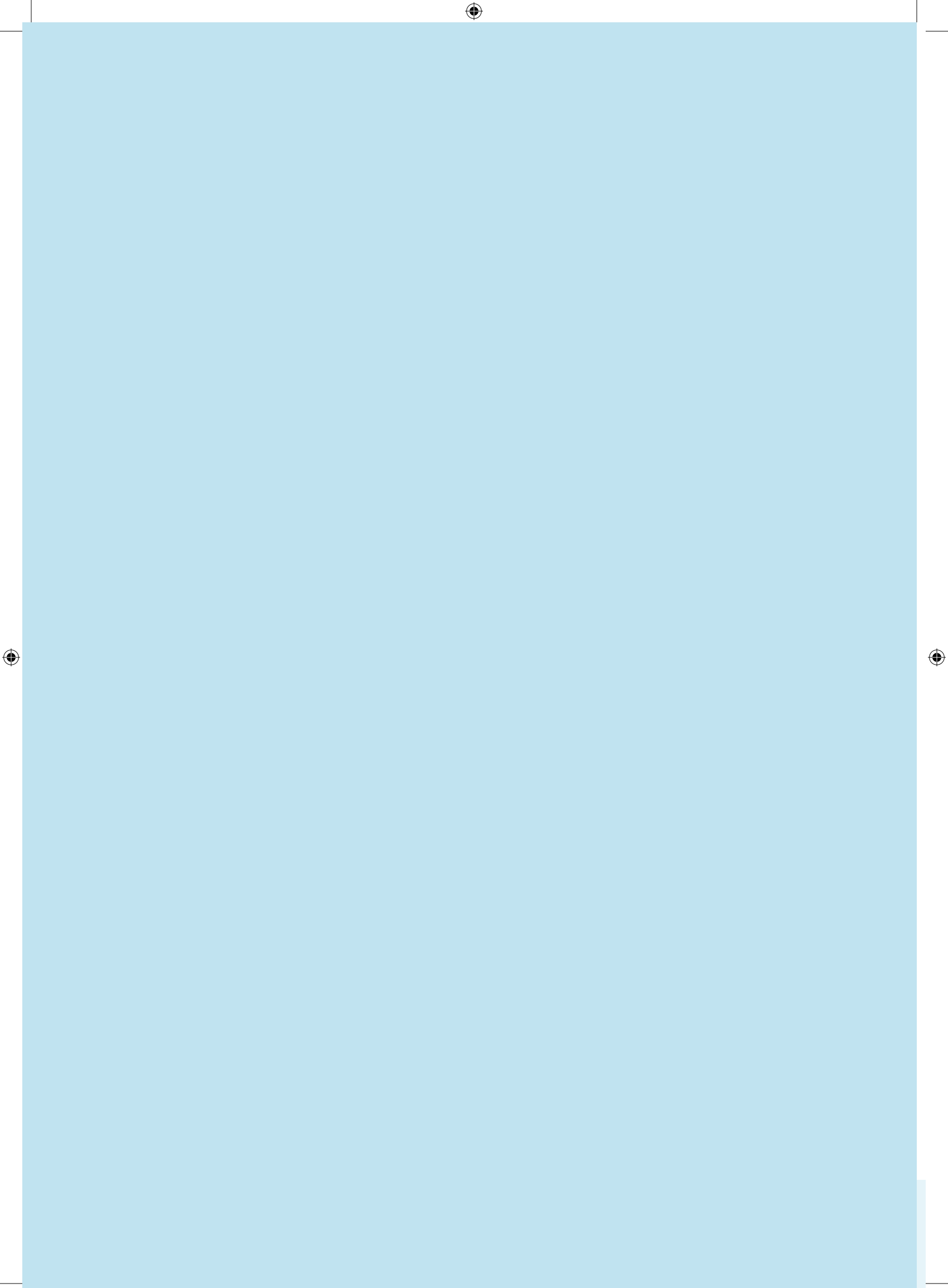
VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aanmaak en verspreiding folder voor VLIOM-contactpersonen	1 gebruiksvriendelijke informatieve folder, verspreid bij alle VLIOM-contactpersonen	Voorjaar 2014
Fase 2	Actualisering VLIOM-databank volgens jaarlijks terugkerend tijdspad	VLIOM-databank is geactualiseerd wat betreft de MEP-relevante gegevens	Half januari-1 mei

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER KRIS PEETERS

BEVOEGDHEID
ALGEMEEN REGERINGSBELEID

Merkbeleid

3

BELEIDSDOMEIN

Diensten Algemeen Regeringsbeleid

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Afdeling Communicatie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Ludwig Van den Meersschaut

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Minister-president Kris Peeters

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Andere: handicap

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.
Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEIN SPECIFIEKE DOELSTELLING

De Vlaamse overheid zal in haar communicatie over de Vlaamse gemeenschap, de Vlaamse regio en het Vlaamse beleid actief werken aan het stimuleren van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Om het merkverhaal te implementeren in de teksten en beeldtaal over Vlaanderen werden briefingdocumenten opgesteld met richtlijnen. De bedoeling is dat de teksten en de beeldtaal in alle Vlaamse communicatie, los van de context en het onderwerp, een uitdrukking zijn van de waarden van Vlaanderen, zowel qua inhoud als qua vorm. De briefingdocumenten worden aangereikt op de koepelpagina van het merkbeleid.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In deze briefings werd in februari 2012 een alinea toegevoegd waarin wordt gevraagd ook aandacht te hebben voor een genuanceerde en niet-stereotype beeldvorming. "In het kader van het gelijke kansenbeleid in Vlaanderen is er in de beelden van de Vlaamse overheid steeds aandacht voor een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming, bv. wat betreft gender, handicap, seksuele diversiteit, etc. Vooroordelen en andere achterstellingsmechanismen heb-

ben geen plaats in Vlaanderen. Dit moet ook blijken uit de communicatie die Vlaanderen voert, en meer bepaald uit de beeldvorming die hiermee gepaard gaat.”

FASERING

De alinea werd in februari 2012 toegevoegd aan de briefingdocumenten. De laatste versie van het briefingdocument werd in april 2012 op de koepelpagina van het merkbeleid aangereikt. Gedurende het hele traject van het merkbeleid zal bij de ontwikkeling van elke nieuwe tool om het merkverhaal concreet toe te passen, bekeken worden hoe we de aandacht kunnen vestigen op een genuanceerde en niet-stereotype beeldvorming in alle Vlaamse communicatie. In augustus 2013 krijgt de koepelpagina van het merkbeleid een update en wordt het meer kenbaar gemaakt zodat ook de briefing met de alinea meer in gebruik kan worden genomen. In september 2013 wordt de briefing aangevuld met concrete cases zodat het voor de gebruiker duidelijker is wat met de richtlijn wordt bedoeld.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Opname concrete cases in briefing	Briefing online beschikbaar en gecommuniceerd in 13 workshops	September 2013

Monitoring van de houding van de Vlamingen tegenover de rollen van vrouwen en mannen in het gezin en de samenleving

4

BELEIDSDOMEIN

Diensten Algemeen Regeringsbeleid (DAR)

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Ann Carton en Luc Brał

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Minister-president Kris Peeters

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

De Studiedienst van de Vlaamse Regering verzamelt via de survey sociaal-culturele verschuivingen (SCV-survey) op periodieke basis gegevens over de perceptie van rollen van vrouwen en mannen in het gezin en de samenleving.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De SCV-survey is een jaarlijkse survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering bij een representatieve steekproef van 1500 Nederlandstalige Belgen in het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 18 en ouder. De survey peilt naar waarden, opvattingen, en overtuigingen van Vlamingen m.b.t. maatschappelijk- en beleidsrelevante thema's. Het vormt daardoor een zeer bruikbaar instrument om de houding van de bevolking tegenover de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en in de samenleving te monitoren doorheen de tijd. Er mag dan wel al sprake zijn van juridische gelijkheid tussen mannen en vrouwen, dat betekent niet dat deze gelijkheid al volledig is doorgedrongen in de houdingen en gedragingen van de Vlamingen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De SCV-survey werd geconcipeerd in 1995, in opdracht van de Vlaamse Regering en ontwikkeld door de Studiedienst van de Vlaamse Regering met ondersteuning van een wetenschappelijk

begeleidingscomité, samengesteld uit professoren van de Vlaamse universiteiten. De surveydata worden gebruikt voor de monitoring van het Pact 2020, voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie en voor wetenschappelijk onderzoek. Resultaten van de bevraging verschijnen o.a. in de jaarlijkse uitgave VRIND (Vlaamse Regionale Indicatoren). Meer diepgaande analyses van de surveygegevens worden gebruikt in webpublicaties en studies van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Vanaf 2013 wordt de International Social Survey niet langer gekoppeld aan de SCV-survey (drop off van vragenlijst) maar wordt het een afzonderlijke postenquête bij een representatief staal van de bevolking in België (1.000 respondenten per gewest). De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakt samen met de Waalse instelling IWEPS deel uit van het internationale onderzoeksnetwerk. Hierdoor kunnen de houdingen en gedragingen in de twee gemeenschappen en de drie gewesten worden vergeleken. Deze enquête wordt in België voortaan tweejaarlijks georganiseerd, met telkens twee jaarthema's op basis van de vragenlijst die door het internationale netwerk is gevalideerd. De thema's in 2012 en 2013 zijn 'familie en genderrollen' en 'nationale identiteit'. Het veldwerk wordt in het najaar 2013 georganiseerd.

FASERING

In de SCV-survey van 2012 werd voor de derde maal een module opgenomen over de rollen van vrouwen en mannen in het gezin en de samenleving. De gegevens zijn beschikbaar sinds eind 2012. Ook in de SCV-survey 1996 en 2006 werd deze module al eens opgenomen. Dat maakt het mogelijk evoluties in de tijd te schetsen. De gegevens van deze module zullen o.m. gebruikt worden als onderdeel in een algemene discriminatie-indicator ter opvolging van het Pact 2020.

De resultaten van de ISSP-enquête over familie en genderrollen zullen beschikbaar zijn in het voorjaar 2014.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Analyse resultaten module SCV-survey 2012	Opname resultaten in discriminatie-indicator Pact 2020	Juni 2013
Fase 2	Analyses op ISSP	Rapportering in studies en webartikels. 2014 is internationaal jaar voor combinatie gezin-arbeid	Vanaf zomer 2014

Aandacht voor gendermechanismen in de studies en monitoringrapporten van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR)

5

BELEIDSDOMEIN

Diensten Algemeen Regeringsbeleid (DAR)

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Marc Callens en Luc Bral

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Minister-president Kris Peeters

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

De Studiedienst van de Vlaamse Regering besteedt in zijn monitor- en studierapporten systematisch aandacht aan de verschillen in waarden, houdingen, gedragingen en leefsituatie van vrouwen en mannen om zo het inzicht in de werking van gendermechanismen te verhogen. Hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke situatie van kansengroepen zoals allochtonen, oudere of laaggeschoolde vrouwen en mannen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De Studiedienst van de Vlaamse Regering verricht op wetenschappelijk onderbouwde en onafhankelijke wijze onderzoek over demografische, sociaalmaatschappelijke en macro-economische thema's, vertrekkende vanuit een beleidsrelevante vraagstelling. De Studiedienst heeft tevens een coördinerende rol op het gebied van monitoring van het algemeen Vlaamse beleid en de externe omgeving. Het is binnen beide opdrachten dat SVR systematisch aandacht besteedt aan de werking van gendermechanismen. Gendermechanismen spelen nog steeds een belangrijke rol in onze samenleving wat resulteert in verschillen in gedragingen, houdingen, rolpatronen en leefsituaties tussen vrouwen en mannen.

De resultaten van de studieopdracht van de Studiedienst van de Vlaamse Regering worden opgenomen in de reeks 'SVR-Studies'. De monitoringopdracht van de Studiedienst resulteert in een reeks monitoringproducten die periodiek geactualiseerd worden. De invalshoek van deze monitoringproducten is zeer verscheiden. Sommige schetsen ontwikkelingen voor het ganze grondgebied en brengen het ganze Vlaamse overheidsbeleid in beeld (VRIND), andere focus- sen op bepaalde regionale gebieden (Stadsmonitor), programma's (Pact 2020), thematische onderwerpen (armoedemonitor, ICT-monitor) of een internationale vergelijking (Vlaanderen Vergeleken).

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

O.m. volgende SVR-Studies staan voorlopig gepland in 2013-2014:

- Studie 'Steden binnenste buiten': analyses op de stadsmonitor
- Studie over gezintransities: aandacht voor positie van vrouwen na echtscheiding, op pen- sioen, ...
- Sociale Staat van Vlaanderen 2013: focus op een aantal interessante uitdagingen inzake de leefsituatie van de Vlaming op vlak van onderwijs, werk, inkomen, gezondheid, wonen, soci- ale participatie, mobiliteit, met aandacht voor kansengroepen
- Studie over Migratie: globale analyse over samenstelling en motieven, met aandacht voor feminisering van migraties

Volgende SVR-monitorrapporten staan voorlopig gepland in 2013-2014:

- Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND): jaarlijks
- Opvolging Pact 2020: jaarlijks
- Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020: jaarlijks
- Vlaamse Armoedemonitor: jaarlijks
- Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor: jaarlijks
- Stedenfonds: effectindicatoren
- Gemeentelijke profielschetsen GPS+: halfjaarlijks

De lijst van studies en monitorrapporten kan in de loop van 2013 en 2014 nog verder worden aangevuld.

FASERING

Verschilt per studie en monitoringproduct: zie hiernaast.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aandacht in SVR-Studies voor gendermechanismen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Studie 'steden binnenste buiten' 2. Studie over gezinstransities 3. Sociale Staat van Vlaanderen 2013 4. Studie over migratie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maart 2013 2. Oktober 2013 3. December 2013 4. Mei 2014
Fase 2	Aandacht in SVR-monitoringproducten voor gendermechanismen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pact 2020 2. VHP 3. Vlaamse Armoedemonitor 4. VRIND 5. Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor 6. Gemeentelijke profielschetsen 7. Stedenfonds 	<ol style="list-style-type: none"> 1. jaarlijks in voorjaar 2. jaarlijks in voorjaar 3. jaarlijks in voorjaar 4. jaarlijks in sept. 5. Jaarlijks in december 6. Jaarlijks in maart en oktober 7. Hele jaar

Monitoring van de houding van de Vlamingen tegenover holebi's en holebiseksualiteit

6

BELEIDSDOMEIN

Diensten Algemeen Regeringsbeleid (DAR)

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Luc Bral en Ann Carton

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Minister-president Kris Peeters

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van holebi's en transgenders en in de maatschappelijke perceptie van holebiseksualiteit.

BELEIDSDOMEIN SPECIFIEKE DOELSTELLING

De Studiedienst van de Vlaamse Regering verzamelt via de survey sociaal-culturele verschuivingen (SCV-survey) op periodieke basis gegevens over de perceptie van holebiseksualiteit.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De SCV-survey is een jaarlijkse survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering bij een representatieve steekproef van 1500 Nederlandstalige Belgen in het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 18 jaar en ouder. De survey peilt naar waarden, opvattingen, en overtuigingen van Vlamingen m.b.t. maatschappelijk- en beleidsrelevante thema's. Het vormt daardoor een zeer bruikbaar instrument om de houding van de bevolking tegenover holebi's en holebiseksualiteit te monitoren doorheen de tijd. Er mag dan wel al sprake zijn van juridische gelijkheid tussen hetero's en holebi's, dat betekent niet dat deze gelijkheid al volledig is doorgedrongen in de houdingen en gedragingen van de Vlamingen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De SCV-survey werd geconcipeerd in 1995, in opdracht van de Vlaamse Regering en ontwikkeld door de Studiedienst van de Vlaamse Regering met ondersteuning van een wetenschappelijk begeleidingscomité, samengesteld uit professoren van de Vlaamse universiteiten.

De surveydata worden gebruikt voor de monitoring van het Pact 2020, voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie en voor wetenschappelijk onderzoek. Resultaten van de bevraging ver-

schijnen o.a. in de jaarlijkse uitgave VRIND (Vlaamse Regionale Indicatoren). Meer diepgaande analyses van de surveygegevens worden gebruikt in webpublicaties en studies van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

FASERING

In de SCV-survey van 2013 wordt voor de vierde maal een module opgenomen over de houding tegenover holebi's en holebiseksualiteit. De gegevens zullen beschikbaar zijn tegen eind 2013. Ook in de SCV-survey van 2006, 2007 en 2011 werd deze module al eens opgenomen. Dat maakt het mogelijk evoluties in de tijd te schetsen. De gegevens van deze module zullen o.m. gebruikt worden als onderdeel in een algemene discriminatie-indicator ter opvolging van het Pact 2020.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Analyse resultaten module SCV-survey 2013	Opname resultaten in discriminatie-indicator van Pact 2020	Juni 2014
Fase 2	Analyse resultaten module SCV-survey 2013	Opname resultaten in VRIND 2014	Mei 2014

Analyse maatschappelijke situatie holebi's

7

BELEIDSDOMEIN

Diensten Algemeen Regeringsbeleid (DAR)

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Luc Bral en Marc Callens

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Minister-president Kris Peeters

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van holebi's en transgenders en in de maatschappelijke perceptie van holebiseksualiteit.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

De Studiedienst van de Vlaamse Regering neemt systematisch de vraag naar seksuele identiteit op in bevragingen (als item in socio-demografisch luik).

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De SCV-survey is een jaarlijkse survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering bij een representatieve steekproef van 1500 Nederlandstalige Belgen in het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 18 jaar en ouder. De survey peilt naar waarden, opvattingen, en overtuigingen van Vlamingen m.b.t. maatschappelijk- en beleidsrelevante thema's.

In SCV-survey van 2011, 2012 en 2013 werd gevraagd naar de seksuele oriëntatie van de respondenten (gebeurde ook al in SCV-survey van 2006). Dat maakt het mogelijk om seksuele oriëntatie mee te nemen als aparte variabele in de analyses. De SCV-survey leent er zich zo toe om gegevens te verzamelen over de verschillen in waarden, houdingen, gedragingen en de leefsituatie tussen holebi's en hetero's. Er mag dan wel al sprake zijn van juridische gelijkheid tussen hetero's en holebi's, dat betekent niet dat deze gelijkheid al volledig is vertaald in de maatschappelijke positie van beide groepen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De SCV-survey werd geconcipeerd in 1995, in opdracht van de Vlaamse Regering en ontwikkeld door de Studiedienst van de Vlaamse Regering met ondersteuning van een wetenschappelijk begeleidingscomité, samengesteld uit professoren van de Vlaamse universiteiten.

De surveydata worden gebruikt voor de monitoring van het Pact 2020, voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie en voor wetenschappelijk onderzoek. Resultaten van de bevraging verschijnen o.a. in de jaarlijkse uitgave VRIND (Vlaamse Regionale Indicatoren). Meer diepgaande analyses van de surveygegevens worden gebruikt in webpublicaties en studies van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

De informatie over seksuele oriëntatie zal concreet worden gebruikt in een aantal webartikels die ter actualisering van het SVR-rapport uit 2007 'Wie participeert niet?' worden voorbereid. In dat rapport werd de situatie van een aantal kansengroepen (vrouwen, ouderen, laaggeschoolden, personen met een handicap, personen met een laag inkomen en personen in precarie gezinssituaties) bekeken op verschillende maatschappelijke domeinen. In de webartikelenreeks ter actualisering van dit rapport zullen holebi's als een aparte kansengroep worden opgenomen.

FASERING

De webartikelenreeks ter actualisering van het SVR-rapport uit 2007 'Wie participeert niet?' is gestart eind 2012. Per jaar worden 2 artikels voorzien. Het webartikel over holebi's is voorzien voor 2014.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

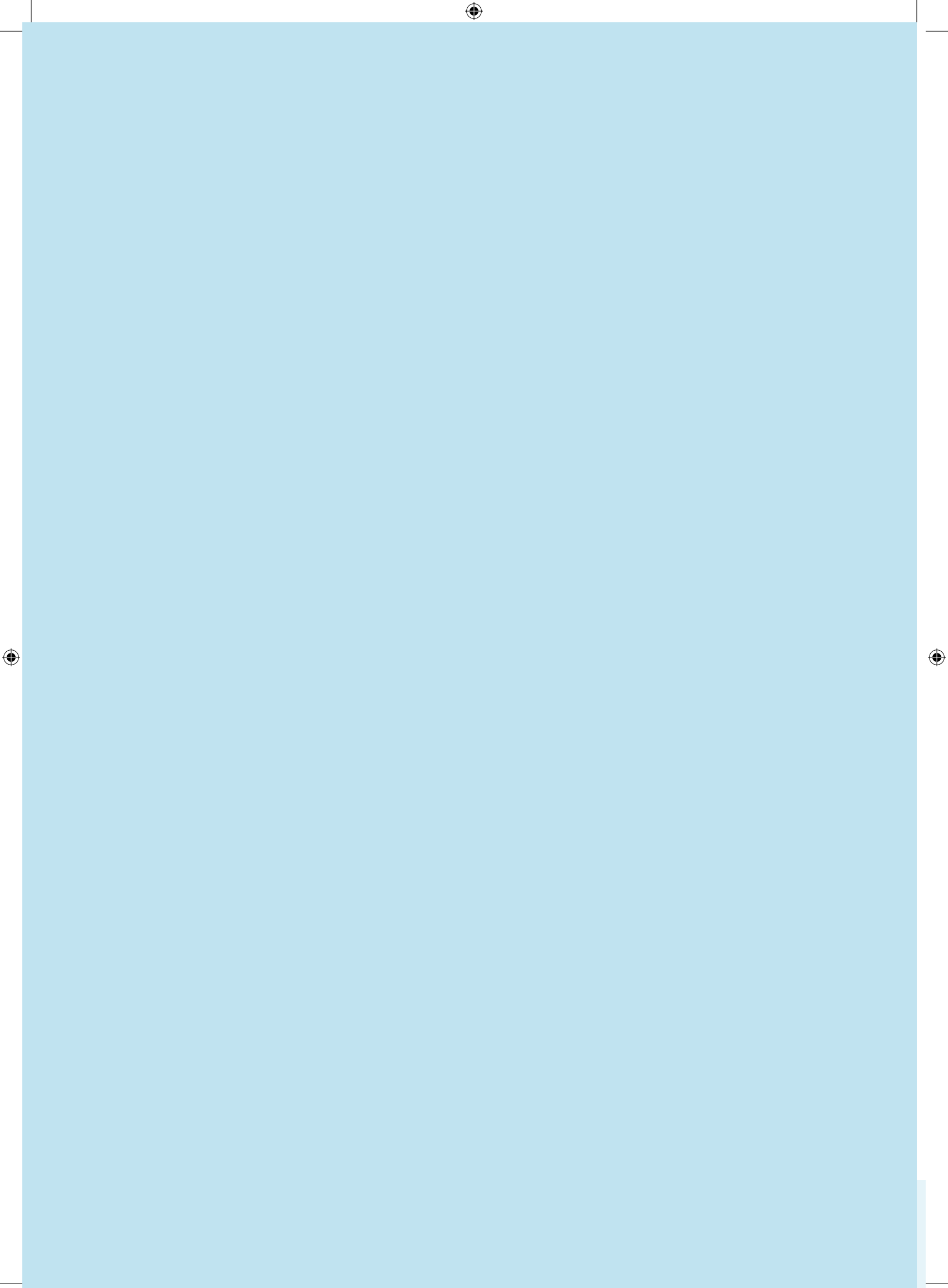
	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Analyse resultaten SCV-survey 2011, 2012 en 2013	SVR-webartikels	2014

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER KRIS PEETERS

BEVOEGDHEID
ECONOMIE

Het project 'Ondernemen in zich(t): trajectbegeleiding voor vrouwelijke prestarters met groeipotentieel'

8

BELEIDSDOMEIN

Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Ondernemen

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Markant vzw

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Kris Peeters, Vlaams minister van Economie

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Tegen 2020 neemt het ondernemerschap bij vrouwen (en allochtonen en ouderen) toe tot het niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de beroepsbevolking.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het aandeel vrouwen in de niet-loontrekkenden (zelfstandigen, werkgevers en helpers) bedroeg in 2010 35,3% (t.o.v. 51% in de totale bevolking). Dit aandeel ligt al enkele jaren op om en bij de 35%. Er kan dus gesteld worden dat in het algemeen vrouwen nog steeds niet evenredig vertegenwoordigd zijn in de categorie van "de vrouwelijke niet-loontrekkenden" in vergelijking met hun aandeel in de bevolking.

Vrouwen zijn evenwel al iets beter vertegenwoordigd in de populatie van startende ondernemers. In 2011 bedroeg het aandeel vrouwen in de totale starterspopulatie 38,12% (op basis van cijfers uit de Startersatlas). Het aandeel startende vrouwen in de totale starterspopulatie daalde daarmee wel met 0,3% t.o.v. 2010, maar in vergelijking met 2005 gaat het nog steeds om een stijging van meer dan 5%.

Deze actie werd reeds in de actieplannen Gelijke Kansen 2011-2012 opgenomen aangezien ze in 2011 gestart is en nog tot 2014 loopt.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Via de oproep steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen werd in 2011 het project “Ondernemen in zich(t)” van Mabizz geselecteerd.

Mabizz wil via dit project latent ondernemerschap bij vrouwen verhogen en kwalitatief nieuw vrouwelijk ondernemerschap stimuleren en focust daarbij hoofdzakelijk op 3 aspecten:

1. Sensibilisering

Het project “Ondernemer in zich(t)” moedigt vrouwen aan om te kiezen voor een carrière als zelfstandig ondernemer. Het project wil breed sensibiliseren rond het succes en het belang van vrouwelijk ondernemerschap, en wil daarmee zowel het brede publiek, het beleid, de ondernemersorganisaties als de doelgroep vrouwen zelf bereiken. Tijdens 3 nationale events, namelijk de uitreiking van 3 Womed Awards aan de vrouwelijke ondernemers van het jaar, 5 regionale infoacties en 5 lokale inspiratiecafés worden rolmodellen ingezet die een positief imago van het vrouwelijk ondernemerschap ondersteunen en die in het bijzonder vrouwen inspireren tot ondernemerschap. Naast het creëren van meer visibiliteit voor vrouwelijke ondernemers, zorgen deze initiatieven ervoor dat vrouwen actief kennis maken met de beroepssituatie van de zelfstandige ondernemer, de consequenties voor het persoonlijke leven en de kwalitatieve kenmerken van een zelfstandige loopbaan.

2. Trajectbegeleiding

Het project “Ondernemer in zich(t)” versterkt vrouwelijke prestarters in hun (perceptie op eigen) menselijk en sociaal kapitaal. Om het latent ondernemerschap te verhogen richt het project zich rechtstreeks tot vrouwen zelf en begeleidt en ondersteunt hun persoonlijke groei tot ondernemer. Het project ondersteunt de mentaliteitswijziging die vrouwen toelaat zichzelf wél als ondernemer te zien en zich vervolgens tot ondernemer te ontwikkelen. Daartoe biedt het project concrete ondersteuning aan in de vorm van trajectbegeleiding in functie van persoonlijkheidsontwikkeling, netwerking, informatieverstrekking over en toeleiding naar bestaande ondersteunende diensten voor startende ondernemers. Het project kiest hierbij voor een genderspecifieke en groepsgepaste trajectbegeleiding als een nieuwe, te ontwikkelen werkvorm. In totaal zullen tijdens de projectduur 6 trajecten worden georganiseerd, verspreid over heel Vlaanderen. Elk traject bestaat uit twee fasen. De eerste fase bestaat uit 3 interactieve workshops waar het zelfinzicht van de deelnemers wordt versterkt via het in kaart brengen van de eigen (werk)persoonlijkheid, talenten, motivatie, loopbaanankers en wensen. Ook wordt expliciet gewerkt aan volgende attitudes en vaardigheden: zelfvertrouwen, assertiviteit, communicatieve vaardigheden, creativiteit en leiderschapsvaardigheden. De tweede fase bestaat uit 2 ‘sparringsessies’ waarbij de deelnemers in kleine groepjes sparren met ervaren ondernemers rond zelfgekozen thema’s. De trajectbegeleiding is aanvullend op het bestaande ondersteuningsaanbod voor starters, aangeboden door de projectpartners, waar actief naar zal worden doorverwezen en toegeleid.

3. Informeren

Het project “Ondernemer in zich(t)” informeert beleidsmakers, opiniemakers en bedrijfsondersteunende organisaties via een memorandum over de mogelijkheden en bekommernissen van vrouwelijke prestarters. Tevens wordt op basis van de ervaringen met de trajectbegeleiding een methodiek voor groepsgepaste trajectbegeleiding ontwikkeld en getest.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Verdere uitvoering van het project "Ondernemen in zich(t)	Het is de bedoeling om tijdens de projectperiode 175 deelnemers te laten participeren aan de trajectbegeleiding.	Dit project werd opgestart in 2011 en loopt nog tot 30/06/2014.

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Onvoldoende interesse voor deelname in de trajectbegeleiding kan een risicofactor zijn.

Verzameling gegevens m.b.t. gender in ondernemen

9

BELEIDSDOMEIN

Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement EWI i.s.m. Studiedienst Vlaamse Regering

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Ilse Boeykens i.s.m. Studiedienst Vlaamse Regering

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Kris Peeters, Vlaams minister van Economie

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Gegevens m.b.t. gender (loopbaan, slaagkansen, etc.) in ondernemen worden systematisch bijgehouden en opgevolgd.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De nood aan cijfermateriaal m.b.t. gender in ondernemen blijft ook in 2013 en 2014 gezien de doelstellingen die in het Pact 2020 m.b.t. vrouwelijk ondernemerschap zijn bepaald.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

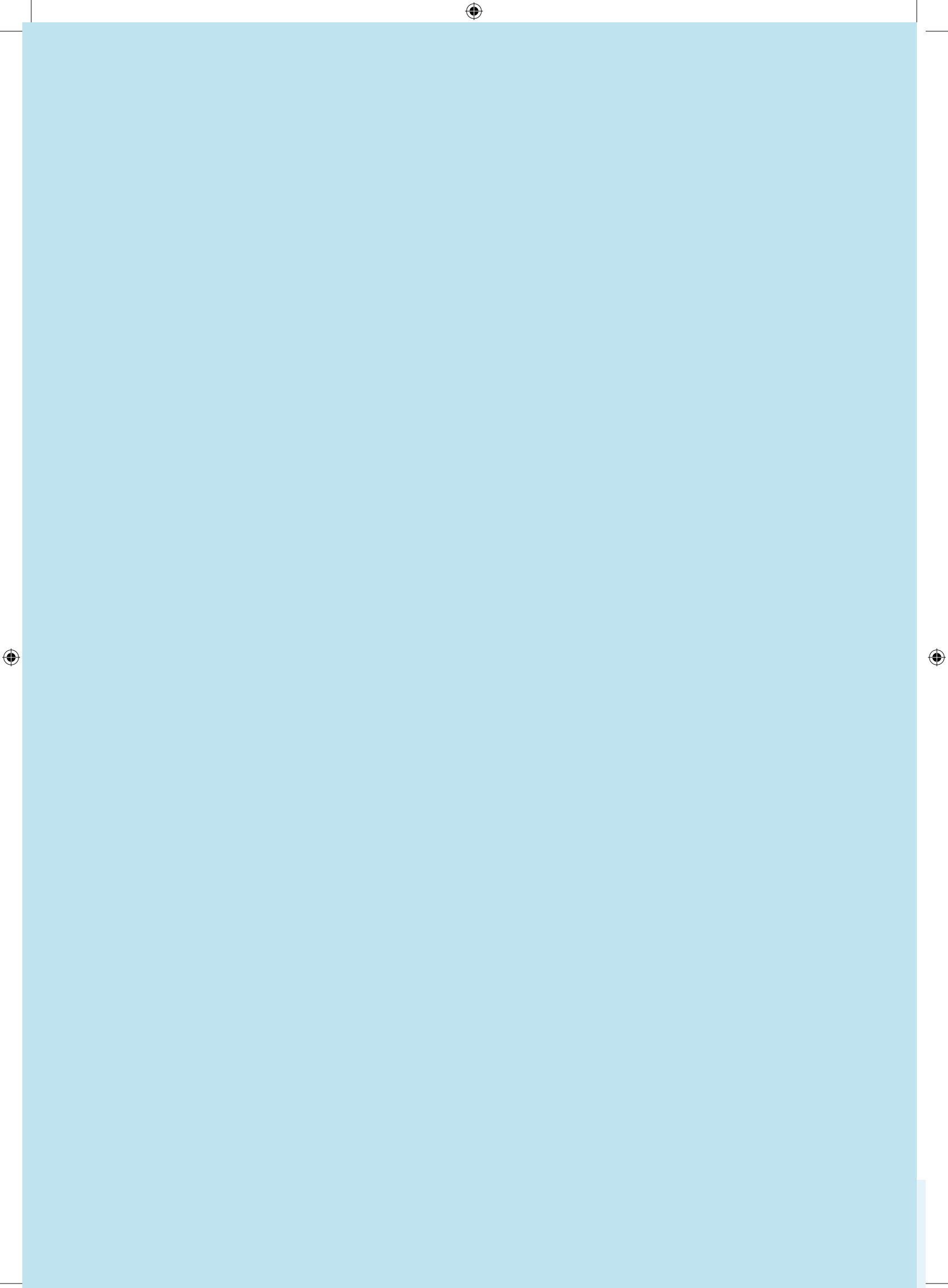
	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Actualiseren indicator "aandeel vrouwelijke niet-loontrekkenden in de beroepsbevolking" bij metingen indicatoren Pact 2020.		Jaarlijks gerealiseerd door Studiedienst Vlaamse Regering
Fase 2	In de updates van het Actieplan Ondernemerschap zullen telkens de beschikbare cijfers m.b.t. vrouwelijk ondernemerschap worden verzameld.		Jaarlijks gerealiseerd door Departement EWI

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER

VLAAMS MINISTER KRIS PEETERS

BEVOEGDHEID

BUITENLANDS BELEID, INTERNATIONAAL ONDER-
NEMEN EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Integratie van gender als transversaal thema in de Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking

10

BELEIDSDOMEIN

Internationaal Vlaanderen

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

VAIS – Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Anne Van Autreve

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Kris Peeters, Vlaams minister van Buitenlands Beleid

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking zal de input van de SSB vertalen naar concrete initiatieven.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

In het kaderdecreet inzake ontwikkelingssamenwerking wordt aangegeven (artikel 10) dat bij alle beleidsinitiatieven en acties die de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking onderneemt, bijzondere aandacht zal besteed worden aan een aantal transversale thema's. Eén van deze transversale thema's is gender.

Via het Departement internationaal Vlaanderen werd aan het Steunpunt Buitenlands Beleid input gevraagd over de manier waarop de transversale thema's, waaronder gender, best kunnen worden opgenomen in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Deze studie werd uitgevoerd in 2011.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Op basis van boven vernoemde studie moeten meer concrete en meetbare indicatoren rond gendergelijkheid worden opgemaakt, als ook meer specifieke VAIS instrumenten om systematische genderanalyse uit te voeren in de verschillende fasen van de programmacycli.

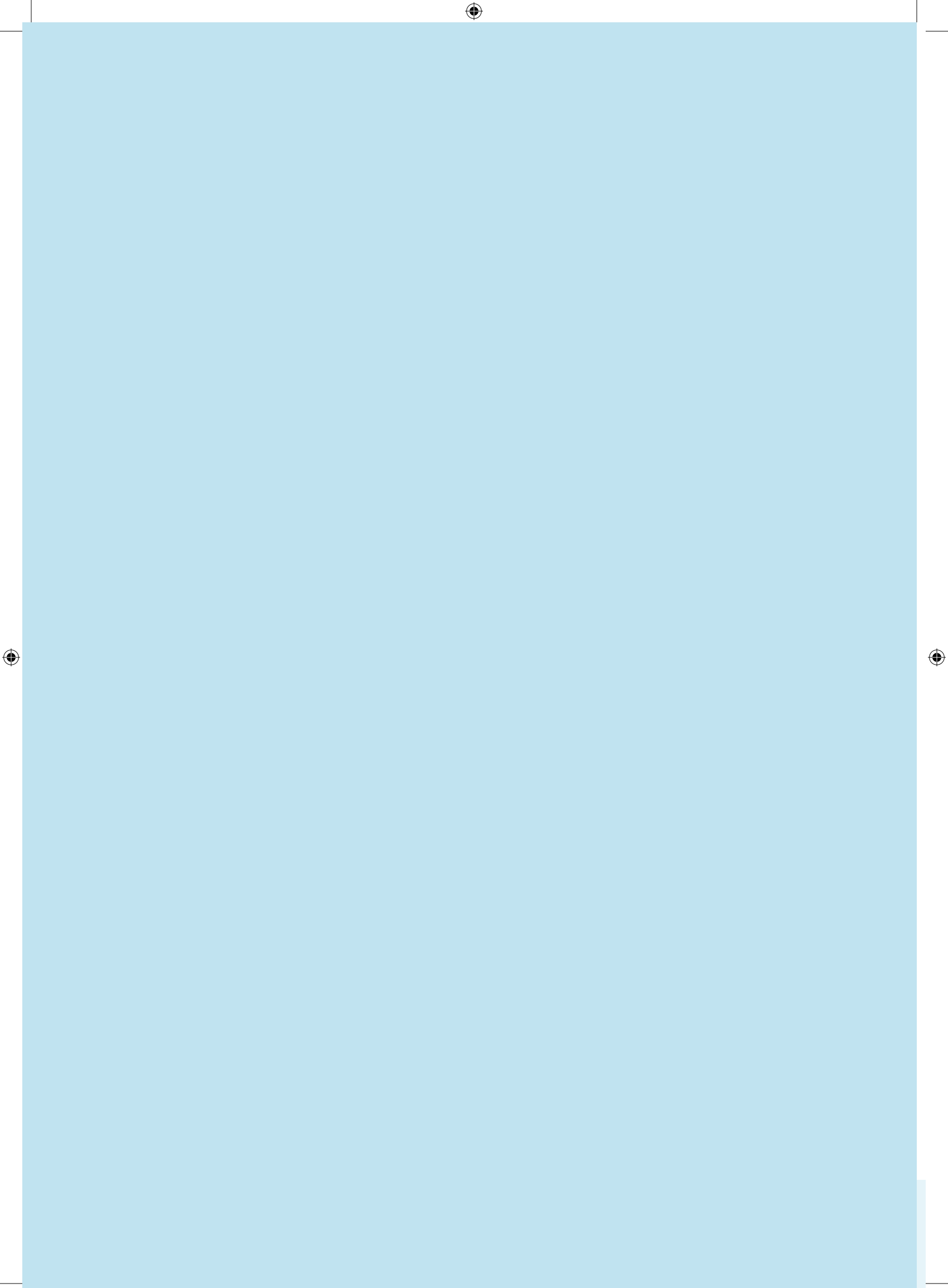
FASERING

Voorzien voor 2013/2014:

- Selectie van specifiek genderinstrument dat zal toegepast worden binnen VAIS, op basis van suggesties uit SBB-studie
- Inzet sectorspecialist rond het thema gender voor vorming van het VAIS personeel in Brussel en op terrein
- Er is een mogelijkheid voorzien voor bijkomende inzet van een genderspecialist voor advisering ten behoeve van een specifiek (landen)programma of project; dit zal afhangen van de vraag

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER KRIS PEETERS

BEVOEGDHEID
LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

Contacten leggen met landbouw(vrouwen)-organisaties om na te gaan welke acties er kunnen worden ondernomen naar vrouwelijke landbouwers

11

BELEIDSDOMEIN

Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Landbouw en Visserij

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Fatima Tigra (Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling)

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Kris Peeters, Vlaams minister van Landbouw en Plattelandsbeleid

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

De kennis over de situatie van vrouwen in de landbouwsector en de inzichten in gendermechanismen worden verhoogd.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De afdeling Monitoring en Studie van het departement Landbouw en Visserij heeft in 2011 een rapport opgesteld over de positie van de vrouw in de landbouwsector. Uit dit rapport is gebleken dat er nog verder onderzoek nodig is, o.a. wordt een bevraging aanbevolen om na te gaan of vrouwen in de praktijk al dan niet gelijke kansen ondervinden.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

LV zal overleg plegen met de voornaamste landbouw(vrouwen)organisaties, o.a. ABS en KVLV, om het volgende na te gaan:

of een bevraging naar vrouwelijke landbouwers mogelijk is en zo ja, wie initiatief kan nemen welke mogelijke acties op Vlaams niveau kunnen opgenomen worden.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Contacten leggen met landbouw(vrouwen)organisaties	Overlegvergadering	September 2013
Fase 2	Overleg	Afspraken na overleg	Najaar 2013
Fase 3	Afspraken	Opmaak van acties	Voorjaar 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

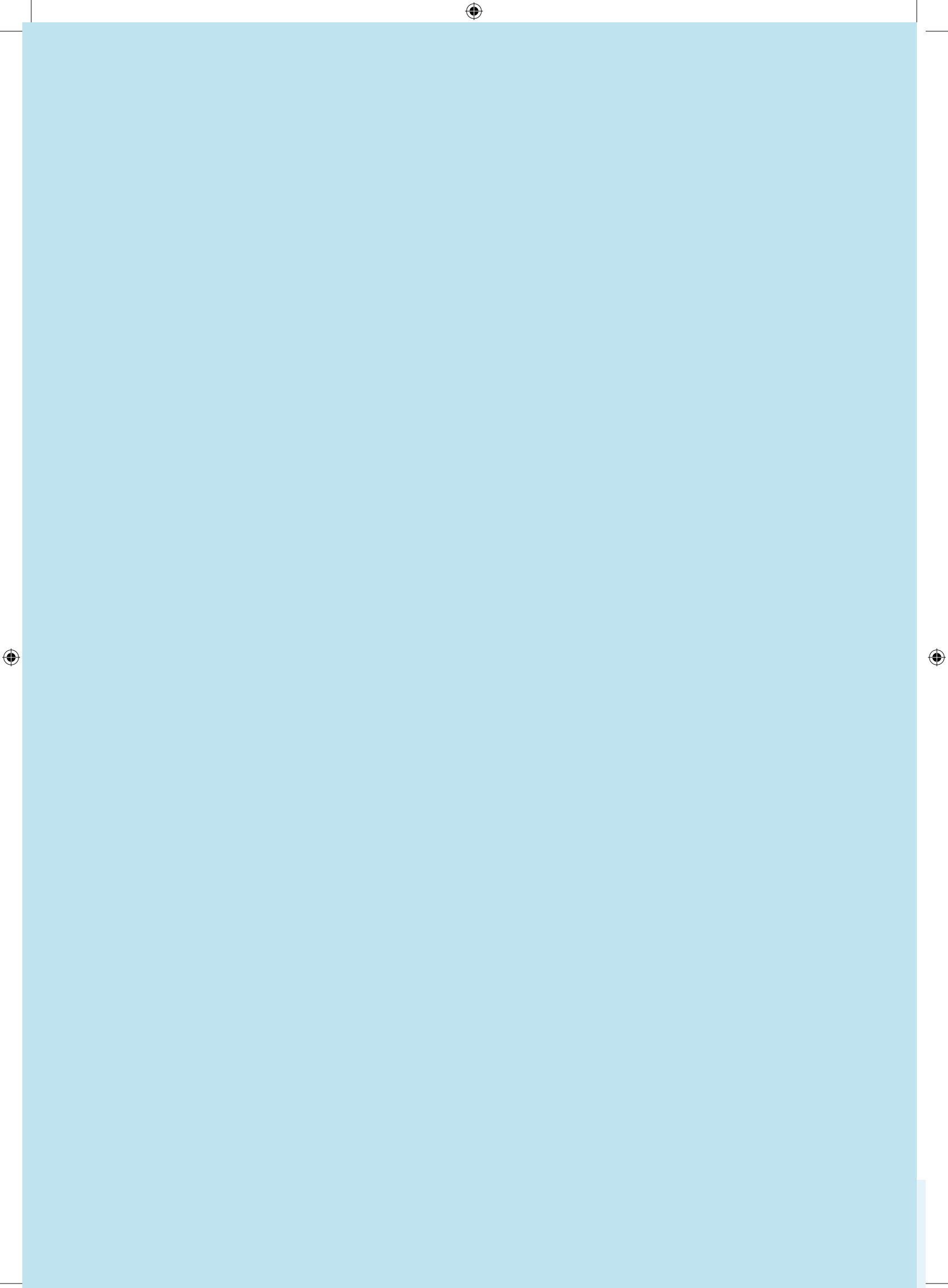
	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Actiepunten m.b.t. gelijke kansen voor vrouwelijke landbouwers	Actieplan	Najaar 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Deze actie kan worden uitgevoerd op voorwaarde dat de landbouw(vrouwen)organisaties willen samenwerken met het departement LV.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER INGRID LIETEN

BEVOEGDHEID
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK EN INNOVATIE

Diverse acties om de gelijkheid van man en vrouw in de academische wereld te waarborgen

12

BELEIDSDOMEIN

Economie, Wetenschap en Innovatie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement EWI

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Karen Haegemans

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Innovatie

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Tegen eind 2014 is er een beter evenwicht van mannen en vrouwen bij het academisch personeel, en dit op alle functieniveaus.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Nog te weinig vrouwen stromen door naar hogere functieniveaus binnen het academisch personeel.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Vanuit de VLIR, Vlaamse interuniversitaire Raad, wordt gewerkt aan een 'VLIR Actieplan Gender. Vrouwen in de academische loopbaan en het universitair beleid'. Dit actieplan zou een aantal maatregelen omvatten die de gender balans binnen de academische wereld willen verbeteren. In 2013 zal dit actieplan verder worden uitgewerkt. Het departement EWI volgt dit op.

Ondertussen wordt (vanaf 2011) jaarlijks 4 mio euro vrijgemaakt voor de omkadering van jonge onderzoekers. In 2013 zal deze subsidie structureel verankerd worden als financieringsprogramma. Aandacht voor het genderevenwicht behoort tot de objectieven van deze subsidie, en wordt expliciet opgenomen in de nieuwe regelgeving. De begunstigden (universiteiten) moe-

ten aantonen dat ze in hun beleid aandacht hebben voor genderevenwicht en diversiteit. Ze organiseren training met betrekking tot de genderdimensie in wetenschappelijk onderzoek en hebben aandacht voor het genderevenwicht, bewustmaking met betrekking tot gendermechanismen en training met betrekking tot genderspecten.

Implementatie van de nieuwe BOF-regelgeving (geldig vanaf 1 januari 2013): aangezien de BOF-middelen een belangrijke rol spelen als stimulans in de loopbaanondersteuning van onderzoekers, is deze subsidie een goed vehikel om maatregelen te nemen ter bevordering van het genderevenwicht in het academisch onderzoek.

Naast de bepaling dat de toekenning van de BOF-middelen voorwaardelijk wordt gemaakt aan het opstellen van een strategisch plan, met onder meer extra aandacht voor het genderevenwicht, worden nog enkele maatregelen voorgesteld om meer kansen te bieden aan vrouwen in het onderzoek:

- De instellingen dienen in hun beleidsplan aan te tonen dat ze aandacht hebben voor gendermechanismen;
- de maximale postdoctorale anciënniteit van zeven jaar bij het toekennen van een BOF tenure track mandaat wordt geschrapt;
- de diversiteitsparameter in de BOF-sleutel wordt robuuster en duidelijker gemaakt door het meten van het volledige aandeel van elke universiteit in de som van het aantal vrouwelijke onderzoekers in voltijdse eenheden in het Zelfstandig Academisch Personeel (ZAP) en de postdoctorale onderzoekers in plaats van enkel de eerste aanstellingen in het ZAP-kader;
- er wordt een voorrangregeling ingeschreven voor het ondervertegenwoordigde geslacht bij nieuwe aanstellingen van ZAP'ers en postdoctorale onderzoekers op de BOF-middelen. Hierbij wordt de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie m.b.t. soortgelijke initiatieven gerespecteerd;
- de onderzoeksraad en de (onderliggende) selectie- en adviescommissies betrokken bij toekenning van BOF-middelen, BOF-tenure track middelen, Methusalem en het Gezaghebbend Panel tellen onder hun effectieve leden ten hoogste twee derde leden van hetzelfde geslacht.

FASERING

Fase 1:

- Actieplan Gender Hoger onderwijs VLIR wordt verder uitgewerkt
- Aanpassing BOF-regelgeving wordt voorbereid
- Programma voor de omkadering van jonge onderzoekers

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		VLIR Actieplan Gender Hoger Onderwijs Aangepaste BOF-regelgeving toepassen Programma voor de omkadering van jonge onderzoekers	2013-2014 Vanaf 2013 Vanaf 2013

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Sekse-evenwicht wetenschappelijk personeel aan universiteiten (VLIR)	Meer evenwichtige vertegenwoordiging M/V in onderzoekerspopulatie	2014 en verder

Beleid wetenschapscommunicatie: focus op meisjes en wetenschap/technologie

13

BELEIDSDOMEIN

Economie, Wetenschap en Innovatie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Liselotte De Vos

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Innovatie

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Tegen 2014 wordt er gewerkt aan een verhoogde betrokkenheid bij wetenschap, technologie en innovatie van alle lagen van de bevolking met specifieke aandacht voor vrouwen en kansengroepen (ouderen, laaggeschoolden, allochtonen) teneinde het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap, technologie en innovatie te verhogen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De instroom in wetenschappelijke en technologische richtingen is nog steeds laag. Bovendien kiezen ook te weinig vrouwelijke studenten voor wetenschappelijke en technologische studierichtingen. Het imago van wetenschap en technologie en vooral het beeld van een wetenschapper dient bijgesteld te worden. Het beleid rond wetenschapscommunicatie wil hier actie rond nemen. Het doel is het verhogen van de betrokkenheid van brede lagen van de bevolking door hen meer te laten deelnemen aan het maatschappelijk debat over wetenschap, techniek en innovatie.

Participatieve wetenschapscommunicatie vormt ook een essentieel instrument voor de realisatie van de doelstelling van Vlaanderen In Actie inzake sociale inclusie en maatschappelijke participatie.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In 2012 werd het beleidsplan wetenschapscommunicatie opgemaakt en voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Een van de doelstellingen van dit beleidsplan is het verhogen van de betrokkenheid van verschillende doelgroepen, waaronder ook vrouwen, bij wetenschap, technologie en innovatie.

In dat kader werd in 2012 een sensibiliseringcampagne opgezet. De communicatiecampagne Richting Morgen had tot doel het verbeteren van het imago van wetenschap, technologie en innovatie enerzijds en anderzijds meer overkoepelend communiceren over wetenschap, technologie en innovatie. De baseline van de campagne luidt: "Richting Morgen met wetenschap, technologie, creativiteit en innovatie". Het logo is een pijl, een wegwijzer.

Een van de drie rolmodellen die gebruikt werd voor advertenties van het najaar 2012 was een vrouwelijke onderzoeker. Er werden tien toolboxbeelden gemaakt die verspreid werden onder de actoren wetenschapscommunicatie en die in de komende jaren kunnen gebruikt worden. Deze beelden stellen personen voor met een wegwijzer die iets uitbeeldt rond wetenschap, technologie, techniek. 5 van deze personen waren vrouwen, 5 waren mannelijk.

De campagne zal in 2013 en 2014 worden verdergezet. Ook de toolboxbeelden blijven beschikbaar en zullen verder verspreid worden.

Voor de invulling van de beleidsdoelstelling tot het verhogen van de instroom van jongeren in wetenschappelijke en technische studierichtingen wordt in het beleidsplan wetenschapscommunicatie verwezen naar het STEM-actieplan 2012-2020 (science, technology, engineering, mathematics). Dit actieplan werd samen met het beleidsplan Wetenschapscommunicatie aan de VR voorgelegd in januari 2012. Een van de acht thema's waarrond het actieplan is opgebouwd is het verhogen van het aantal meisjes in STEM-richtingen en beroepen.

Het actieplan wordt getrokken door de minister bevoegd voor Onderwijs.

De minister bevoegd voor Wetenschap en de minister bevoegd voor Werk zijn betrokken.

In 2012 werd het STEM-platform opgericht, bestaande uit personen met ervaring in de industrie, media, onderwijs... Dit platform heeft tot taak gekregen om het actieplan verder uit te werken en concrete acties voor te stellen. Daarnaast werd in 2012 een stuurgroep opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de overheid. De stuurgroep zal de middelen aansturen, het actieplan monitoren en bijsturen en structurele maatregelen formuleren op basis van de evaluatie van het actieplan. Het STEM-platform is eind 2012 effectief in actie geschoten en zal in de loop van 2013-2014 concrete acties voorstellen. Het departement EWI volgt de uitwerking van dit actieplan ook op.

FASERING

FASE 1: Verderzetting communicatiecampagne rond wetenschap, technologie en innovatie met aandacht voor meisjes en vrouwen

FASE 2: Uitwerken actieplan STEM: specifiek voor acties gericht op het verhogen van meisjes in STEM-richtingen en -beroepen

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		Verderzetting communicatiecampagne	2013-2014
Fase 2		Uitvoering STEM-actieplan	2013-2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal ingeschreven vrouwelijke generatiestudenten in wetenschappelijke en technologische richtingen in het hoger onderwijs (Dep Onderwijs en Vorming)	Stijgend aantal ingeschreven vrouwelijke generatiestudenten in wetenschappelijke en technologische richtingen in het hoger onderwijs (Dep Onderwijs en Vorming)	2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Voldoende bereidwillige partners vinden om de acties uit het communicatieplan en beleidsplan wetenschapscommunicatie uit te voeren en om de sensibiliseringscampagne verder uit te dragen.
- Voldoende medewerking van het veld voor het opzetten en uitvoeren van concrete STEM-acties gericht op meisjes.

De indicator die is opgenomen is slechts een indicator voor een klein deel van het beleid dat gevoerd wordt. En dan nog is het bijzonder moeilijk om de impact van de acties die zullen genomen worden te linken aan deze indicator.

Bestrijding van de loopbaankloof

14

BELEIDSDOMEIN

EWI / WSE / OV

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

/

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

/

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Innovatie

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs en Gelijke Kansen

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bestrijden van de loopbaankloof via de medewerking aan de totstandkoming en de implementatie van het Vlaamse Actieplan 'Wegwerken van de Loopbaankloof'.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De loopbaankloof tussen mannen en vrouwen is een complexe problematiek. Het bestrijden ervan d.m.v. beleidsmaatregelen vereist een aanpak vanuit verscheidene beleidsdomeinen en vanuit verscheidene beleidsniveaus.

In het kader van het Vlaamse gelijkheidsbeleid worden deze legislatuur een aantal initiatieven genomen om de thematiek op de agenda te plaatsen en om met een aantal sleutelactoren te werken aan oplossingen. Zo werd een opdracht toegekend aan prof. dr. Sels voor het opmaak van een gedetailleerde situatie- en probleemschets van de loopbaankloof, en gerichte adviesvragen aan de SERV en Vlor. Die vragen leidden op hun beurt tot adviezen van beide instanties. (Meer informatie over de genomen acties, is terug te vinden in de bundel verslagfiches bij de actieplannen 2011-2012.) In een ideaal scenario had dit proces nog deze legislatuur geleid tot een geïntegreerd en veelomvattend Vlaams actieplan. In een realistisch scenario blijkt het haalbaarder om alvast te focussen op een cruciale component binnen het loopbaankloofgegeven: de combinatie werk-privé.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In november 2013 wordt een conferentie georganiseerd over het thema 'werk, loopbaan en familie' en dit met een specifieke focus op genderaspecten. Tijdens deze conferentie worden actuele wetenschappelijke inzichten gepresenteerd met betrekking tot verschillende essentiële componenten van de thematiek, zoals thematische verlofstelsels en de genderkloof na ouderschap, met bijzondere aandacht voor de situatie bij laaggeschoolden. Van de inzichten die in deze conferentie aan bod komen, wordt een heldere publicatie gemaakt die wordt verspreid bij het brede publiek van geïnteresseerden in de arbeidsmarkt.

De conferentie is tevens de aanloop naar een besloten rondetafel met een vijftiental sleutelactoren (sociale partners en experten), voorgezeten door prof. Dr. Luc Sels. Hier worden standpunten en inzichten verzameld, en beleidsaanbevelingen geformuleerd die een inspiratiebron kunnen zijn bij het voorbereiden van het volgende regeerakkoord.

Indien deze aanpak succesvol blijkt, wordt overwogen om hem in 2014 te herhalen m.b.t. het thema studiekeuze.

De Vlaamse minister van Gelijke Kansen initieert. De ministers bevoegd voor Innovatie, Werk en Onderwijs zegden in 2010 hun principiële steun toe aan de opmaak van een Vlaams actieplan ter bestrijding van de loopbaankloof. Wanneer in de voorliggende trajectfase een bevoegdheidslink blijkt, zullen zij vanuit het Vlaamse gelijkheidsbeleid worden uitgenodigd om aan deze fase in het proces een bijdrage te leveren.

FASERING

FASE 1: organisatie conferentie 'werk, loopbaan, familie' + besloten rondetafel

FASE 2: aanmaak informerende en sensibiliserende publicatie + beleidsaanbevelingen

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Organisatie conferentie 'werk, loopbaan, familie'	1 conferentie	28.11.2013
	Organisatie besloten rondetafel	1 besloten rondetafel	
Fase 2	Aanmaak informerende, sensibiliserende publicatie	1 verspreide publicatie	Begin 2014
	Aanmaak beleidsaanbevelingen	1 nota	

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
	→ Werkzaamheidsgraad naar geslacht en leeftijd → Deeltijdse arbeid naar geslacht en gezinspositie → Horizontale segregatie: aandeel mannen en vrouwen naar sector → Verticale segregatie: aandeel mannen en vrouwen naar functieniveau → Loonkloof mannen en vrouwen	Afname van de kloof	Continu

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Om tot kwaliteitsvolle beleidsaanbevelingen te komen, is de medewerking vereist van sleutelactoren uit middenveld, onderzoekswereld en organisaties sociale partners.

Gegevens m.b.t. gender (loopbaan, slaagkansen, etc.) in onderzoek en innovatie worden systematisch bijgehouden en opgevolgd

15

BELEIDSDOMEIN

Economie, Wetenschap en Innovatie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Liselotte De Vos

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Innovatie

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en inzicht in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Gegevens m.b.t. gender (loopbaan, slaagkansen, etc.) in onderzoek en innovatie worden systematisch bijgehouden en opgevolgd.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Om bepaalde evoluties te kunnen waarnemen is een systematische opvolging van gegevens rond gender en diversiteit nodig.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De Vlaamse Interuniversitaire Raad stelt periodieke Gelijke Kansen rapporten op. Deze rapporten beschrijven de situatie rond gender en diversiteit aan de verschillende universiteiten onder andere op basis van de personeelsstatistieken. De gegevens hebben niet alleen betrekking op de studenten maar ook op de onderzoekers.

Het Expertisecentrum O&O Monitoring voorziet ook cijfers over de loopbaan en slaagkansen in onderzoek en innovatie zowel in de academische wereld als in de bedrijven en stelt tweejaarlijks het Vlaams indicatorenboek op.

FASERING

Fase 1: Bijhouden gegevens

Fase 2: Publiceren gegevens

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		Jaarlijks bijhouden gegevens	2013-2014
Fase 2		Publicatie Vlaams indicatorenboek 2012	2013

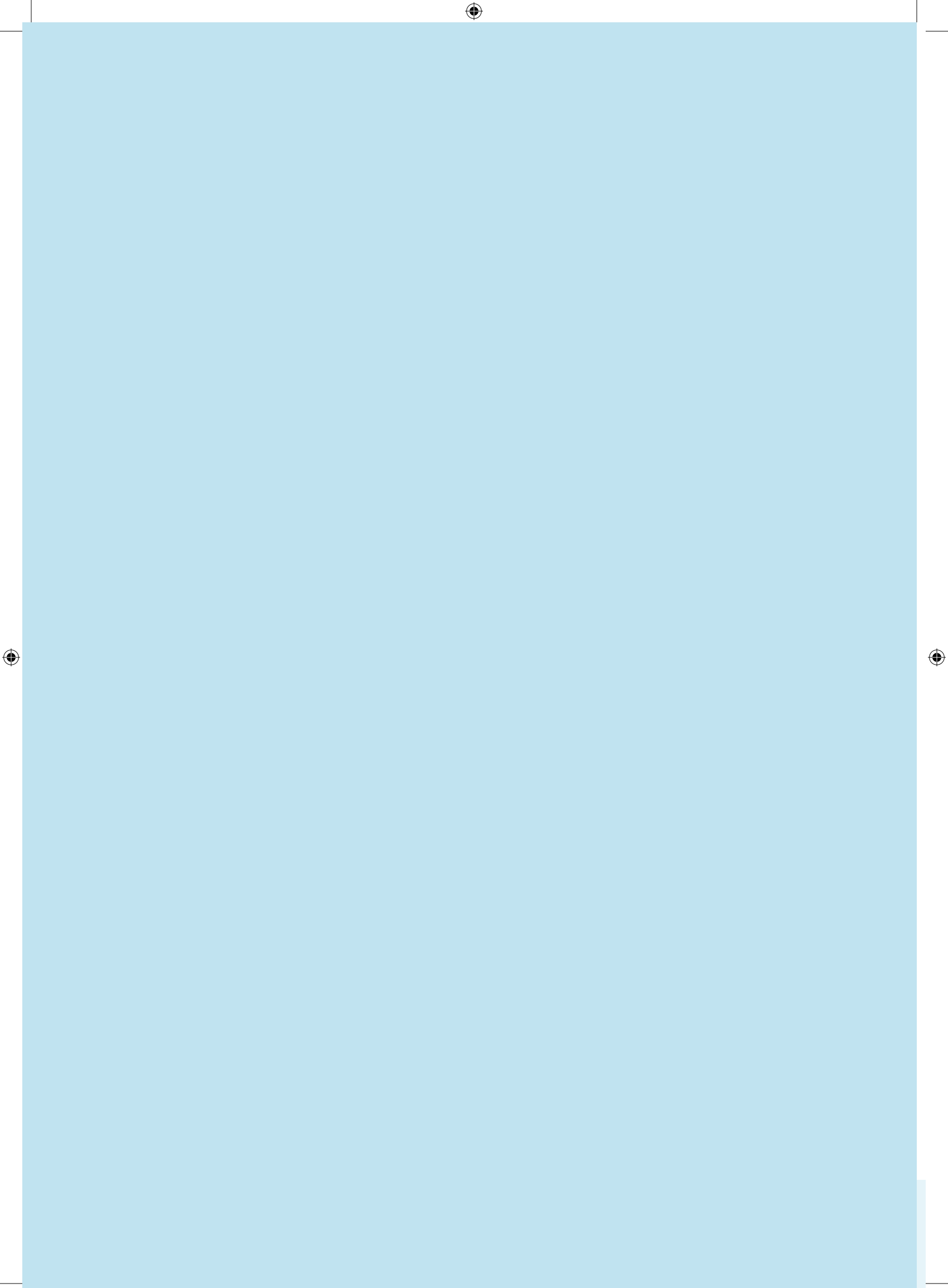
RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Het volgende gelijke kansen rapport van de VLIR zal vermoedelijk niet meer in deze termijn worden gepubliceerd. De gegevens worden echter wel systematisch bijgehouden en ook gebruikt in het Vlaams indicatorenboek.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER INGRID LIETEN

BEVOEGDHEID
MEDIA

Journalisten en programmamakers informeren en sensibiliseren voor genuanceerde en niet-stereotype beeldvorming

16

BELEIDSDOMEIN

Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

VRT

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Lena De Meerleer

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Media

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsprincipe in onze samenleving.
Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming via het informeren, sensibiliseren en stimuleren van mediamakers.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De beheersovereenkomst 2012-2016 bepaalt dat de VRT aandacht dient te besteden aan een evenwichtige vertegenwoordiging van alle bevolkingsgroepen en aan een genderneutrale beeldvorming.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

1. De toevoeging van het trefwoord diversiteit in de interne databank (de Gids) maakt het voor journalisten en programmamakers makkelijker om “diverse” contacten op te zoeken. Opzetten van een interne sensibiliseringscampagne voor het gebruik van diversiteit aan experts opgenomen in de Gids bij journalisten en programmamakers
2. De VRT organiseert in een eerste fase voor het productiehuis Nieuws en in een volgende fase voor het Televisiehuis workshops voor journalisten en eindredacteuren over beeldvorming en gender.

3. Nieuwe actieplannen zullen worden opgesteld op basis van de resultaten van de diversiteitsmonitor en ter bespreking voorgelegd aan de stuurgroep diversiteit.

Op die manier wil de VRT zijn medewerkers sensibiliseren voor een evenwichtige en gender-neutrale beeldvorming.

FASERING

1. Op 8 maart 2013 een sensibiliseringsactie n.a.v. internationale vrouwendag om de aandacht van de journalisten en programmamakers te vestigen op de “diverse” experts opgenomen in de VRT-Gids
2. De workshops worden gespreid over 2013 en 2014 georganiseerd
3. Vanaf begin 2014 worden er nieuwe acties uitgevoerd op basis van de diversiteitsmonitor

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal journalisten/eindredacteurs productiehuis Nieuws die deelnemen aan workshop	Samen met fase 2: 175 deelnemers	Vanaf voorjaar 2013
Fase 2	Aantal programmamakers/eindredacteurs	Samen met fase 1: 175 deelnemers	Eind 2014
Fase 3	Aantal nieuwe actieplannen n.a.v de monitor diversiteit	Minstens 1	Begin 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Beschikbaarheid van mensen en middelen voor organisatie van de sensibilisering en van de opleidingen/workshops.

Aanvulling van de inventarisatie over bestaande praktijken (m.b.t. beeldvorming op vlak van gender) en publicatie van alle informatie en goede praktijken op het Online kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid

17

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSB, Afdeling Cultuur en Media

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Christine Debaene

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Media

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming via het informeren, sensibiliseren en stimuleren van mediamakers.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van de mediawijsheid bij de mediagebruiker, meer bepaald m.b.t. het 'lezen' van beeldvorming over mannen en vrouwen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Er is al enige maar nog steeds onvoldoende publieke kennis over en inzicht in de bestaande goede praktijken op het gebied van genderbeeldvorming. Ook bij mediamakers is deze kennis beperkt.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De inventaris van goede praktijken en informatie over genderbeeldvorming die op de website van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media staat, wordt aangevuld met goede praktijken en informatie die wordt aangeleverd door de bezoekers van deze website. Vanaf 2014 worden alle goede praktijken en informatie ook opgenomen op het Online Kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid.

FASERING

In 2013 en 2014 wordt aan de bezoekers van de website de mogelijkheid geboden om aanvullende goede praktijken en informatie aan te leveren.

Na nazicht door de administratie kan deze aanvullende informatie op de website van het departement CJSM terecht komen.

Vanaf 2014 worden alle informatie en goede praktijken eveneens op het Online Kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid gezet.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		Input van de bezoekers op de website	doorlopend
Fase 2		Publicatie op Online Kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid	Begin 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Bereidheid van bezoekers van de website om mee te werken

Beter bekendmaken van de expertendatabank (beeldvorming vrouwen)

18

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSM, Afdeling Cultuur en Media

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Christine Debaene

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Media

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming via het informeren, sensibiliseren en stimuleren van mediamakers.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Deze databank (www.expertendatabank.be) bevat gegevens van experts die vrouw, transgender, allochtoon en/of persoon met een functioneringsbeperking zijn. Vrouwelijke, transgenre, allochtone en gehandicapte specialisten zijn in onze maatschappij aanwezig, maar komen in de media te weinig aan bod. De expertendatabank wil hun zichtbaarheid in de media bevorderen en de stereotiepe beeldvorming doorbreken.

Om een optimaal gebruik te bewerkstelligen, dient de expertendatabank via zoveel mogelijk kanalen onder de aandacht van haar doelpubliek te worden gebracht.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De databank wordt bekendgemaakt bij de beoogde gebruikers (journalisten, programmamakers en studenten journalistiek).

Hierbij zal worden samengewerkt met het team Gelijke Kansen in Vlaanderen van het departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (oprichter en eigenaar van de databank),

de Vlaamse Regulator voor de Media en de dienst communicatie van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

FASERING

Het bekendmakingslogo en de link naar de databank staan permanent op de website van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en aan de partners wordt gevraagd om deze op hun communicatiekanalen te plaatsen.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		Bekendmakingslogo en link naar databank op website CJSM (en partners)	Doorlopend

Monitoring Steunpunt Media (gender)

19

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Christine Debaene

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Media

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming via het informeren, sensibiliseren en stimuleren van mediamakers.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van de mediawijsheid bij de mediagebruiker, meer bepaald m.b.t. het 'lezen' van beeldvorming over mannen en vrouwen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het verhogen van de kennis en inzicht m.b.t. genderverhoudingen in nieuws (TV en kranten) blijft een aandachtspunt.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het Steunpunt Media is het aanspreekpunt en expertisecentrum voor alles wat met nieuws en media te maken heeft. In opdracht van de Vlaamse Overheid doet het steunpunt wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichtgeving en mediawijsheid in Vlaanderen. De focus van het onderzoek ligt op de volledige nieuwscyclus: van de nieuwsselectie door de journalist, naar de nieuwsinhoud, tot de mediakeuze van de mediagebruiker.

Het Steunpunt Media maakt deel uit van de steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek van de Vlaamse Overheid voor de periode 2012-2015. De vier Vlaamse universiteiten die onderzoek doen naar nieuws- en massamedia zijn partner van het Steunpunt: de Universiteit Antwerpen, de KULeuven, de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent.

Het Steunpunt Media doet onder andere aan monitoring van de nieuwsinhoud (TV-nieuws en kranten) en schrijft er wetenschappelijke rapporten over voor het beleid en academische wereld. Voor het brede publiek worden de resultaten gebundeld in een Nieuwsmonitor. Op regelmatige basis wordt dit rapport verstuurd naar politici, journalisten en andere belanghebbers om het maatschappelijk debat over de nieuwsinhoud en mediawijsheid te voeden en te stimuleren. Onder meer de zichtbaarheid en representatie van vrouwen en mannen in het nieuws wordt gemonitord.

FASERING

Doorlopende monitoring, met het publiek maken van de resultaten in een nieuwsmonitor.

Aanvulling van de inventarisatie over bestaande praktijken (m.b.t. beeldvorming op vlak van seksuele diversiteit) en publicatie van alle informatie en goede praktijken op het Online kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid

20

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSM, Afdeling Cultuur en Media

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Christine Debaene

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Media

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEIN SPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming van holebi's via het informeren, sensibiliseren en stimuleren van mediamakers.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Er is enige maar nog steeds onvoldoende publieke kennis over en inzicht in de bestaande goede praktijken op het gebied van beeldvorming van holebi's en transgenders. Ook bij mediamakers is deze kennis beperkt.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De inventaris van goede praktijken en informatie over beeldvorming van holebi's en transgenders die op de website van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media staat, wordt aangevuld met goede praktijken en informatie die wordt aangeleverd door de bezoekers van deze website.

Vanaf 2014 worden alle goede praktijken en informatie ook opgenomen op het Online Kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid.

FASERING

In 2013 en 2014 wordt er aan de bezoekers van de website de mogelijkheid geboden om aanvullende goede praktijken en informatie aan te leveren. Na nazicht door de administratie kan deze aanvullende informatie op de website van het departement CJSM terecht komen.

Vanaf 2014 worden alle informatie en goede praktijken eveneens op het Online Kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid gezet.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		Input van de bezoekers op de website	Doorlopend
Fase 2		Publicatie op Online Kennisplatform van het Kenniscentrum Mediawijsheid	Begin 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Bereidheid van bezoekers van de website om mee te werken.

Beter bekendmaken van de expertendatabank (beeldvorming transgenders)

21

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSB, Afdeling Beleid en beheer

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Christine Debaene

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Media

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een (holebi- en) transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming van transgenders via het informeren, sensibiliseren en stimuleren van mediamakers.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Deze databank (www.expertendatabank.be) bevat gegevens van experts die vrouw, transgender, allochtoon en/of persoon met een functioneringsbeperking zijn. Vrouwelijke, transgender, allochtoon en gehandicapte specialisten zijn in onze maatschappij aanwezig, maar komen in de media te weinig aan bod. De expertendatabank wil hun zichtbaarheid in de media bevorderen en de stereotiepe beeldvorming doorbreken.

Om een optimaal gebruik te bewerkstelligen, dient de expertendatabank via zoveel mogelijk kanalen onder de aandacht van haar doelpubliek te worden gebracht.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De databank wordt bekendgemaakt bij de beoogde gebruikers (journalisten, programmamakers en studenten journalistiek).

Hierbij zal worden samengewerkt met het team Gelijke Kansen in Vlaanderen van het departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (oprichter en eigenaar van de databank),

de Vlaamse Regulator voor de Media en de dienst communicatie van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

FASERING

Het bekendmakingslogo en de link naar de databank staan permanent op de website van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en aan de partners wordt gevraagd om deze op hun communicatiekanalen te plaatsen.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		Bekendmakingslogo en link naar databank op website CJSM (en partners)	Doorlopend

Monitoring Steunpunt Media (seksuele diversiteit)

22

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Christine Debaene

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Media

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming van holebi's via het informeren, sensibiliseren en stimuleren van mediamakers.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het verhogen kennis en inzicht m.b.t. nieuws (TV en kranten) over discriminaties en rechten van holebi's blijft een aandachtspunt.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het Steunpunt Media is het aanspreekpunt en expertisecentrum voor alles wat met nieuws en media te maken heeft. In opdracht van de Vlaamse Overheid doet het steunpunt wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichtgeving en mediawijsheid in Vlaanderen. De focus van het onderzoek ligt op de volledige nieuwscyclus: van de nieuwsselectie door de journalist, naar de inhoud, tot de mediakeuze van de mediagebruiker.

Het Steunpunt Media maakt deel uit van de steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek van de Vlaamse Overheid voor de periode 2012-2015. De vier Vlaamse universiteiten die onderzoek doen naar nieuws- en massamedia zijn partner van het Steunpunt: de Universiteit Antwerpen, de KULeuven, de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent.

Het Steunpunt Media doet onder andere aan monitoring van de nieuwsinhoud (TV-nieuws en kranten) en schrijft er wetenschappelijke rapporten over voor het beleid en academische wereld. Voor het brede publiek worden de resultaten gebundeld in een Nieuwsmonitor. Op regelmatige basis wordt dit rapport verstuurd naar politici, journalisten en andere belanghebbenden om het maatschappelijk debat over de nieuwsinhoud en mediawijsheid te voeden en te stimuleren.

Voor wat betreft het thema seksuele identiteit worden de nieuwsuitzendingen gemonitord op basis van de themacode 'discriminaties en rechten van holebi's'. De seksualiteit van personen die aan bod komen in het nieuws wordt voor alle duidelijkheid niet gemonitord.

FASERING

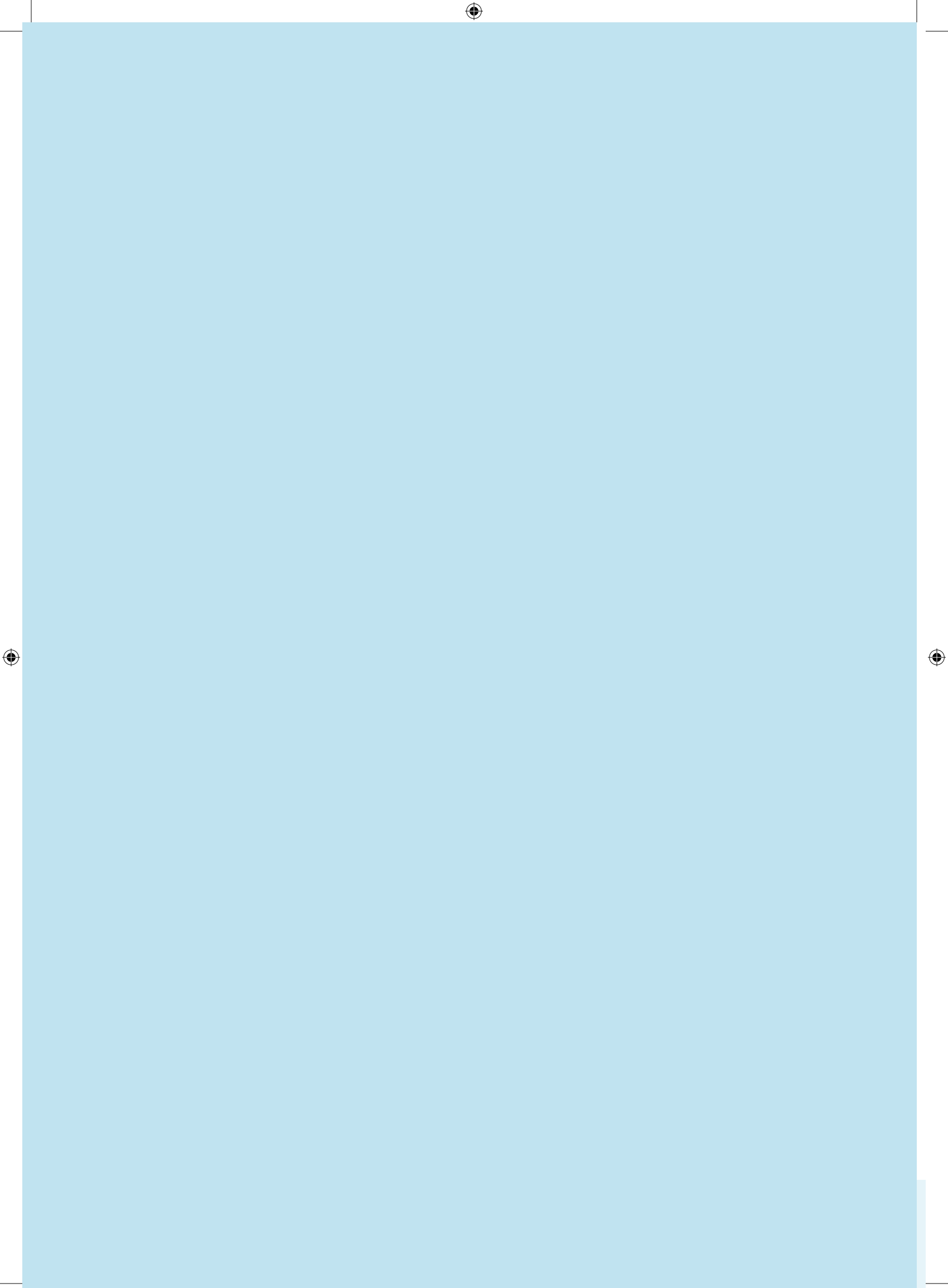
Doorlopende monitoring

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Data zijn opvraagbaar	Niet van toepassing	

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER INGRID LIETEN

BEVOEGDHEID
ARMOEDEBESTRIJDING (COÖRDINATIE)

Inzicht verhogen in de feminisering van armoede en vertaling van inzichten in plan van aanpak

23

BELEIDSDOMEIN

Coördinatie van het armoedebestrijdingsbeleid

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Kabinet Lieten

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Magda De Meyer

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Armoedebestrijding

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Inzicht verhogen in de feminisering van armoede en vertaling van inzichten in plan van aanpak.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Personen met een allochtone afkomst, en in het bijzonder vrouwen, zijn kwetsbaar en hebben een verhoogd armoederisico. Zoals beschreven in het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2011, zijn de armoedecijfers voor personen van niet-Europese herkomst zeer hoog. Zo blijken personen van niet-Europese herkomst onderhevig te zijn aan een armoederisico dat 3 tot 4 maal hoger ligt dan de mensen van autochtone herkomst. De gekende hefbomen in de strijd tegen armoede, bijvoorbeeld het hebben van werk of een diploma, blijken minder effectief te werken voor personen van buitenlandse herkomst. Het is dan ook uitermate belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de oorzaken zoals discriminatie en op zoek te gaan naar oplossingen in de strijd tegen het verhoogd armoederisico waarmee deze bevolkingsgroep wordt geconfronteerd. Uit het kennisplatform rond de activering van allochtone vrouwen naar reguliere tewerkstelling bleek opnieuw de complexiteit van de problematiek en de benodigde aanpak. Deze aanpak moet beleidsdomeinoverschrijdend zijn omdat de problematiek ook levensdomeinoverschrijdend is.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De nota van de werkgroep Gekleurde Armoede wordt herwerkt en aangevuld zodat zowel in de analyse als in de beleidsaanbevelingen specifieke aandacht gaat naar allochtone vrouwen in armoede.

Partners voor dit verhaal zijn in eerste instantie de bevoegdheidsdomeinen Inburgering, Onderwijs en Tewerkstelling, VDAB en VVSG (vanuit belangrijke regierol van lokale besturen in de lokale strijd tegen armoede).

FASERING

1. overleg met de partners over de ontwerpnota van de werkgroep Gekleurde Armoede
2. de nota wordt herwerkt en aangevuld zodat er specifieke aandacht is voor allochtone vrouwen in armoede, zowel bij de probleemanalyse als bij de aanbevelingen
3. de aanbevelingen vinden een neerslag in het voortgangsrapport 2013 bij het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

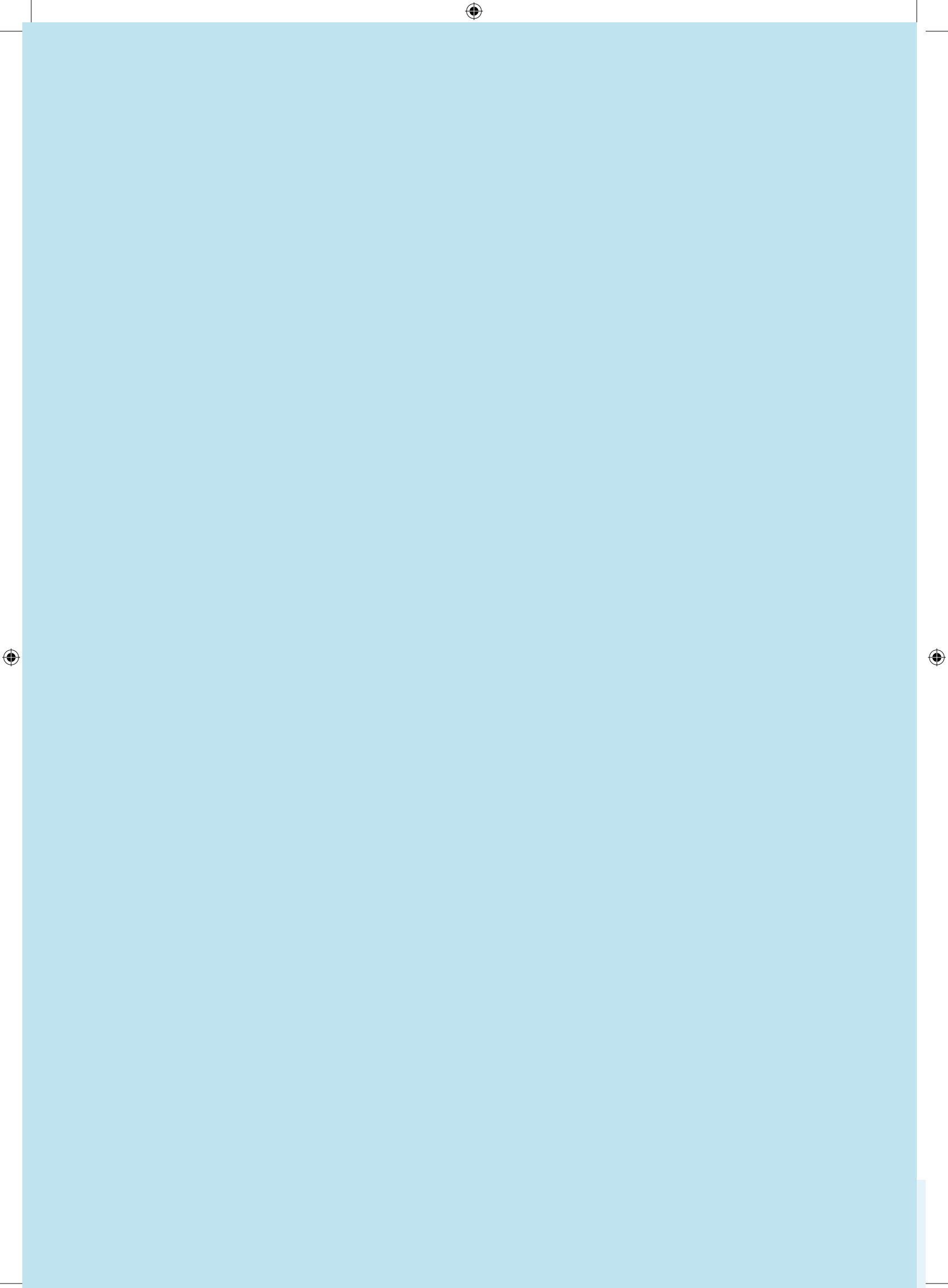
	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Bijeenkomst van de partners		Januari 2013
Fase 2	Nota Gekleurde Armoede		September 2013
Fase 3	Opname in Voortgangsrapport 2013		April 2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Duidelijke engagementen van de betrokken partners.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER GEERT BOURGEOIS

BEVOEGDHEID
BESTUURSZAKEN

Integrale toegankelijkheid van de Vlaamse overheidsgebouwen stelselmatig verhogen

24

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Facilitair Management

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

AFM – Afdeling Bouwprojecten – Xavier Suykens

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente infrastructuur als om tijdelijke evenementen).

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur van de Vlaamse overheid, met als prioritaire focus de integrale toegankelijkheid van nieuwe infrastructuur.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Niet alle gebouwen, vandaag in gebruik door de Vlaamse overheid, zijn op een soepele manier bereikbaar en toegankelijk voor personen met een handicap. De efficiënte dienstverlening van de gehuisveste diensten komt hierdoor misschien in het gedrang.

Bij alle (grote) nieuwe projecten worden de plannen steeds proactief gescreend op integrale toegankelijkheid om een maximale toegankelijkheid na te streven, rekening houdend met de specificiteit van het gebouw.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In samenspraak met alle relevante actoren (onder meer Vlaams Agentschap Personen met een Handicap, departement Bestuurszaken, dienst Emancipatiezaken, Cel Vastgoedbeleid, Team Vlaamse Bouwmeester, ViPA, dienst Arbeidshandicap bij de VDAB, Gelijke Kansen in Vlaanderen, eventueel relevante vzw's zoals bijvoorbeeld Enter, enz.) komen tot een duidelijke en eendui-

dige definitie van ‘een toegankelijk gebouw’, indien mogelijk met een Vlaams kwaliteitslabel en verschillende gradaties en classificaties (bv. gaande van 1 tot 4 ‘sterren’).

Een duidelijke checklist van minimale vereisten waaraan een gebouw dient te voldoen om als ‘toegankelijk gebouw’ te kunnen worden bestempeld, wordt ter validatie voorgelegd aan de minister.

Bij alle nieuwbouwprojecten wordt de realisatie van de integrale toegankelijkheid nagestreefd. Dit wordt opgenomen in de richtlijnen die de Vlaamse overheid opneemt in het handboek ‘Waardering van kantoorgebouwen’. Voor bestaande panden wordt de toegankelijkheid als evaluatiecriterium meegenomen.

De relevante informatie in verband met toegankelijkheid wordt geïntegreerd in het patrimoniumbeheer. Ontbrekende informatie wordt door middel van screenings aangevuld.

FASERING

1. Het opstellen van eenduidige criteria voor ‘een toegankelijk gebouw’ (bij voorkeur met gradaties, net zoals de gradatie van 1 tot 4 sterren voor duurzaamheid in ons handboek ‘Waarderen van kantoorgebouwen’), aan de hand waarvan een objectieve screening van gebouwen kan plaatsvinden
2. Het screenen van een aantal (grote) bestaande gebouwen aan de hand van deze eenduidige criteria voor ‘een toegankelijk gebouw’, om de toegankelijkheid van gebouwen in kaart te brengen en eventuele actieplannen te kunnen opmaken voor de verdere verhoging van de toegankelijkheid

OORSPRONKELIJK VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Er is een set van criteria bepaald waaruit kan afgeleid worden wat een ‘toegankelijk gebouw’ is (minimale criteria) en wat een ‘integraal toegankelijk gebouw’ is.	Voorstel gevalideerd door de minister	Eind 2013
Fase 2	Een voorstel voor een duidelijk herkenbaar Vlaams kwaliteitslabel ‘toegankelijk gebouw’ (logo, benaming, enz.) ter validatie voorgelegd aan de minister	Voorstel gevalideerd door de minister	Eind 2013
Fase 3	Percentage van de nieuw gebouwde administratieve gebouwen dat voldoet aan de definitie van een ‘integraal toegankelijk gebouw’	100% beschikt over de minimale toegankelijkheid, te definiëren in fase 1. Streefdoel blijft de integrale toegankelijkheid.	Doorlopend 2014-2015
Fase 4	In alle bestekken voor nieuwbouw worden standaard de bepaalde criteria opgenomen.	Alle bestekken bevatten criteria Het handboek ‘Waardering van kantoorgebouwen’ bevat duidelijke, evalueerbare criteria en kent een score toe.	Doorlopend 2014-2015
Fase 5	Percentage van de administratieve gebouwen waar AFM instaat voor het technisch beheer dat voldoet aan de definitie van ‘een toegankelijk gebouw’	70%	Tegen 2017

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Kennis van onze benadering van de toegankelijkheid via studiedagen	Communicatiecampagne is uitgevoerd	2015
Fase 2	Extrapolatie van ons kwaliteitslabel naar andere administratieve gebouwen waarvoor de mate van toegankelijkheid wordt gedocumenteerd.	20 gebouwen (gebouwen in de prospecties van AFM worden gevraagd een screening door te voeren)	2015-2016

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

De eerste randvoorwaarde is dat een studiebureau kan worden aangesteld dat AFM kan begeleiden bij de ontwikkeling van een checklist en kwaliteitslabel inzake toegankelijkheid. Indien deze stap niet gezet kan worden, heeft dit een nefast effect op het verdere vervolgtraject.

Vlechtwerk, vormings- en netwerkingreeks om de doorstroom van vrouwen naar top- en middenmanagement te verhogen

25

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Dienst Emancipatiezaken

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Veerle Depauw

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Minister Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Tegen 2015 bestaat het topmanagement van de Vlaamse overheid uit minstens 33% vrouwen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Terwijl de groep van de vrouwelijke topambtenaren met 24% ongewijzigd blijft, valt het aantal vrouwelijke afdelingshoofden terug van 29% naar 28%.

Er is nood aan initiatieven die vrouwen helpen doorstromen naar top- en middenmanagement-functies naast reeds bestaande maatregelen zoals het streefcijfer van 33% vrouwen in midden- en topmanagement, de maatregel waarbij bij gelijke kwalificatie op het einde van een selectieprocedure, de kandidaat uit de ondervertegenwoordigde groep voorrang krijgt en een mentoringprogramma.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De dienst Emancipatiezaken organiseert Vlechtwerk. Vlechtwerk is een reeks van interactieve lunchsessies met vormings- en netwerkimogelijkheden.

FASERING

Minstens één nieuwe reeks in 2013 en 2014.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Minstens één reeks van Vlechtwerk in Brussel	Minstens 50 deelnemers per reeks.	Start voorjaar 2013
Fase 2	Idem	Idem	Start voorjaar 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aandeel vrouwen in het top- en middenmanagement bij de Vlaamse overheid	33% vrouwen in top- en middenkaderfuncties bij de Vlaamse overheid	2015

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Geïnteresseerde deelnemers

Overuit: netwerkactiviteiten voor holebi's, transgenders en hun hetero-collega's

26

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Dienst Emancipatiezaken

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Silke Smekens

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Er wordt gewerkt aan een open, holebivriendelijke werksfeer bij de Vlaamse overheid en aan empowerment van de personeelsleden die holebi en/of transgender zijn.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Er wordt gewerkt aan een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming van holebi's en transgenders binnen de Vlaamse overheid.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De dienst Emancipatiezaken deed in oktober 2008 onderzoek naar de situatie van holebi's bij de Vlaamse overheid. Dat leverde het rapport '(On)Zichtbaar Holebi' op. 2 126 Vlaamse ambtenaren werkten via een enquête aan het onderzoek mee. Dit personeelsonderzoek is het grootste van dergelijke aard ooit door een Vlaamse werkgever uitgevoerd. Het onderzoek legde enkele knelpunten bloot. Hoewel anno 2013 holebi's goed aanvaard lijken te zijn, is openheid over seksuele geaardheid nog steeds niet evident.

Daarom werd in 2010 het netwerk Overuit opgestart. Overuit wil medewerkers van de Vlaamse overheid bijeenbrengen rond het thema seksuele geaardheid zodat meer openheid over sek-

suele geaardheid ontstaat. In een losse sfeer kunnen holebi's en hetero's er elkaar ontmoeten. Het regenboognetwerk signaleert mogelijke problemen of conflicten en zoekt mee naar oplossingen.

Er bleek ook uit het onderzoek dat personeelsleden die holebi zijn, soms geconfronteerd worden met verbale intimidatie, seksueel getinte opmerkingen en spot. Holebi's krijgen ook te weinig signalen dat hun geaardheid voor onze organisatie helemaal geen punt is.

Holebi's die zichzelf kunnen zijn bij hun collega's functioneren nochtans beter, zijn loyaler en voelen zich meer gemotiveerd.

Ook personeelsleden die holebi of transgender zijn, moeten bij de Vlaamse overheid goed in hun vel kunnen zitten.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De bijeenkomsten van het Regenboognetwerk vinden plaats na de werkuren op verscheidene plaatsen in Vlaanderen.

Overuit draait op de enthousiaste medewerking van tientallen holebi- en transgendercollega's. Zij hebben de lancering van Overuit actief mee voorbereid en enkelen traden ook naar buiten als gezicht.

In de bij Overuit horende digitale groepen op Facebook neemt communicatie een belangrijke plaats in. Het brengt personeelsleden met elkaar in contact, zodat ze uiteindelijk meer zichtbaar worden.

FASERING

Het regenboognetwerk brengt mensen samen. Regelmatig organiseren we buiten de werkuren bijeenkomsten tussen collega's rond het thema seksuele geaardheid. In een losse sfeer kunnen holebi's, transgenders en hetero's er elkaar ontmoeten. Om te ontspannen, om aan cultuur te doen, om elkaar te informeren en te inspireren. Daarnaast wordt het moment rond de Internationale Dag tegen Homofobie (17 mei) aangegrepen om een actie op de werkvloer te doen (i.c. een workshop).

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal activiteiten	Ongeveer 4 activiteiten per jaar	Doorlopend 2013-2014
Fase 2	Aantal deelnemers aan workshop naar aanleiding van Internationale Dag tegen Homofobie	1 workshop op 17 mei 2013	17 mei 2013
Fase 3	Aantal verslagen van activiteiten	Voor elke activiteit komt er verslag	Doorlopend 2013-2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

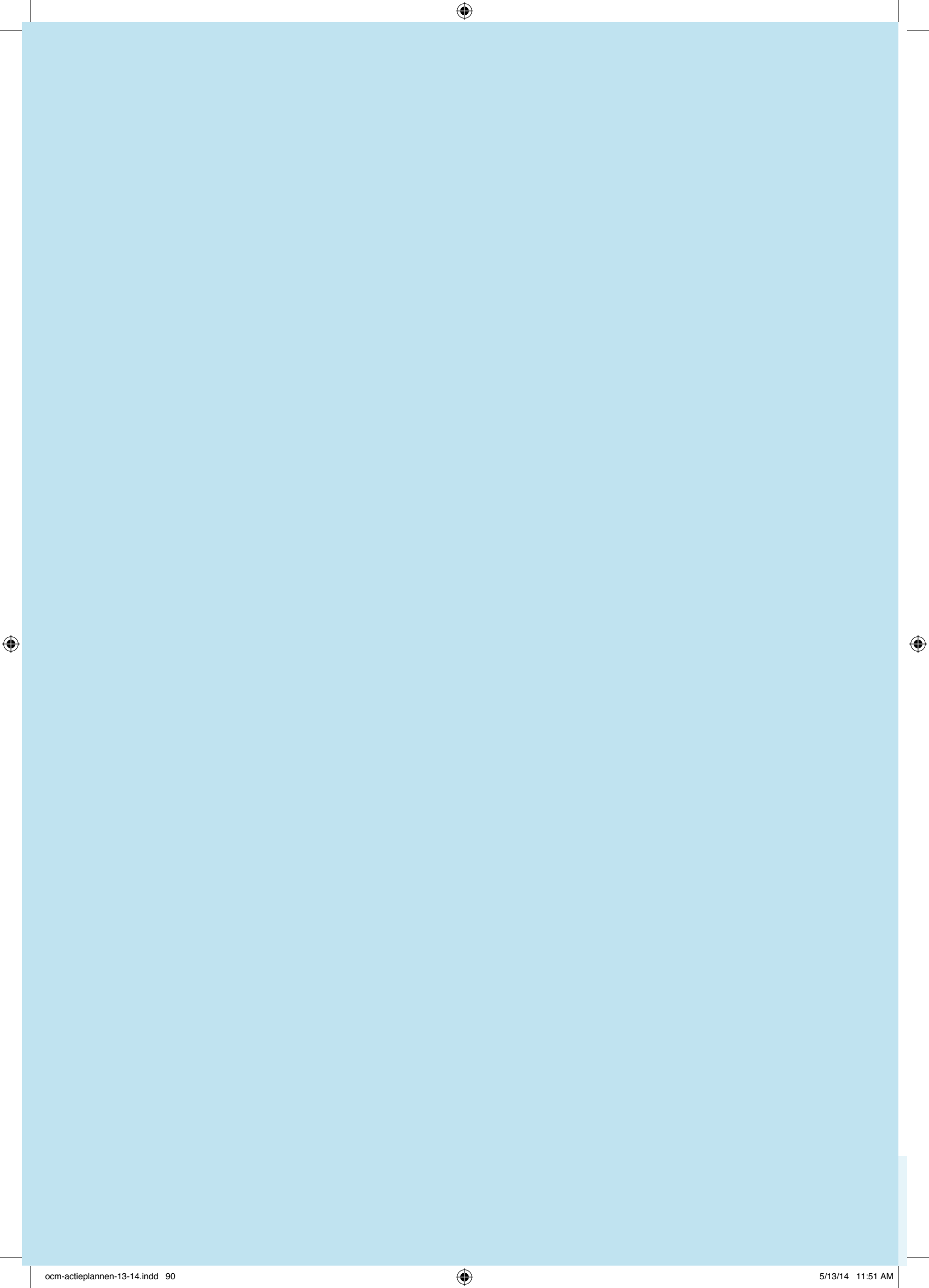
Geïnteresseerde deelnemers

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER GEERT BOURGEOIS

BEVOEGDHEID
INBURGERING EN INTEGRATIE

Aandacht voor gender en gendergelijke rechten in de lessen maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers

27

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Joke Vispoel

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Inburgering

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Nieuwkomers worden geïnformeerd over specifieke gendergelijke rechten (die kunnen verschillen van het land van herkomst).

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Aandacht voor gender is niet vanzelfsprekend, ook niet voor nieuwkomers. Door de nieuwkomers in het kader van hun inburgeringstraject te informeren over specifieke gendergelijke rechten wil de Vlaamse overheid bijdragen tot het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Omgaan met de gevolgen van migratie met respect voor ieders eigenheid, maar binnen een kader van normen en waarden eigen aan onze Vlaamse samenleving is één van de grootste uitdagingen van deze tijd. Het inburgeringsbeleid wil hiertoe bijdragen. Het inburgeringstraject laat inburgeraars toe op taalkundig, maatschappelijk en professioneel vlak competenties te verwerven zodat ze in staat zijn om actief aan de samenleving deel te nemen. Inburgering

is m.a.w. meer dan het louter aanleren van onze taal. De cursus maatschappelijke oriëntatie vormt een belangrijk onderdeel van dit traject.

In 2005 kreeg de Commissie 'ter invulling van de cursus maatschappelijke oriëntatie' de opdracht de gemeenschappelijke waarden en normen die de Vlaamse samenleving van vandaag schragen, te vertalen naar een richtlijn voor het lessenpakket maatschappelijke oriëntatie. Het Eindverslag van deze Commissie werd verwerkt in een nieuw handboek maatschappelijke oriëntatie. Het nieuwe handboek, gekoppeld aan een nieuwe methodiek, werd in 2009 ingevoerd.

De cursus MO is opgevat als vaardigheidsonderwijs waarbij vertrokken wordt vanuit de voorkennis en leerbehoeften van de inburgeraars. Tijdens de cursus krijgen de inburgeraars kennis en vaardigheden aangereikt over verschillende leeromgevingen die ze nodig hebben om actief aan de samenleving deel te nemen. Hierbij wordt sterk gefocust op probleemoplossende vaardigheden, met de nadruk op informatieverwervende en -verwerkende vaardigheden. Daarnaast staat ook de vaardigheid 'herkennen van diversiteit' en het streven naar de attitude 'erkennen van de waarden en normen in onze samenleving' centraal. Gendergerelateerde thema's behoren hiertoe. Enkele voorbeelden. In de leeromgeving 'gezin' bijvoorbeeld is er aandacht voor volgende attitude: 'de inburgeraar respecteert de gelijkwaardigheid van alle mensen, o.a. die van man en vrouw (bv. verbod op partnergeweld, evenwaardigheid bij het maken van belangrijke keuzes binnen het gezin). In de leeromgeving 'gezondheidszorg' is er ook aandacht voor de attitude 'de inburgeraar respecteert het recht op zelfbeschikking (abortus, euthanasie en anticonceptie) en voor de attitude 'de inburgeraar respecteert de fysieke integriteit (vb. verbod op vrouwelijke genitale verminking). In de leeromgeving 'stad en platteland' komt de attitude 'de inburgeraar respecteert de gelijkwaardigheid van alle mensen, onder andere mannen en vrouwen' aan bod.

De cursus maatschappelijke oriëntatie wordt aangeboden door het onthaalbureau. Een standaardaanbod duurt 60 uur. De inburgeraar kan de lessen volgen in zijn eigen taal of in een contacttaal. De lessen worden niet alleen overdag maar ook 's avonds en in het weekend aangeboden. Voor de cursussen MO die in 2012 opgestart zijn, waren er – over de acht onthaalbureaus heen – in totaal ongeveer 18.300 personen ingeschreven.

FASERING

Het aanbieden van de cursus maatschappelijke oriëntatie behoort tot de kerntaken van de onthaalbureaus. Het betreft hier dus een continue opdracht.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal inburgeraars dat de cursus MO gevolgd heeft	Minstens 18.000 / jaar	NVT

Opname van aandacht voor gender in de werking van het Kruispunt Migratie en Integratie

28

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Luus Heyligen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Inburgering

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstellingen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van evenwichtige participatie van vrouwen en mannen van allochtone origine aan het maatschappelijk leven via het integratiebeleid.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Participatie van personen van allochtone origine ligt vaak heel wat lager dan bij personen van autochtone origine en is bovendien doorgaans uit evenwicht als men de vergelijking tussen mannen en vrouwen maakt.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De drie doelstellingen van het Vlaamse integratiebeleid zijn het bevorderen van participatie, het bevorderen van de toegankelijkheid van voorzieningen en samenleven in diversiteit. Het huidige integratiebeleid werkt op 3 niveaus: het Vlaamse niveau, het provinciale niveau en het lokale niveau.

Het Kruispunt Migratie en Integratie, dat vanaf 1 januari 2011 het Vlaams Minderhedencentrum (VMC) vervangt, heeft als opdracht de integratiecentra en -diensten te ondersteunen en de af-

stemming in de integratiesector te realiseren. Ze doen dit onder meer door in overleg te treden, door het opstellen van een strategisch planningskader en door methodieken te ontwikkelen.

In de nieuwe overeenkomst met het Kruispunt Migratie en Integratie, die ingaat vanaf 1 januari 2011, zal ervoor gezorgd worden dat het Kruispunt Migratie en Integratie in haar overleg met de sector, bij het opstellen van haar strategisch planningskader en in haar methodiekontwikkeling rond toegankelijkheid en participatie van nieuwe Vlamingen aandacht heeft voor het aspect gender.

FASERING

eind 2013: rapportering van het derde werkjaar

eind 2014: rapportering van het vierde werkjaar

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Obv rapportering van 2 werkjaren		2013-2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Evenwichtige vertegenwoordiging op de arbeidsmarkt, in het onderwijs, in verenigingen, ...		

Genereren van aandacht voor en het inzicht in gendermechanismen via de integratiekaart, lokale integratiemonitor en via het verzamelen en ontsluiten van gegevens in de Kruispuntbank Inburgering

29

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Gerlinde Doyen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Inburgering

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van het inzicht in de situatie van mannen en vrouwen en de aanwezigheid van gendermechanismen in integratie en inburgering.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Een inclusief en gecoördineerd beleid dat effectief en efficiënt wil zijn, moet van bij de planning en ontwikkeling voldoende in de realiteit gefundeerd zijn. Dat veronderstelt een doorgedreven systematische opvolging, monitoring en evaluatie van het beleid. Hierbij moet oog zijn voor de verschillen tussen de situatie van mannen en vrouwen en de verschillen in impact van beleidsmaatregelen op mannen en vrouwen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De lokale integratiemonitor heeft tot doel de externe omgeving (op lokaal vlak) in functie van het lokale integratiebeleid in kaart te brengen. Het instrument moet het lokale bestuur toela-

ten om, op basis van een reeks kwantitatieve gegevens i.v.m. de positie van nieuwe Vlamingen, een adequaat antwoord vanuit het beleid te formuleren.

De Kruispuntbank Inburgering (KBI) is uitgegroeid tot een databank die algemene informatie bevat over inburgeraars en NT2-cursisten, opgesplitst naar mannen en vrouwen. In de eerste plaats wordt de Kruispuntbank als cliëntvolgsysteem door de onthaalbureaus en de Huizen van het Nederlands gebruikt. De KBI communiceert tevens met de externe partners die betrokken zijn bij het inburgeringsproces. De gegevens uit de KBI laten toe het gevoerde inburgeringsbeleid te analyseren en op te volgen. Hierbij is er ook aandacht voor het aspect gender.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Integratiekaart wordt gebruikt		2013
	De lokale integratiemonitor wordt gebruikt door de lokale overheden als basis voor de opmaak van de omgevingsanalyse in het kader van de strategische meerjarenplanning 2014-2019.		2013
	Publicatie 'inburgering en integratie 2012'		2014
Fase 2	Publicatie 'inburgering en integratie 2013'		Najaar 2014

Project 'Wat is eerbaar aan geweld? Vorming en sensibilisering omtrent gendergerelateerd geweld voor hulpverleners en etnische culturele minderheden.' – vzw Ella

Dit project werd geselecteerd in het kader van de oproep 2012 van het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid.

30

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Luus Heyligen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Inburgering

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen in integratie en inburgering.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Geweld blijft één van de belangrijkste mechanismen van genderongelijkheid. Daarvan is 'eengerelateerd geweld' (verder afgekort EGG) een treffend voorbeeld. 'Eengerelateerd geweld' neemt verschillende vormen aan waaronder huwelijksdwang, strikte controle, fysieke en psychische mishandeling, bedreiging, vrijheidsbeperking. De aanleidingen zijn heel divers: keuze voor een partner waarmee de familie niet akkoord is, seksuele relaties buiten het huwelijk, homoseksualiteit. Opmerkelijk is het culturalistische discours dat rond de problematiek gevoerd wordt. De complexiteit van het fenomeen wordt over het hoofd gezien waardoor de discussie vaak in essentialisme vervalt. Het aanduiden van cultuur als oorzaak van het individuele agres-

sieve gedrag van een persoon uit een etnische minderheid werkt contraproductief. Aandacht voor cultuur en religie is belangrijk, maar als verklaringsfactoren zijn ze ontoereikend. 'Eergerelateerd geweld' manifesteert zich immers op het kruispunt van gender, socio-economische status, opleiding, ...

Ella vzw plaatst vraagtekens bij de culturalistische manier waarop 'EGG' wordt voorgesteld en benaderd. Tegelijkertijd erkent Ella vzw dat geweld binnen het gezin een reëel probleem vormt binnen diverse etnisch-culturele minderheden. Ella vzw plaatst 'eengerelateerd geweld' binnen het conceptueel kader gendergerelateerd geweld. Afstand nemen van 'eer' en de focus leggen op gender, creëert een andere invalshoek. Dan komen we tot de kern van het probleem: genderstereotypen en op gender gebaseerde machtsverschillen. Het geweld is het resultaat van gegenderde machtsongelijkheden die de verschillen tussen mannen en vrouwen uitbuiten. Gendergerelateerd geweld treedt op wanneer vrouwen/mannen de groepsnormen met betrekking tot de dominante ideeën en verwachtingen omtrent vrouwelijke/mannelijke stereotype genderrollen overtreden.

Ella vzw constateert 2 zaken. Enerzijds krijgt Ella vzw via verschillende vrouwenorganisaties te horen dat gendergerelateerd geweld binnen de privésfeer een reëel probleem vormt onder etnische minderheden. Anderzijds is er onder hulpverleners onvoldoende kennis en beschikken ze over te weinig tools omtrent de mechanismen van gendergerelateerd geweld. Het project 'Wat is eervol aan geweld?' richt zich op deze beide doelgroepen die elk een aangepaste methodiek vereisen. De vrouwenorganisaties worden gesensibiliseerd via de methodiek van een poppenspel, terwijl de hulpverleners gevormd worden via een training/workshop ontwikkeld op basis van een cahier over gendergerelateerd geweld.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het project 'Wat is eerbaar aan geweld?' draagt bij tot gelijke kansen en beoogt volgende doelstellingen:

1. de aanpak van gendergerelateerd geweld als mechanisme van ongelijkheid;
2. het doorbreken van het taboe onder vrouwen en mannen uit etnisch-culturele minderheden door het erkennen en herkennen van gendergerelateerd geweld;
3. het zichtbaar maken van processen van gegenderde machtsverschillen die onder meer via de opvoeding, cultuur, maatschappij e.d. worden doorgegeven. De normen voor gepast gedrag verschillen voor vrouwen en mannen (vb. Meisjes blijven maagd tot hun huwelijk. Homoseksualiteit is een zonde.)
4. het bieden van informatie en ondersteuning aan en het weerbaarder maken van (potentiele) slachtoffers van gendergerelateerd geweld uit etnisch-culturele minderheden;
5. het bewerkstelligen van een attitudeverandering onder etnische-culturele minderheden gebruik makend van een educatieve en sensibiliserende methodiek. Ella vzw is overtuigd van de laagdrempeligheid van een poppenspel als sensibiliseringsmethode om gendergerelateerd geweld bespreekbaar te maken.
6. het verhogen van de kennis en vaardigheden van hulpverleners omtrent gendergerelateerd geweld via de ontwikkeling van een vorming en cahier over gendergerelateerd geweld.

Het project resulteert in 2 eindproducten

- Op het einde van de voorstellingsreeks wordt een sensibiliseringsproduct gelanceerd bestaande uit een video-opname van de productie samen met een methodiek die aanzet tot discussie over het thema. Zo blijft na afloop van het project de methodiek beschikbaar voor organisaties die gendergerelateerd geweld willen bespreken.
- Als tastbaar eindproduct stelt Ella vzw een cahier samen over 'eengerelateerd geweld' dat te koop wordt aangeboden. Het cahier wordt het tweede in een reeks van cahiers die Ella vzw

de komende jaren zal publiceren. (Het eerste cahier handelde over gemengde relaties.) Het cahier dient als leidraad voor de vormingen.

FASERING

Dit project bestaat uit twee luiken. Op lange termijn beoogt het project de bestrijding van gendergerelateerd geweld (en meer specifiek 'eengerelateerd geweld') bij vrouwen in etnische minderheidsgroepen door informatieverstrekking en sensibilisering via het opzetten en vertonen van een poppenspel waaraan de doelgroep participeert. Op korte termijn wordt bij hulpverleners de kennis over de betrokken gendermechanismen vergroot en worden hen via vormings-sessies handvatten voor het omgaan met gendergerelateerd geweld aangereikt.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Projectverslag		Het project loopt van 01.09.2012 tot en met 31.12.2013

Project ‘Vrouwelijke genitale verminking: hoe ermee omgaan?’ – Intact vzw

De project werd geselecteerd in het kader van de oproep 2012 van het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid.

31

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Luus Heyligen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Inburgering

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen in integratie en inburgering.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Vrouwelijke genitale verminking (verder afgekort : VGV) schrikt mensen en hulpverleners af. VGV heeft te maken met discriminatie van vrouwen, geweld tegen vrouwen en dient aangepakt te worden. Het project wil het samenleven in diversiteit bevorderen in onze maatschappij, in het bijzonder rond de genderaspecten en het noodzakelijk promoten van de gelijkheid van vrouwen en mannen. Maar ook de wederzijdse beeldvorming wordt door het project bevorderd: middelen uitwerken om de kwestie van VGV aan te kaarten met nieuwkomers, het thema bespreekbaar maken met de families die onwetend zijn over de schadelijke gevolgen van VGV op de gezondheid van het kind of het strafrechterlijk verbod. Dit zal de kloof tussen betrokken gemeenschappen en de bevolking en hulpverleners verkleinen. Door de thematiek te bespreken kan een betere risico-inschatting van VGV gebeuren en zullen de hulpverleners beter uitgerust zijn om met de problematiek om te gaan en VGV te voorkomen. Dit draagt ook bij tot de

emancipatie en de integratie van de vrouwen en meisjes in onze samenleving. De problematiek van genitale verminkingen omvat diverse facetten en bijgevolg worden ook sterk uiteenlopende sectoren ermee geconfronteerd: medisch-sociaal, juridisch, educatief en cultureel.

In België zijn de vrouwelijke genitale verminkingen nog al te vaak miskend door de eerstelijns-professionals: onderwijzers, artsen, sociale werkers. Aan de andere kant kennen de betrokken bevolkingsgroepen ook vaak hun rechten niet. De strijd tegen geweld dient te kaderen binnen een geïntegreerde en coherente aanpak, waarbij preventie en sensibilisering essentiële onderdelen zijn.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het project heeft als doel de bescherming van meisjes tegen vrouwelijke genitale verminking te bevorderen en instrumenten te ontwikkelen om de begeleiders die met een multicultureel publiek werken, bij te staan. Het project wil middelen uitwerken en geven aan hulpverleners om de kwestie van VGV aan te kaarten met nieuwkomers in het kader van de trajectbegeleiding, het thema bespreekbaar te maken met de families die onwetend zijn over de schadelijke gevolgen van VGV of het strafrechtelijk verbod. Door het thema “bespreekbaar te maken” kan een betere risico-inschatting van VGV gebeuren en zullen de hulpverleners beter uigerust zijn om met de problematiek om te gaan en VGV te voorkomen. Verder wil het project tot een draaiboek komen met een stappenplan om meisjes adequaat te beschermen tegen VGV. Door een betere kennis van de problematiek zal de wederzijdse beeldvorming verbeteren. Meer en meer mensen komen in onze multiculturele maatschappij in aanraking met het thema van VGV; nieuwkomers of meisjes van allochtone origine, maar ook soms Belgen die geconfronteerd worden met dit risico op verminking (vb. gemengde koppels, grootouders).

FASERING

Het project heeft als looptijd 01.01.2013 tot en met 31.12.2013.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Projectverslag		Het project heeft als looptijd 01.01.2013 tot en met 31.12.2013

Aandacht voor gelijke rechten voor holebi's in de lessen maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers

32

BELEIDSDOMEIN

Bestuurszaken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Joke Vispoel

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Inburgering

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Informereren en sensibiliseren van nieuwkomers en nieuwe Vlamingen m.b.t. seksuele identiteit met het oog op het vergroten van maatschappelijke aanvaarding.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Holebivriendelijkheid is geen vanzelfsprekend gegeven, ook niet bij nieuwkomers. Door de nieuwkomers in het kader van hun inburgeringstraject te informeren over het Belgische personen- en familierecht en via deze weg te informeren en aan te moedigen om respect op te brengen voor de bestaande regelgeving o.a. met betrekking tot het homohuwelijk en holebi-adoptie wil de Vlaamse overheid bij deze specifieke doelgroep de holebivriendelijkheid bevorderen en heteronormativiteit tegengaan.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Omgaan met de gevolgen van migratie met respect voor ieders eigenheid, maar binnen een kader van normen en waarden eigen aan onze Vlaamse samenleving is één van de grootste uitdagingen van deze tijd. Het inburgeringsbeleid wil hiertoe bijdragen. Het inburgeringstraject laat inburgeraars toe op taalkundig, maatschappelijk en professioneel vlak competenties te verwerven zodat ze in staat zijn om actief aan de samenleving deel te nemen. Inburgering

is m.a.w. meer dan het louter aanleren van onze taal. De cursus maatschappelijke oriëntatie vormt een belangrijk onderdeel van dit traject.

In 2005 kreeg de Commissie 'ter invulling van de cursus maatschappelijke oriëntatie' de opdracht de gemeenschappelijke waarden en normen die de Vlaamse samenleving van vandaag schragen, te vertalen naar een richtlijn voor het lessenpakket maatschappelijke oriëntatie. Het Eindverslag van deze Commissie werd verwerkt in een nieuw handboek maatschappelijke oriëntatie. Het nieuwe handboek, gekoppeld aan een nieuwe methodiek, werd in 2009 ingevoerd.

De cursus MO is opgevat als vaardigheidsonderwijs vertrokken wordt vanuit de voorkennis en leerbehoeften van de inburgeraars. Tijdens de cursus krijgen de inburgeraars kennis en vaardigheden aangereikt over verschillende leeromgevingen die ze nodig hebben om actief aan de samenleving deel te nemen. Hierbij wordt sterk gefocust op probleemoplossende vaardigheden, met de nadruk op informatieverwervende en -verwerkende vaardigheden. Daarnaast staat ook de vaardigheid 'herkennen van diversiteit' en het streven naar de attitude 'erken- nen van de waarden en normen in onze samenleving' centraal. Respect voor de medeburger met een andere seksuele oriëntatie behoort hiertoe. Enkele voorbeelden. In de leeromgeving 'gezin' bijvoorbeeld wordt stilgestaan bij de verschillende mogelijke gezinsvormen waaronder het hetero- en homohuwelijk. In de leeromgevingen 'mobiliteit' en 'vrije tijd' bijvoorbeeld komt de attitude 'de inburgeraar is bereid om begrip- en respectvol in interactie te treden met alle personen, ongeacht hun etnisch-culturele achtergrond, gender, seksuele geaardheid, enz.'

De cursus maatschappelijke oriëntatie wordt aangeboden door het onthaalbureau. Een stan- daardaanbod duurt 60 uur. De inburgeraar kan de lessen volgen in zijn eigen taal of in een con- tacttaal. De lessen worden niet alleen overdag maar ook 's avonds en in het weekend aangebo- den. Voor de cursussen MO die in 2012 opgestart zijn, waren er – over de acht onthaalbureaus heen – in totaal ongeveer 18.300 personen ingeschreven.

Dit initiatief heeft een indirect effect op het vooropgestelde doel, met name het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

FASERING

Het aanbieden van de cursus maatschappelijke oriëntatie behoort tot de kerntaken van de ont- haalbureaus. Het betreft hier dus een continue opdracht.

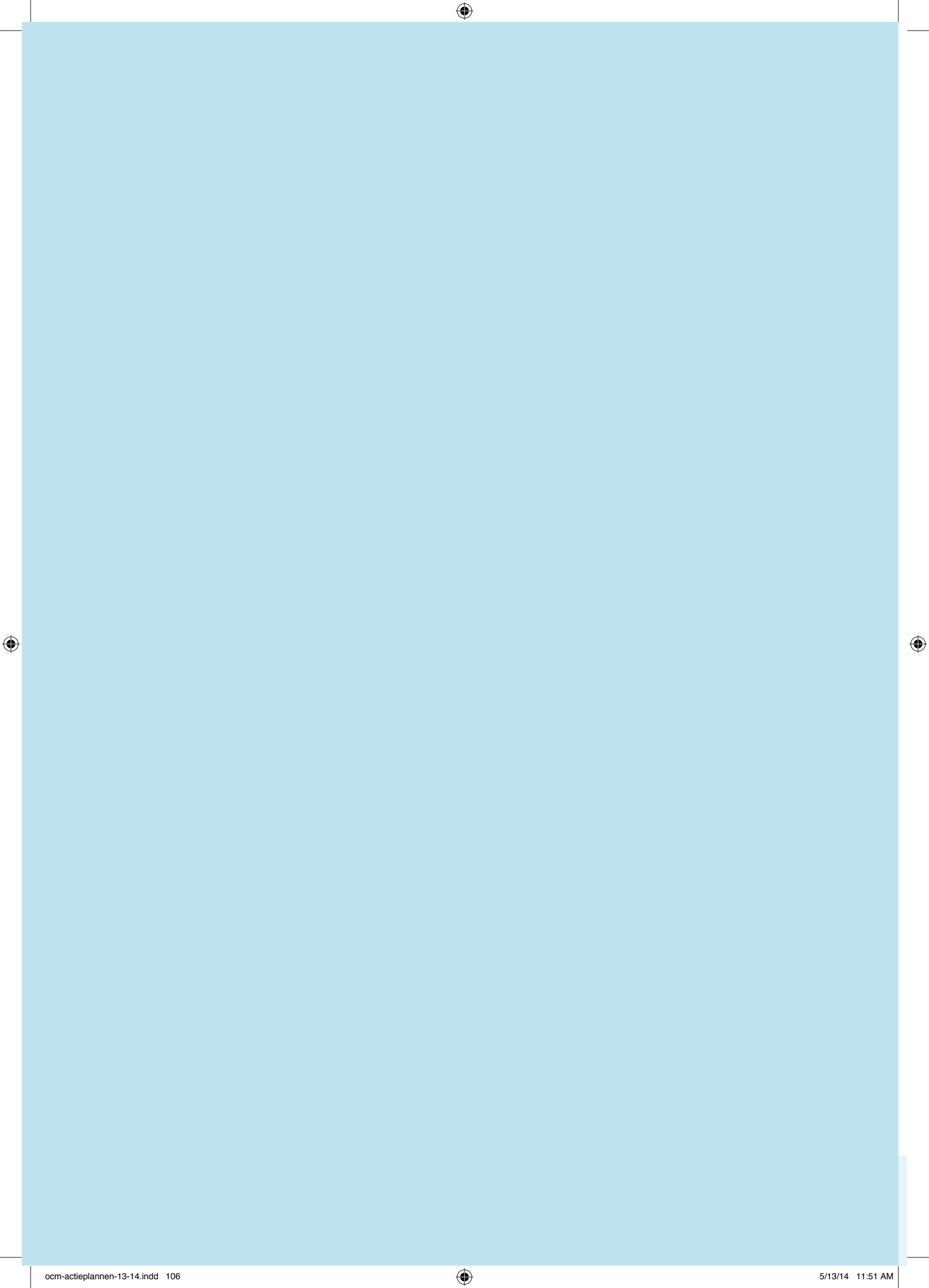
VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal inburgeraars dat een cursus MO gevolgd heeft	Minstens 18.000/jaar	NVT

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER GEERT BOURGEOIS
BEVOEGDHEID
TOERISME

Actieplan toegankelijkheid

33

BELEIDSDOMEIN

Toerisme

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

dienst toegankelijkheid

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Greet Vandenrijt – Katrien Mampaey

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Toerisme

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van een gedifferentieerd toegankelijk vakantieaanbod. Het stimuleren van de toegankelijkheid van toeristische infrastructuur en projecten maakt hier deel van uit.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Onderzoeken in 1999, 2000 en 2007 brachten volgende problemen aan het licht:

- de ontoegankelijkheid van het toeristisch verblijfsaanbod in Vlaanderen;
- het gebrek aan betrouwbare info over de toegankelijkheid van het toeristisch aanbod;
- het gebrek aan kennis bij de toeristische sector over de doelgroep van reizigers met een handicap, hun noden, toegankelijkheidscriteria...;
- het bestaande aanbod aan zorgvakanties in Vlaanderen voldoet niet aan de behoeften.

Als antwoord hierop werd sinds 2001 gewerkt aan de uitvoering van een actieplan om de toegankelijkheid van het toeristisch aanbod te verhogen. Het actieplan legde de nadruk op:

- het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van het toeristisch aanbod via financiële en technische ondersteuning;
- sensibilisatie en vorming van de toeristische sector;
- betrouwbare informatie over het toegankelijk aanbod voor reizigers met een handicap.

Heel wat projecten en initiatieven kregen vorm, zoals de integratie van toegankelijkheidscri-

teria in subsidieprogramma's, de ontwikkeling van technische infofiches, de subsidiëring van extern toegankelijkheidsadvies, vorming rond toegankelijkheidscriteria, 'design for all', klantvriendelijk onthaal, gidsen en reisleiders, het Infopunt Toegankelijk Reizen ('info op maat'), toegankelijkheidsscreening via Toegankelijk Vlaanderen, uitreiking van het toegankelijkheidslabel voor toegankelijk toerisme, enz.

Er werden reeds heel wat positieve resultaten geboekt, maar het is belangrijk dat de volgende jaren de inspanningen worden voortgezet.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Een gedifferentieerd toegankelijk vakantieaanbod realiseren.

Het huidige subsidie- en investeringsbeleid van Toerisme Vlaanderen stimuleert de realisatie van een gevarieerd toegankelijk vakantieaanbod in vakantiecentra, jeugdverblijven, hotels en campings. Op die manier kunnen we inspelen op de verschillende behoeften van groepen en individuele reizigers, jongeren/ouderen, rekening houdend financiële mogelijkheden en comfortvereisten. In 2011 en 2012 worden deze inspanningen verder gezet. We moeten daarbij oog hebben voor de volledige vakantieketen (info, onthaal en service, verblijf, vervoer, recreatie,...) en voor een goede afstemming hiervan.

- We blijven de toegankelijkheid stimuleren van jeugdverblijven, vakantiecentra, hotels, campings, toeristisch recreatieve projecten en infokantoren via de huidige subsidieregelingen en via directe investeringen. We integreren hierin nieuwe inzichten m.b.t. zorgvakanties met het oog op de uitbreiding van het aantal zorgvakantiecentra, alsook met betrekking tot specifieke doelgroepen zoals personen met astma en allergieën.
- Nieuwe ondersteunende financieringsmogelijkheden voor logies worden onderzocht.
- Niet alleen financiële stimulansen zijn belangrijk, ook het aanbieden van technische ondersteuning is essentieel voor een correcte toepassing van toegankelijkheidscriteria en het realiseren van goed bruikbaar aanbod. Vlaanderen heeft immers geen traditie op het vlak van toegankelijk bouwen. We bieden een brede waaier aan ondersteuning: technische infofiches, typebestekken, advisering via toegankelijkheidsbureaus en inspecteurs Toerisme Vlaanderen, infosessies over 'toegankelijke infrastructuur'. Het Infopunt Toegankelijk Reizen zorgt voor een bundeling van alle relevante informatie. Normen, infomateriaal en werkmethode werden afgestemd op de Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening Toegankelijkheid, die sinds 1 maart 2010 in voege is.
- We vertrekken vanuit de principes 'design for all', met het oog op infrastructuur die voor een zo groot mogelijke groep van mensen bruikbaar én vooral ook aantrekkelijk is. Vakantiesfeer moet primeren.
- Het toegankelijk verblijfsaanbod moeten we in relatie plaatsen tot toegankelijke belevingsmogelijkheden in de omgeving (attracties, recrea, musea, fiets- en wandelpaden...) en aanwezige vervoersmogelijkheden. Hiervoor is betrouwbare informatie nodig over de toegankelijkheid van het aanbod en regionale analyse hiervan. Vervolgens moet werk gemaakt worden van de ontbrekende schakels in de vakantieketen.
- Gepaste service en onthaal, goede informatie over toegankelijke verblijfsmogelijkheden en het belevingsaanbod zijn eveneens zeer belangrijk voor een goed toegankelijk vakantieproduct. Via infosessies, cursusmateriaal in print en digitaal... worden de kennis en vaardigheden van gidsen en reisleiders, van baliepersoneel in infokantoren, verblijfsaccommodaties en recreatiepunten vergroot.

We bieden betrouwbare informatie over het toegankelijk vakantieaanbod en promoten het aanbod in Vlaanderen actief in het binnenland en op geselecteerde buitenlandse markten

Betrouwbare informatie over de toegankelijkheid van het vakantieaanbod is een belangrijk element voor personen met een beperking om de stap naar vakantie te kunnen/durven zetten.

- Het Infopunt Toegankelijk Reizen blijft zijn rol vervullen in het bieden van informatie op maat aan de gebruiker die gescreend is op betrouwbaarheid. De website *www.toegankelijk-reizen.be* bundelt toegankelijkheidsinformatie van het toeristisch aanbod.
- Om de toegankelijkheid van het aanbod in Vlaanderen verder in kaart te brengen worden de Toegankelijk Vlaanderen doorlichtingen verder gezet. Niet alleen verblijfsaccommodatie, maar ook infokantoren, toeristisch-recreatieve projecten en andere vanuit toeristisch oogpunt relevante infrastructuur worden doorgelicht en gelabeld.
- Om alle inspanningen van overheid en privésector te optimaliseren en te laten renderen is gerichte promotie van het aanbod bij de doelgroep noodzakelijk. Het toegankelijkheidslabel, alsook de ondersteunende werking van het Infopunt Toegankelijk Reizen, zijn belangrijke instrumenten hiervoor. Het thema 'All-in' wordt verder uitgewerkt in promotieacties.

Kennisverwerving en -verspreiding over toegankelijk toerisme

Voor het welslagen van het actieplan toegankelijkheid is het belangrijk dat zowel de toeristische sector als de mogelijke partners uit de welzijnssector en andere betrokken privé-organisaties gesensibiliseerd worden rond dit thema. Hiervoor is gedegen informatie nodig (bijvoorbeeld over de doelgroep) en zijn behoeften, rendement, goede praktijkvoorbeelden... voor de uitbouw van een goed aanbod. Toerisme Vlaanderen heeft een belangrijke rol te vervullen bij het verwerven van informatie en kennis en de doorstroming hiervan naar de stakeholders.

FASERING

Continu proces

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal toegankelijkheidsdoorlichtingen met labeling (I, A, A+)	100 per jaar	2013-2014
Fase 2	Toegankelijke vakantieinfrastructuur (logies – infokantoren – toeristische recreatie) met A of A+ label	Jaarlijkse stijging	2013-2014
Fase 3	Sensibilisatieacties en vorming voor de toeristische sector	→ Minstens 6 vormingen in Westhoek in functie van project Grote Oorlog → Brochure klantvriendelijk onthaal voor personen met een beperking	Najaar 2013 Voorjaar 2013
Fase 4	Vernieuwen website ' <i>www.toegankelijkreizen.be</i> '	Duidelijke opsplitsing tussen sectorinfo en klantgerichte info; aandacht gebruiksvriendelijkheid en anysurferlabel	Begin 2014
Fase 5	Brochure 'All-in: toegankelijke vakantieverblijven in Vlaanderen en Brussel'	Jaarlijks vernieuwde editie	2013-2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal toegankelijkheids-doorlichtingen met labeling (I, A, A+)	Sensibilisering van uitbaters via doorlichtingen	2013-2014
Fase 2	Toegankelijke vakantie-infrastructuur (logies – infokantoren – toeristische recreatie) met A of A+ label	Vakantieparticipatie van mensen met beperking stijgt; (momenteel geen monitoring)	2013-2014
Fase 3	Sensibilisatieacties en vorming voor de toeristische sector	Westhoek wordt gepercipieerd als een regio waar mensen met een beperking op klantvriendelijke wijze onthaald worden	Najaar 2013 Voorjaar 2013
Fase 4	Vernieuwen website 'www.toegankelijkreizen.be'	Meer mensen worden geïnformeerd over het toegankelijke aanbod Mensen vinden makkelijker info terug op de website.	Begin 2014
Fase 5	Brochure 'All-in:toegankelijke vakantie-verblijven in Vlaanderen en Brussel'	Meer mensen worden geïnformeerd over het toegankelijke aanbod	2013-2014

Gayfriendly Flanders: organisatie persreis ter gelegenheid van de World Outgames

34

BELEIDSDOMEIN

Toerisme

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Marketing – Internationale Markten

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Olivier Seyssens

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Toerisme

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi-en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

- Het empoweren en positief in beeld brengen van holebi's en transgenders.
- Het ontwikkelen en uitstippelen van een gestructureerde en gesegmenteerde marketingstrategie gericht naar de internationale holebi-doelgroep met als doel Vlaanderen als holebivriendelijke toeristische bestemming te promoten in het buitenland.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Vlaanderen beschikt met zijn steden als toeristische bestemmingen over voldoende potentieel om te kunnen inspelen op verschillende interesses van holebi's en kan op die manier beantwoorden aan de zoektocht van deze doelgroep naar veilige en verdraagzame vakantiebestemmingen.

Toerisme Vlaanderen wil voor de Vlaamse en internationale holebi-gemeenschap zijn steden positioneren als waardige (en zelfs betere) alternatieven ten opzichte van andere Europese holebivriendelijke kortverblijfbestemmingen en streeft er naar te evolueren tot een maatschappij waar de seksuele voorkeur niet in vraag wordt gesteld maar waar met integriteit en respect wordt omgegaan met de eigenheid van onze potentiële bezoekers.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De World Outgames, de holebi-variant van de Olympische Spelen, vinden dit jaar plaats in Antwerpen en naar aanleiding van dit 9-daags evenement zal Toerisme Vlaanderen een (internati-

onale) groepsreis organiseren om het holebivriendelijke karakter van Antwerpen als stad en Vlaanderen als regio te promoten in het buitenland. De persreis zal plaatsvinden van donderdag 08/08 tot en met zondag 11/08, en de organisatie ervan zal gebeuren in nauwe samenwerking met de lokale holebi-gemeenschap en Toerisme Vlaanderen.

In het kader van deze persreis zijn onderstaande activiteiten gepland:

- Organiseren individuele persreizen op aanvraag
- Gerelateerde input/content leveren voor publicatie in verschillende nieuwsbrieven en/of internationale websites Toerisme Vlaanderen
- Screening & oplistingen van internationale & prioritaire holebi-media
- Pro-actief uitbreiden van internationaal holebi-netwerk (incl. belangenorganisaties, verenigingen, media, ...)
- Prospectie & oplistingen van holebivriendelijk toeristisch product in Vlaanderen
- Evaluatie persresultaten na afloop van internationale groepsreis en mogelijk andere individuele persreizen
- Uitvoeren marktonderzoek en/of aankoop studiemateriaal van gedrag internationale holebi-toerist

FASERING

Continu proces 2013-2014

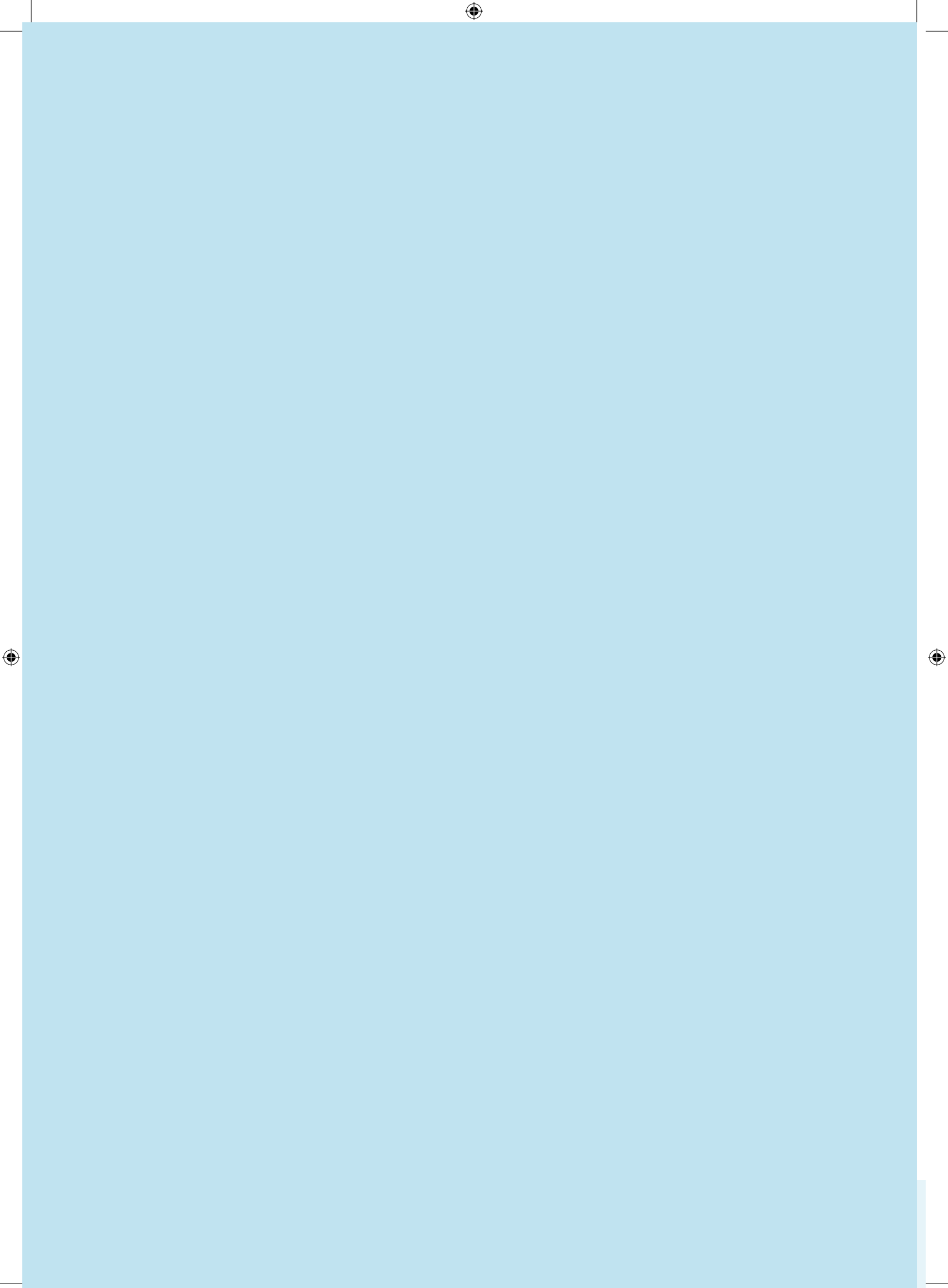
VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Return On Investment	€ 1 = ≥ 3,50 Advertising Value Equivalent	2014
Fase 2	Spreiding	Min. Deelname US/DE/UK	2013

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER GEERT BOURGEOIS

BEVOEGDHEID
ONROEREND ERFGOED

Onroerend Erfgoed en Toegankelijkheid: vervolgtraject

35

BELEIDSDOMEIN

Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Onroerend Erfgoed

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Thomas Van Driessche

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Onroerend Erfgoed

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Andere: handicap

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van een betere toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van een betere toegankelijkheid van de infrastructuur uitgaande van de erfgoedwaarden van onroerend erfgoed.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

- De toegankelijkheid binnen de erfgoedsector wordt geoptimaliseerd.
- Er wordt voor gezorgd dat de nodige expertise aanwezig is bij de erfgoedconsulenten om art. 35 van de toegankelijkheidsverordening uit te voeren.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Zie ook actieplan 2011-2012 (het betreft hetzelfde project, dat loopt over de periode 2011-2014).

In de gewestelijke stedenbouwkundige verordening betreffende toegankelijkheid van 5 juni 2009 is een uitzonderingsbepaling voor onroerend erfgoed opgenomen onder art. 35. Ten gevolge van deze uitzonderingsbepaling moeten de erfgoedconsulenten van Onroerend Erfgoed sinds 1 maart 2010 bij de beoordeling van restauratieprojecten van publiek toegankelijke gebouwen een goede afstemming tussen de doelstellingen van onroerend erfgoed en toegankelijkheid realiseren. Een goede kennis over de afweging tussen toegankelijkheidsaspecten en erfgoedwaarden is dan ook onontbeerlijk, niet alleen bij de erfgoedconsulenten, maar ook bij de toegankelijkheidsadviseurs, (restauratie)architecten en de (monument)eigenaars.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Op 13 november 2012 ging Onroerend Erfgoed een samenwerkingsverband aan met Enter vzw, ato, Westkans, Toegankelijkheidsbureau vzw en CTPA.

Volgende initiatieven worden beoogd:

1. Selectie/Doorlichting/bespreking/rapportage/online ontsluiting van 20 gebouwen
2. Organisatie van 2 workshops per provincie. Het doelpubliek bestaat uit de betrokken erfgoedconsulenten en toegankelijkheidsadviseurs.
  - De eerste workshop is ter kennismaking van beide sectoren en zal voornamelijk handelen over de procedures die binnen Onroerend Erfgoed en Toegankelijkheid gevolgd worden.
  - De tweede workshop is praktisch ingesteld (bv. aan de hand van een project tot een onderbouwde afweging van erfgoed en toegankelijk komen, eventueel in aanwezigheid van gebruikers)
3. Organisatie van een studiedag. Het doelpubliek bestaat uit de volledige erfgoed- en toegankelijkheidssector.
4. Bundeling van de conclusies van de voorgaande stappen tot een handboek met goede voorbeelden en aanbevelingen voor alle betrokkenen.
5. Formuleren van beleidsaanbevelingen over de afstemming van onroerend erfgoed en toegankelijkheid.

FASERING

- Selectie van 20 gebouwen: januari-februari 2013
- doorlichting/bespreking en rapportage van de gebouwen: maart-december 2013
- Ontsluiting (online) van (goede) voorbeelden: mei 2013 – februari 2014
- Workshops: maart-april 2013 en november-december 2013
- Studiedag: maart 2014
- Bundeling conclusies: november 2014
- Beleidsaanbevelingen: december 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Ontsluiting goede voorbeelden	Online ontsloten fiches	Februari 2014
Fase 2	Organisatie workshops met erfgoedconsulenten en toegankelijkheidsadviseurs	2 workshops per provincie	Maart-april 2013 November-december 2013
Fase 3	Organisatie studiedag	Succesvolle studiedag	Maart 2014
Fase 4	Bundeling conclusies fase 1-4	Publicatie van handboek met goede voorbeelden	November 2014
Fase 5	Beleidsaanbevelingen	Nota	December 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Meer toegankelijkheidsoplossingen in en op erfgoedplaatsen met respect voor de erfgoedwaarden	Verhoogde kennis bij erfgoedconsulenten en -beheerders m.b.t. toegankelijkheidsoplossingen	2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Voldoende samenwerking tussen alle partners, zowel de erfgoedconsulenten, -beheerders en -onderzoekers uit de onroerend erfgoedsector als de partners in de toegankelijkheidssector.
- Beide sectoren moeten durven 'out of the box'-denken

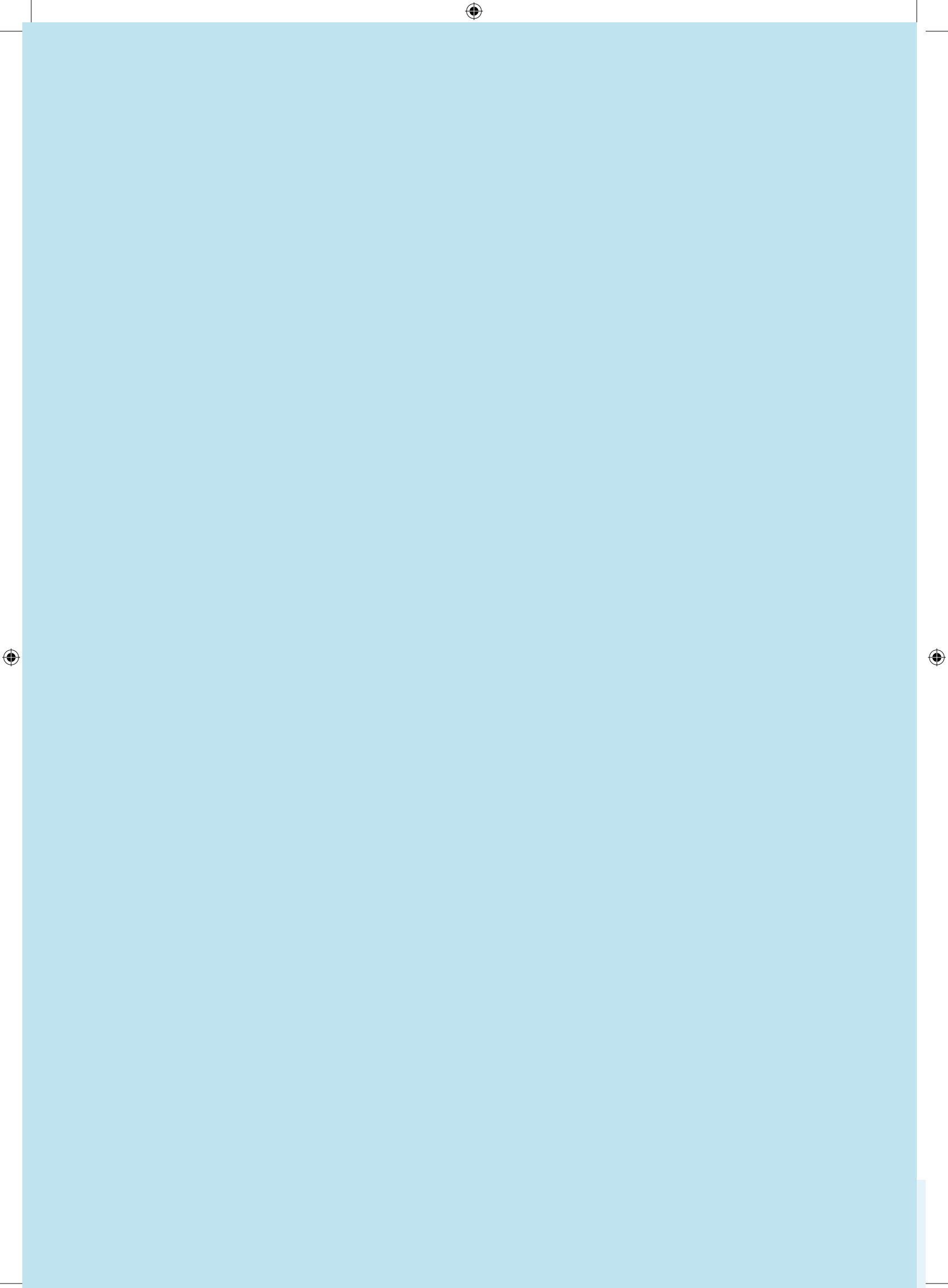

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER

VLAAMS MINISTER JO VANDEURZEN

BEVOEGDHEID

WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Aandacht voor integrale toegankelijkheid bij VIPA

36

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

André Callaert

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein: het verhogen van de integrale toegankelijkheid van de gesubsidieerde infrastructuur (zowel permanente infrastructuur als tijdelijke evenementen).

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van de integrale toegankelijkheid van de gesubsidieerde infrastructuur binnen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De Vlaamse Regering heeft de bestaande federale regelgeving over toegankelijkheid met het besluit van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake toegankelijkheid van maart 2009 verfijnd.

Deze verordening bepaalt de toegankelijkheidsnormen voor de publieke ruimtes van publiek toegankelijke gebouwen. Voor de privaat toegankelijke ruimtes is het de bedoeling dat vanuit de verschillende beleidsdomeinen per sector specifieke normen/richtlijnen worden bepaald.

Gelet op het belang van toegankelijkheid in de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen die het VIPA subsidieert, zal het VIPA i.s.m. vzw Enter inspiratiebundels ontwikkelen voor zijn verschillende sectoren. Op die manier worden de bestaande toegankelijkheidsnormen verder verfijnd en op elkaar afgestemd.

Om de fysieke drempel tot de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen te minimaliseren, maken we er een prioriteit van om ook de fysieke toegankelijkheid van de privé-ruimtes van de door het VIPA gesubsidieerde welzijns- en gezondheidsinfrastructuur te verhogen. Daartoe zullen we documenten ontwikkelen die als inspiratiebron dienen bij het realiseren van de toegankelijkheid van de infrastructuur binnen het beleidsdomein Welzijn Volksgezondheid en Gezin.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Betrokken partners/actoren:

- Vzw Enter
- Agentschappen Inspectie en Zorg en Gezondheid
- VIPA
- Architecten
- Koepelorganisaties
- Vlaams Bouwmeester

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Kennisname van de situatie in de bestaande Vlaamse woonzorg-centra	Powerpointpresentatie met bevindingen toegankelijkheid Vlaamse woonzorgcentra	2009
Fase 2	Toetsen van de uitgewerkte principes en krachtlijnen met de agentschappen Zorg en Gezondheid (VAZG) en Zorginspectie (ZI) en koepelorganisaties	→ Workshop agentschappen VAZG en ZI → Workshop architecten/koepelorganisaties	September 2010 Oktober 2010
	Opmaken van een praktisch bruikbare "inspiratiebundel" ten behoeve van bureaus en bouwheren betreffende de toegankelijkheid in woonzorgcentra.	Afgewerkte en afgetoetste inspiratiebundel voor toegankelijkheid voor de Vlaamse woonzorgcentra	Najaar 2010, oplevering januari 2011

	Achtereenvolgens de andere sectoren onderzoeken (ziekenhuizen, kinderdagverblijven, voorzieningen voor personen met een handicap...)	Afgewerkte en afgetoetste inspiratiebundel voor toegankelijkheid voor de andere VIPA-sectoren	→ Einde eerste kwartaal 2012 oplevering inspiratiebundel voor ziekenhuizen → Einde vierde kwartaal 2012 voor de inspiratiebundel preventieve en ambulante gezondheidszorg → Eerste kwartaal 2013 voor de kinderdagverblijven → Tweede kwartaal 2013 voor de centra algemeen welzijnswerk en tehuizen voor bijzondere jeugdbijstand → Eerste kwartaal 2014 voor de voorzieningen voor personen met een handicap
--	--	---	--

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal dossiers dat aan de nieuwe aanvragen beantwoordt Aantal maal dat de inspiratiebundels geconsulteerd worden op de website	Meer aandacht voor toegankelijkheid bij de beoordeling van VIPA-investeringsdossiers Betere ruimtelijke vertaling van de toegankelijkheid in door VIPA gesubsidieerde welzijns- en gezondheidsvoorzieningen	

Gebruik van tablets als communicatiehulpmiddel

37

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

VAPH

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Kenniscentrum Hulpmiddelen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Sensibiliseren, informeren en kennis verhogen m.b.t. Universal Design.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

De gebruiker op de hoogte brengen van het toegankelijkheidsaanbod in een bepaalde sector.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Vanuit gebruikers van een communicatiehulpmiddel en hun omgeving wordt de vraag gesteld naar een tussenkomst bij het gebruik van een tablet als communicatietoestel.

Hiervoor is onderzoek nodig naar de mogelijke functies van deze toestellen en of deze eveneens beantwoorden aan de noden van de personen met een handicap.

Daarbij moet ook de meerkost in het gebruik als communicatietoestel ten opzichte van een gebruiker zonder handicap in kaart worden gebracht.

Tablets, smartphones ... behoren tot courant verkrijgbare en gebruikte producten.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Een communicatiehulpmiddel op basis van een tablet (al dan niet met aangepaste bediening) kan een doelmatige oplossing zijn voor mensen die minder eisen stellen aan een oplossing dan de mogelijkheden die een klassiek communicatiehulpmiddel biedt. Daarnaast hangt de inzetbaarheid van de oplossing ook af van de geboden service en ondersteuning.

In samenwerking met de gemachtigde experts van het VAPH voor communicatie wil het Kenniscentrum Hulpmiddelen de mogelijkheden van deze nieuwe ontwikkelingen in kaart bren-

gen om te komen tot een overzicht van de mogelijkheden van deze toestellen en de eventuele toebehoren en een omschrijving van de doelgroep.

FASERING

Periode 2012 - 2013

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Overleg met gemachtigd experts VAPH communicatie Nota opstellen	Engagement vanuit deze experts Verspreiden van nota	2012
Fase 2	Screening van dossiers door Kenniscentrum Hulpmid- delen Doorverwijzen naar experts communicatie Beslissing in individueel dossier	In kaart brengen van onderzoeksvragen Opstellen van advies in individueel dossier	2012-2013
Fase 3	Verwerken van de verzamelde informatie	Richtlijnen voor een adequate advisering van de hulpmiddelen Komen tot een voorstel van terugbetaling / refertevoorstel	2013
Fase 4	Overleg met de betrokken adviseurs	Overzicht en verwerken van de verkregen informatie	Maart 2014
Fase 5	Verwerken van informatie na overleg	Voorstel doelgroep – terugbetaling?	April – mei 2014
Fase 6	Bespreking voorstel	Definitief voorstel formuleren	Juni 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Goede samenwerking tussen de verschillende actoren zodat de dossiers vlot kunnen behandeld worden.
- Het minder gebruik van gespecialiseerde communicatiehulpmiddelen kan voor de leveranciers een aanzet zijn om zich op een andere markt te richten.

Uitbreiding van het aanbod kinderopvang voor baby's en peuters met specifieke aandacht voor het bereiken van maatschappelijk kwetsbare groepen

38

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Kind en Gezin

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Peter De Greef

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEFIEKE DOELSTELLING

Het vergemakkelijken van de combinatie arbeid en zorg via het uitbreiden van het aanbod kinderopvang voor baby's en peuters, met specifieke aandacht voor het bereiken van maatschappelijk kwetsbare groepen als eenoudergezinnen en gezinnen met een laag inkomen. Tegen 2016 zal er voor 50% van de kinderen jonger dan 3 jaar een kwalitatief aanbod kinderopvang voor baby's en peuters zijn. Parallel worden er maatregelen getroffen met het oog op het verhogen van het aandeel kwetsbare groepen dat gebruik maakt van de kinderopvang voor baby's en peuters.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Tekort aan opvangplaatsen voor baby's en peuters

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Toepassing decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters, bekrachtigd en afgekondigd door de Vlaamse Regering op 20 april 2012.

FASERING

Zie hieronder.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal plaatsen	De Vlaamse Regering zal verder in het aanbod blijven investeren zoals voorzien in het nieuwe decreet Kinderopvang voor Baby's en Peuters. Dit decreet voorziet 2 fases binnen een afgesproken budgettair kader: → Tegen 2016 wil men een aanbod voor minstens de helft (50%) van de kinderen jonger dan 3 jaar. In 2014 werd het streefcijfer globaal voor Vlaanderen behaald. → vanaf 2020 voor alle gezinnen met een behoefte aan kinderopvang.	2016
Fase 2	Voorrangsgroepen	In het nieuwe decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters is opgenomen dat zo lang het aanbod niet volstaat voor alle gezinnen met een behoefte aan kinderopvang, de Vlaamse Regering in functie van de toegankelijkheid bepaalt welke groepen bij voorrang kunnen gebruik maken van het aanbod waarvoor de organisator een subsidie ontvangt. Het decreet kinderopvang bevestigt de resultaatsverbintenis voor de voorzieningen om het percentage aan voorrangsgroepen te halen. Bij de uitwerking van het te behalen percentage in de regelgeving wordt rekening gehouden met de spreiding van de voorrangsgroepen over de verschillende zorggebieden. Dit moet er voor kunnen zorgen dat de opgelegde percentages voor alle voorzieningen haalbaar zijn. Het streefcijfer is bepaald in de uitvoeringsbesluiten en wordt gemonitord. Het handhavingsbeleid moet nog worden uitgewerkt.	Implementatie decreet 1 april 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal plaatsen	De Vlaamse Regering zal verder in het aanbod blijven investeren zoals voorzien in het nieuwe decreet Kinderopvang voor Baby's en Peuters. Dit decreet voorziet 2 fases binnen een afgesproken budgettair kader: → Tegen 2016 wil men een aanbod voor minstens de helft (50%) van de kinderen jonger dan 3 jaar en → vanaf 2020 voor alle gezinnen met een behoefte aan kinderopvang.	2016

Evenwichtige aanwezigheid mannen en vrouwen in zorgberoepen

39

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

/

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Lon Holtzer, ambassadeur zorgberoepen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

In samenwerking met de bevoegde ministers van Onderwijs en Werk de evenwichtige aanwezigheid verhogen van vrouwen en mannen in zorgberoepen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De verhouding van mannen versus vrouwen in zorg- en welzijnsberoepen is 19% versus 81%.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De campagne 'Een zorgjob: ik ga ervoor', streeft op verschillende manieren naar een gender evenwicht in zorg en welzijn. Bij alle acties wordt het genderprobleem meegenomen, zowel op facebook, als in de getuigenissen, als in alle andere acties.

FASERING

In maart 2013 is er een facebookcampagne waarbij zorgverleners aangeven waarom ze graag werken in de zorg en zo de omslagfoto van de campagne op facebook kunnen winnen. Hier zal ook rekening worden gehouden met het genderevenwicht.

In mei is er de nieuwe campagne: in de beelden wordt ook gestuurd op de genderproblematiek.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Facebookcampagne	30 dagen een omslagfoto met een enthousiasmerende getuigenis	Start 17 Maart 2013
Fase 2	Campagne	1 filmpje en 6 verschillende posters / getuigenissen	April / mei 2013
Fase 3	Verdere acties in functie van prioriteiten	/	Najaar 2013 en voorjaar 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Omslagfoto	30% van mannen	Maart – april 2013
Fase 2	Filmpje en getuigenissen	30% over mannen	April / mei 2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Kwaliteit van de getuigenissen primeert.

Sensibilisatie van sekswerkers i.v.m seksuele gezondheidszorg

40

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Ghapro (gezondheidshuis Antwerpse Prostitutie)/Pasop

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Anne Vercauteren/ Martine Claeysens

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Realiseren van een toegankelijke en beschikbare dienstverlening waarbij aandacht is voor de zorgnoden van kwetsbare groepen, waaronder allochtone vrouwen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Sekswerkers zijn een sociaal gemarginaliseerde groep met vaak een minder goede gezondheid. Het gebruik van de reguliere gezondheidszorg is vaak beperkt. Slechts een klein percentage van de vaste huisartsen is op de hoogte van het beroep. Sekswerkers maken meestal enkel gebruik van gezondheidsdiensten als een bepaalde aandoening hen verhindert hun beroep goed of verder uit te oefenen.

Sekswerkers worden dus meer dan andere bevolkingsgroepen blootgesteld aan gezondheidsrisico's waaronder seksueel overdraagbare infecties (soi), en andere risico's waaronder geweld, ongewenste zwangerschap, alcohol- en druggebruik. Daarnaast worden ook vaak de verkeerde gezondheidspraktijken toegepast, zoals verkeerd gebruik van antibiotica. Voor vele sekswerkers zijn de werkomstandigheden zodanig dat ze niet in de bestaande gezondheidszorg passen (lange werkdagen, soms zeven dagen per week en zo in de onmogelijkheid om de werkplaats te verlaten). Het is van groot belang dat aan deze personen specifieke hulpverlening wordt aangeboden waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden van hun activi-

teiten. De barrières die sekswerkers ervaren met betrekking tot de reguliere gezondheidszorg, gelden vaak ook voor de andere, niet-medische hulpverlening. Vele sekswerkers hebben namelijk ook allerlei problemen van psycho-sociale aard: financiële zorgen, schulden, geen ziekteverzekering, administratieve moeilijkheden, huisvestingsproblemen, juridische, relationele en psychologische problemen, e.d.

Personen van niet-Belgische origine zijn ruim vertegenwoordigd in de groep sekswerkers.

Doelstelling

1. Aandacht voor mannelijke en vrouwelijke sekswerkers door het aanbieden van kwaliteitsvolle gezondheidszorg
2. Aandacht voor mannelijke en vrouwelijke sekswerkers door het aanbieden van kwaliteitsvolle psychosociale hulpverlening.
3. Aandacht voor mannelijke en vrouwelijke sekswerkers met verminderde gezondheidskansen en een kwetsbare maatschappelijke positie.

Hoe?

Het verhogen van het welbevinden van sekswerkers door:

gezondheidszorg op maat voorzien

sociale hulpverlening op maat voorzien

bijkomende initiatieven ontwikkelen om doelgroep te bereiken

Acties

Medisch aanbod

→ doelgroep sensibiliseren en toeleiden via outreach, folder, website

→ screening en behandeling van soi, vaccinatie hepatitis B

→ doorverwijzen naar reguliere gezondheidszorg bij medische klachten niet gerelateerd aan het beroep

Psycho/sociaal aanbod

→ doelgroep sensibiliseren en toeleiden via outreach, folders, website

→ begeleiden en doorverwijzen bij hulpvragen rond verschillende leefdomeinen

→ vervullen van intermediaire functie, tussenpersoon cliënt en reguliere hulpverlening

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In Vlaanderen worden door de organisaties Ghapro en Pasop vrouwelijke en mannelijke sekswerkers bereikt door intensieve outreach. Het potentieel van de te bereiken sekswerkers is groter dan men met de beide teams kan bereiken. Sekswerkers worden gescreend op seksueel overdraagbare infecties (soi) en vrouwelijke sekswerkers kunnen een cervixuitstrijkje (pap) laten uitvoeren. De sekswerkers worden daarnaast ook gevaccineerd tegen hepatitis B. Er wordt veel aandacht besteed aan preventie van soi en ongewenste zwangerschap en counseling rond technieken veilig vrijen (condoomgebruik).

Bij psycho/sociale hulpvragen weet de sekswerker de weg te vinden naar de beide organisaties. Psycho-sociale hulpvragen worden opgenomen en de cliënt wordt persoonlijk begeleid en/of doorverwezen naar adequate hulpverlening.

Sekswerkers worden gecontacteerd op hun werkplek zelf. Door middel van outreach worden de contacten met deze doelgroep gelegd. Outreach gebeurt via face to face contact, telefonisch of via email.

FASERING

2013-2014. Continuering preventieve dienstverlening naar sekswerkers in Vlaanderen.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Preventief aanbod aanbieden aan nieuwe en gekende sekswerkers	Een streefcijfer valt niet te bepalen omdat het al of niet bereik afhankelijk is van vele factoren (o.a. aard sector, locatie enz., zie ook randvoorwaarden en risico's). Zo veel mogelijk sekswerkers worden bereikt.	2013-2014
Fase 2	Informatie aanreiken + aanzetten tot juiste strategie (condoom, glijmiddel, condoomfalen, anticonceptie) aan nieuwe en gekende sekswerkers	Een streefcijfer valt niet te bepalen omdat het al of niet bereik afhankelijk is van vele factoren (o.a. aard sector, locatie enz., zie ook randvoorwaarden en risico's). Zo veel mogelijk sekswerkers worden bereikt.	2013-2014
Fase 3	Informatie aanreiken rond eigen hulpverlening + adequate doorverwijzing naar andere hulpverleningsorganisaties	Een streefcijfer valt niet te bepalen omdat het al of niet bereik afhankelijk is van vele factoren (o.a. aard sector, locatie enz., zie ook randvoorwaarden en risico's). Zo veel mogelijk sekswerkers worden bereikt.	2013-2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Sekswerkers maken gebruik van preventief aanbod	Er wordt een maximale inspanning gedaan om zoveel mogelijk sekswerkers te bereiken. Een streefcijfer valt niet te bepalen omdat het al of niet bereik afhankelijk is van vele factoren (o.a. aard sector, locatie enz., zie ook randvoorwaarden en risico's).	2013-2014
Fase 2	Sekswerkers passen juiste strategie toe	Er wordt een maximale inspanning gedaan om zoveel mogelijk sekswerkers te bereiken. Een streefcijfer valt niet te bepalen omdat het al of niet bereik afhankelijk is van vele factoren (o.a. aard sector, locatie enz., zie ook randvoorwaarden en risico's).	2013-2014

Fase 3	Seksworkers maken gebruik van eigen hulpverlening + worden adequaat doorverwezen	Er wordt een maximale inspanning gedaan om zoveel mogelijk seksworkers te bereiken. Een streefcijfer valt niet te bepalen omdat het al of niet bereik afhankelijk is van vele factoren (o.a. aard sector, locatie enz., zie ook randvoorwaarden en risico's).	2013-2014
-----------	--	---	-----------

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Seksworkers zijn een moeilijk bereikbare groep die wordt gekenmerkt door grote mobiliteit. Binnen de sector kunnen zich steeds omstandigheden voordoen waar de organisaties geen impact op hebben, bv. sluiten van werkplaatsen, het houden van razzia's, politieke beslissingen. Taalbarrières en culturele verschillen zijn drempelverhogend en behoeven intensieve outreach.

Ondersteunen van mensen met hiv en hun intermediairs

41

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid - team preventie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Sensoa

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Gender

Andere: discriminatie mensen met hiv voorkomen

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het actieterrein Mensen Met Hiv zet zich in om de levenskwaliteit en de integratie van mensen met hiv te bevorderen. Dit is met andere woorden een onderdeel van het vaste beleid van Sensoa. Dit gebeurt op diverse manieren. Het actieterrein informeert en adviseert mensen met hiv en hun omgeving en organiseert contactmogelijkheden voor lot- en bondgenoten. Zij kunnen bij Sensoa terecht, om zonder angst voor oordelen, vrijuit te praten over leven met hiv als stap naar verdere integratie. Door de jaarlijkse acties bij Wereld Aids Dag en aandacht voor realistische verhalen en getuigenissen in de pers. Het actieterrein mensen met hiv sensibiliseert reguliere intermediairs (beroepsgroepen) in het opnemen van zorg en dienstverlening naar mensen met hiv en biedt hen informatie en vormingen op maat aan over (alle) aspecten van leven met hiv. Eventueel op basis van casusmateriaal bouwen we mee aan een maatschappelijk solidair klimaat ten aanzien van mensen met hiv. De werking van het actieterrein wordt ondersteund door vrijwilligers. Sensoa fungeert verder als Meldpunt voor discriminatie of schending van privacy omwille van hiv/aids, via een samenwerkingsverband met het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR). Het thema discriminatie wordt door Sensoa actief meegenomen in de werkgroepen van het Nationaal Aids Beleidplan.

In 2010 koos Sensoa resoluut voor digitalisering. Naar de doelgroep mensen met hiv en hun om-

geving werd in 2012 de website levenmethiv.be ontwikkeld en gelanceerd. Door laagdrempelige, juiste en actuele informatie te voorzien kunnen mensen komen tot eigen, geïnformeerde keuzes over alle aspecten van leven met hiv, bv. praten over hiv, relaties, therapie, ...

In de thematiek van hiv zit er ook een genderaspect:

Ondersteuning ontvangen mensen met hiv meestal vanuit hun directe omgeving, vanuit de gespecialiseerde aidsrevalidatiecentrum-artsen, vanuit organisaties, ... De tevredenheid over deze ondersteuning blijkt groot te zijn. Het is echter vaak slechts een beperkt netwerk. Binnen het grotere netwerk van de reguliere zorginstanties bestaan nog grote hiaten. Angst, onwetendheid, vooroordelen kunnen leiden tot moeilijk (of geen) toegang tot zorg. Het gevoel van gediscrimineerd te worden binnen de gezondheidszorg wordt regelmatig gerapporteerd door mensen met hiv. Voor vrouwen heeft dit specifieke gevolgen op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid. Dit geeft bv. moeilijkheden bij het vinden van een gynaecolo(o)g(e) waardoor deze zelfzorg soms naar de achtergrond schuift of de kindervens ten onterechte wordt afgeschreven doordat te weinig informatie beschikbaar is (onder vrouwen en hulpverleners) of ten gevolge van vooroordelen binnen de hulpverlening of omgeving van de vrouw. Ook de (self)labeling van promiscuïteit bemoeilijkt vrouwen om uit te komen voor hun serostatus naar hulpverleners. Verder ervaren ze moeilijkheden om een partner te vinden, hun seksualiteit te beleven (ze sluiten het uit, vinden dat ze er geen recht op hebben, hebben geen seks meer, gebruiken geen anticonceptie meer - wat in ongeplande seksuele contacten tot risicosituaties kan leiden). Verder rapporteren vrouwen ook over het stigma dat kinderen van positieve ouders (moeders) krijgen in de maatschappij (bv. op school). Vinden van lotgenoten (en steun) is moeilijk aangezien seropositieve vrouwen (Belgische) een bijzonder kleine groep is. Binnen de multiproblematiek van vrouwen wordt druggebruik in voorgeschiedenis gerapporteerd.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In 2013 willen we een 2e luik van de website www.levenmethiv.be realiseren.

Een tweede doelgroep die behoefte heeft aan informatie is de (directe) omgeving van mensen met hiv. Het gaat om (seks)partners, vrienden, ouders, familie, werkgevers, collega's... We willen zorgen dat de omgeving is geïnformeerd over (leven met) hiv en (h)erkenning en ondersteuning vinden.

We richten ons eveneens tot intermediairs die geconfronteerd worden met hiv en op zoek zijn naar basisinformatie, complementair aan de informatie aangeboden op de websites seksualiteit.be (volwassenen) en seksuelevorming.be (RSV-intermediairs). Het gaat met name om intermediairs uit de reguliere gezondheidszorg: professionele hulpverleners (dienst- en zorgverstrekkers) die sporadisch te maken kunnen krijgen met MMH en hun omgeving. Bijvoorbeeld: tandartsen, huisartsen, verpleegkundigen, OCMW-diensten, asielopvangcentra, CLB-medewerkers...

Daarnaast kunnen gespecialiseerde hiv-intermediairs (sociaal verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, hiv-artsen...) het materiaal op de website gebruiken om mee te geven aan hun cliënten.

FASERING

2013 Ontwikkeling en lancering van een digitaal aanbod voor de omgeving van mensen met hiv en hun intermediairs.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Conceptontwikkeling	Concepten zijn ontwikkeld voor nieuwe producten	Voorjaar 2013
Fase 2	Bevraging professionals	Noden en behoeften in kaart gebracht in functie van website	Voorjaar 2013
Fase 3	Publicatie en lancering	Producten zijn ontwikkeld en lanceeringsklaar	1 december 2013
Fase 4	Implementatie	Bestaand aanbod en nieuwe producten worden geïmplementeerd	2013-2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN VAN DE WEBSITE

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Een concept is ontwikkeld rekening houdend met de karakteristieken van de beoogde doelgroep	Onder voorbehoud van randvoorwaarden	2013
Fase 2	Beoogde doelgroepen worden bereikt	idem	2013-2014
Fase 3	Beoogde doelgroepen beschikken over de nodige informatie	idem	2013-2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Bereidheid van reguliere intermediairs (beroepsgroepen).
Opname door de doelgroep.

Nieuwkomers en seksuele gezondheid

42

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid - team preventie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Sensoa

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Geert Bourgeois, Vlaams minister van Inburgering en Integratie / Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Gender

Andere: seksuele gezondheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Realiseren van een toegankelijke en beschikbare dienstverlening waarbij aandacht is voor de zorgnoden van kwetsbare groepen, waaronder allochtone vrouwen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De probleemvaststelling is tweeledig: enerzijds door de hoge prevalentiecijfers van verschillende seksuele gezondheidsproblemen en anderzijds de barrières op sociaal, economisch, taal en cultureel vlak.

Nieuwkomers hebben niet dezelfde toegang tot informatie en zijn daardoor veel kwetsbaarder. Het wegwerken van deze ongelijkheid is een belangrijke doelstelling in het openlijk kunnen praten over seks, wegwerken van taboes etc. Voor vrouwen betekent dit dat ze meer informatie dienen te krijgen over seksuele en reproductieve gezondheid. Door de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen binnen relaties komt informatie niet steeds bij de vrouwen terecht, hebben ze slechts beperkt toegang (of zijn ze begeleid) tot (seksuele) gezondheidszorg, kunnen ze niet autonoom beslissen over gebruik van anticonceptie of over een kindwens. Machtsongelijkheid in relaties is een belangrijk probleem en maakt vrouwen en ook sommige mannen kwetsbaar voor seksueel geweld.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Sensoa heeft een specifiek actieterrain dat zich richt op kwetsbare migranten. Het doel is daarbij om nieuwkomers en andere kwetsbare migranten zoals asielzoekers toegang te geven tot basisinformatie betreffende seksuele gezondheid en tot vorming en counseling. Sensoa biedt intermediairs die werken met deze doelgroepen concrete tools en vorming aan. Hiervoor werkt Sensoa samen met de inburgeringsector, asielcentra, CAW's, wijkgezondheidscentra en abortuscentra.

Sensoa ontwikkelt in 2013-2014 een website voor migranten (werktitel *Idriss.eu*)

Op deze website zal basisinformatie over seksualiteit en seksuele gezondheid op zeer visuele wijze, met beperkte en zeer begrijpbare tekst in een tiental talen aangeboden worden.

De website zal zo opgebouwd worden dat hij gebruikt kan worden door intermediairs van onthaalbureaus en andere diensten bij vormingsessies.

Daarnaast zal de website ook gebruikt kunnen worden bij individuele counseling gesprekken.

Tenslotte zullen migranten zelf ook op termijn de website kunnen gebruiken.

Sensoa werkt ook samen met Kruispunt Migratie Integratie en met de onthaalbureaus om het thema seksuele gezondheid verder te integreren in het curriculum van de cursus maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers. Werken met de toekomstige website zal hierin geïntegreerd worden.

FASERING

De website voor migranten wordt in twee fasen gerealiseerd. In 2014 zal de website online zijn en bruikbaar zijn voor intermediairs in vorming en counseling. In 2015 wordt er concrete informatie over toegankelijkheid van diensten in Vlaanderen aan de website toegevoegd en zal de website ook rechtstreeks door migranten gebruikt kunnen worden.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Didactische en counseling tool beschikbaar voor intermediairs	Visuele meertalige website met basisinformatie over seksuele gezondheid online als tool voor intermediairs.	December 2014
Fase 2	Basisinformatie over seksuele gezondheid en beschikbare diensten toegankelijk voor migranten	Meertalige website met basisinformatie over seksuele gezondheid is uitgebreid met concrete informatie over diensten en richt zich nu ook rechtstreeks tot migranten.	December 2015
Fase 3	Tool is geïmplementeerd	Website is bekend bij intermediairs die met migranten werken, Intermediairs kregen een opleiding om met de site te werken in het kader van vorming en van counseling.	December 2015

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Verder verzekerd zijn van de steun van het kabinet Binnenlands Beleid (verantwoordelijk voor inburgering). Ervan verzekerd zijn dat onthaalbureaus seksuele gezondheid als een belangrijk aandachtspunt zien.
- Verzekerd zijn dat Fedasil voldoende prioriteit geeft aan seksuele gezondheid en de middelen heeft om hiervoor aandacht te hebben.
- Voldoende financiering van de onthaalbureaus en van de asielsector.

Verspreiding ‘Kijk ik Groei’ en brochure ‘Vaders en ouderschapsverlof’

43

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Kind en Gezin

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Team Communicatie

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en gezin

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

- Kind en Gezin en zijn partners realiseren een aanbod waarbij moeders en vaders worden aangesproken in hun ouderrol zodat beiden zich ondersteund weten.
- Kind en Gezin realiseert een communicatiebeleid waarbinnen moeder én vaders een evenwaardige plaats krijgen als opvoedingsverantwoordelijke.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Door de rol van moeders en vaders evenwichtig en realistisch in beeld te brengen willen we de rol van de vaders versterken.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In het kader van de brochure ‘Vaders en ouderschapsverlof’ werken Kind en Gezin en Gelijke Kansen in Vlaanderen samen: de vaderschapsbrochure werd in opdracht van Gelijke Kansen in Vlaanderen gemaakt en wordt verspreid door Kind en Gezin.

FASERING

Is een continu proces.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal verdeelde brochures	70.000	2014
Fase 2	Aantal verdeelde DVD's Kijk ik Groei	60.000	2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Zowel de brochure als de DVD moet ook op ander contactmomenten ingezet kunnen worden. In 2013 zal Kind en Gezin beide dragers ook actief gebruiken als communicatiemiddel tijdens babybeurzen en informatiemomenten. Op die manier bereiken we meer ouders en ook in een vroegere, mogelijk relevante fase.

Gerichte informatie, sensibilisatie, overleg en onderzoek inzake interlandelijke adoptie

44

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Vlaams Centrum voor Adoptie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Ariane Van den Berghe

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

We werken een inclusieve adoptie uit, waarbij in elke stap aandacht is voor de specificiteit van holebi's.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het is voor koppels van hetzelfde geslacht in feite nog steeds erg moeilijk is om een kind te adopteren uit het buitenland. In de meeste herkomstlanden waar het Vlaams Centrum voor Adoptie mee samenwerkt rust op homoseksualiteit een groot maatschappelijk / cultureel taboe; in een enkel geval is het zelfs bij wet verboden. Het Vlaams Centrum voor Adoptie dient zich bij het opzetten van samenwerkingsverbanden / het opzetten van nieuwe kanalen voor interlandelijke adoptie, te houden aan de wetgeving in het land van herkomst.

Slechts een beperkt aantal landen laat adoptie door koppels van hetzelfde geslacht toe. In Europa gaat het, naast België, om Nederland, IJsland, Denemarken, Noorwegen, Spanje, Zweden en Finland (enkel voor stiefouders). Maar dit zijn geen van alle 'herkomstlanden'.

Buiten Europa, is adoptie door holebikoppels enkel toegelaten in Canada, de Verenigde Staten, Mexico, Zuid-Afrika en enkele staten in Brazilië (Rio de Janeiro, Minas Gerais en Sao Paulo). Geen van de erkende adoptiediensten die bemiddelen bij interlandelijke adopties, is momenteel actief in één van deze landen, met uitzondering van Zuid-Afrika.

Binnenlandse adoptie is daarentegen wel een realistische optie; alleen gaat het jaarlijks slechts om een beperkt aantal kinderen (ongeveer 30 in totaal).

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het Vlaams Centrum voor Adoptie wil een pro-actief beleid voeren inzake adoptie door koppels van hetzelfde geslacht. Daarbij willen we zowel:

Informereren en sensibiliseren

- gerichte communicatie naar koppels van hetzelfde geslacht over de mogelijkheden en beperkingen
- algemene communicatie en sensibilisering (ruime media)
- overleg met belangengroepen, individuele kandidaat-adoptanten
- stimuleren en faciliteren van overleg tussen belangengroepen en diensten die bemiddelen voor interlandelijke adopties

Pro-actief onderzoek voeren naar adoptienoden en –mogelijkheden voor koppels van hetzelfde geslacht

- in samenwerking met de diensten die bemiddelen voor interlandelijke adoptie, prospectie starten in landen waar adoptie door koppels van hetzelfde geslacht mogelijk is
- expertise-uitwisseling met buitenlandse centrale autoriteit en adoptiebureau die reeds ervaring hebben met interlandelijke adoptie door koppels van hetzelfde geslacht

Het Vlaams Centrum voor Adoptie werkt hiervoor samen met belangengroeperingen, diensten die bemiddelen voor interlandelijke adoptie en neemt initiatieven om het doel en opzet van het actieplan ruimer bekend te maken bij alle betrokken / belanghebbende partijen.

FASERING

2013 – 1e jaarhelft:

- verkennend overleg met belangengroepen
- opvolging van study visit door kabinet van Vlaams minister Vandeuren aan de Verenigde Staten
- bezoek Nederlandse Centrale Autoriteit en adoptiebureau

2013 – 2e jaarhelft

- screening van regelgeving in verschillende landen waar adoptie door koppels van hetzelfde geslacht mogelijk is
- faciliteren van overleg tussen belangengroepen en diensten die bemiddelen voor interlandelijke adoptie (sensibiliseren)

2014

- overleg over voortgang met belangengroepen
- nader onderzoek van adoptiemogelijkheden (praktijk) in herkomstlanden welke na screening van regelgeving blijkt dat adoptie door koppels van hetzelfde geslacht mogelijk is

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Aan dit actieplan kunnen niet meteen concrete indicatoren gekoppeld worden wat betreft de te verwachten effecten. Het Vlaams Centrum voor Adoptie engageert zich om actief te onderzoeken of er in verschillende herkomstlanden waar adoptie door koppels van hetzelfde geslacht mogelijk is, ook kinderen zijn die nood hebben aan interlandelijke adoptie, maar kan geen ga-

rantie bieden dat dit ook effectief zal betekenen dat dit binnen de vooropgestelde periode zal leiden tot één of meerdere adopties uit het buitenland door koppels van hetzelfde geslacht.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan, in uitvoering van het internationaal Verdrag van Den Haag inzake de Bescherming van Kinderen en Samenwerking op het Gebied van Interlandelijke Adoptie, maar toestaan dat een interlandelijke adoptie plaatsvindt voor zover er voldoende waarborgen zijn inzake adoptabiliteit en subsidiariteit. Dit betekent dat er enkel tot een interlandelijke adoptie kan worden overgegaan indien er voor deze kinderen geen of onvoldoende mogelijkheden zijn om in het land van herkomst in een geschikte (gezins)omgeving op te groeien.

Handboek Relationele en Seksuele Vorming voor leraren

45

BELEIDSDOMEIN

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid - team preventie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Sensoa

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs / Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi-en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Relationele en seksuele vorming start vroeg in de kindertijd en loopt door in de adolescentie en volwassenheid. Bij kinderen en jongeren wil men aan de hand van seksuele vorming de seksuele ontwikkeling beschermen en ondersteunen. Kinderen en jongeren ontwikkelen aan de hand van informatie, vaardigheden en positieve waarden geleidelijk competenties om hun seksualiteit te begrijpen en ervan te genieten, om veilige en bevredigende relaties te hebben en verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen en andermans seksuele gezondheid en welbevinden. Het stelt hen in staat keuzes te maken die de kwaliteit van hun leven verbeteren en bijdragen aan een solidaire en rechtvaardige wereld. Alle kinderen en jongeren hebben recht op beschikbare en leeftijdsadequate relationele en seksuele vorming. Aandacht voor seksuele oriëntatie blijft dan ook een steeds terugkerend aandachtspunt. Enerzijds om komaf te maken met de misverstanden en vooroordelen over holebiseksualiteit en de onverdraagzaamheid tegenover holebi's en transgenders tegen te gaan. Maar ook omdat het voor jonge holebi's en transgenders belangrijk is dat het thema erkend en open en eerlijk behandeld wordt.

Enkele voorbeelden zijn alvast:

- Het project rond het 'Handboek Relationale en Seksuele Vorming voor leraren' werd volledig afgerond. Het Handboek bevat een apart hoofdstuk over seksuele oriëntatie en wordt nog steeds te koop aangeboden. Het is ook te vinden op de website www.seksuelevorming.be: www.seksuelevorming.be/materiaal/relatieve-en-seksuele-vorming
- Op de nieuwe website seksuelevorming.be wordt er gebruik gemaakt van de indeling van het Handboek om de verschillende thema's te bespreken. Er wordt aparte aandacht besteed aan gender en seksuele oriëntatie.
- In 2013-2014 wil Sensoa een draaiboek voor de Lerarenopleiding ontwikkelen over relationele en seksuele voorlichting.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het Vlaggensysteem, een methodiek om op een pedagogische manier te reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag, wordt in 2013-2014 door ontwikkeld. Het product wordt vertaald naar jongeren met specifieke dimensies in de seksuele ontwikkeling: beperking, cultuur, gender, seksuele identiteit en levensgeschiedenis. Het krijgt de vorm van een digitaal 'Werkboek Vlaggen' bestaande uit een handleiding en extra tekeningen.

FASERING

2013: ontwikkeling en publicatie van het Werkboek Vlaggen

2014: implementatie via vorming

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Promotie voor het digitaal product via het vormingsaanbod van Sensoa, de website en vaktijdschriften		Mei 2014
Fase 2	Studiedag	Er zijn 100 deelnemers aanwezig	Oktober 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Intermediairs van elke subdoelgroep bevestigen dat het Werkboek houvast geeft bij het omgaan met seksueel gedrag van hun doelgroep.	Analyse van gebruikersfeedback	2014
Fase 2	De feedbackgroep en expertgroep voor Vlaanderen geeft een positief advies.	Feedback uit de doelgroepen	2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

In het najaar van 2013 zal de evaluatie van het Vlaggensysteem beschikbaar zijn. In het Werkboek zal rekening gehouden worden met de bevindingen uit de evaluatie.

Het bevorderen van de kennis over transgenderzorg

door (1) het bevorderen van de kennis over transgenderzorg en de doorverwijsmogelijkheden in Vlaanderen binnen de structuren van de CAW's en CGGZ's in Vlaanderen, en (2) het implementeren van het transgender zorgpad en het opstellen van een zorgnet in Vlaanderen. Dit door het verlenen van een projecttoelage aan het Transgender Infopunt van het Centrum voor Seksuologie en Genderproblematiek

46

BELEIDSDOMEIN

WVG

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement WVG – afdeling Welzijn en Samenleving

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Marc Verhelst

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

De CAW's en CGG's besteden in hun onthaal-, begeleidings- en behandelingsaanbod aandacht aan personen die problemen hebben omwille van hun seksuele of genderidentiteit en verwijzen desgevallend door naar een geschikt aanbod waarbij wordt geijverd voor een inclusieve benadering t.a.v. holebi's en transgenders.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Met dit project wordt in de eerste plaats een verbetering van de opvang, zorgverlening en doorverwijzing van personen met genderidentiteitsproblemen en van hun partners, kinderen en ruimere familie beoogd. De toegankelijkheid van informatie wordt sterk verbeterd door de inventarisatie van het zorgaanbod, de implementatie van het zorgpad en het opzetten van een zorgnet.

Het project is van cruciaal belang voor het algemeen welzijn en gezondheid van deze doelgroep. Dit project kan aan de veelheid aan noden en vragen een antwoord bieden, en is door de inbedding in het Centrum voor Seksuologie en Genderproblematiek aan het UZ Gent verzekerd van kwaliteitsvolle en continue ondersteuning in haar werking. Op lange termijn wordt gehoopt alzo de zelfmoordcijfers te zien dalen en de psychische weerbaarheid te zien verbeteren, doordat hulpzoekenden tijdig hun weg naar geïnformeerde hulpverleners vinden, die correct kunnen doorverwijzen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

1. de inventarisatie van het zorgaanbod op de website: het bestaande zorgaanbod wordt op continue wijze bijgewerkt en onderhouden. Naast de online zoekfunctie op de website (zie www.transgenderinfo.be/l/zorgaanbod) beschikt het Infopunt tevens over een overzicht van artsen met expertise in dit domein. De creatie van een zorgnet zal deze informatie verder aanvullen.
2. implementatie van het zorgpad & opzetten van een zorgnet: het uitgewerkte zorgpad wordt gepubliceerd en voorgesteld op een studiedag (voorjaar 2014) die zich richt op zorgverleners uit verschillende sectoren. Deze studiedag vormt tevens het startschot van de creatie van een zorgnet. Naast een toelichting van het zorgpad, wordt de werking van het Infopunt toegelicht, en geeft het Centrum voor Seksuologie en Genderproblematiek een overzicht van het transitietraject in al haar aspecten (counseling en diagnose, hormonale therapie, chirurgisch interventies, logopedie, ...) bij zowel volwassenen als kinderen.

Er zal worden samengewerkt met CAW's en CGG met de bedoeling de werking van het Transgender Infopunt aan de medewerkers van CAW's en CGG's beter bekend te maken.

FASERING

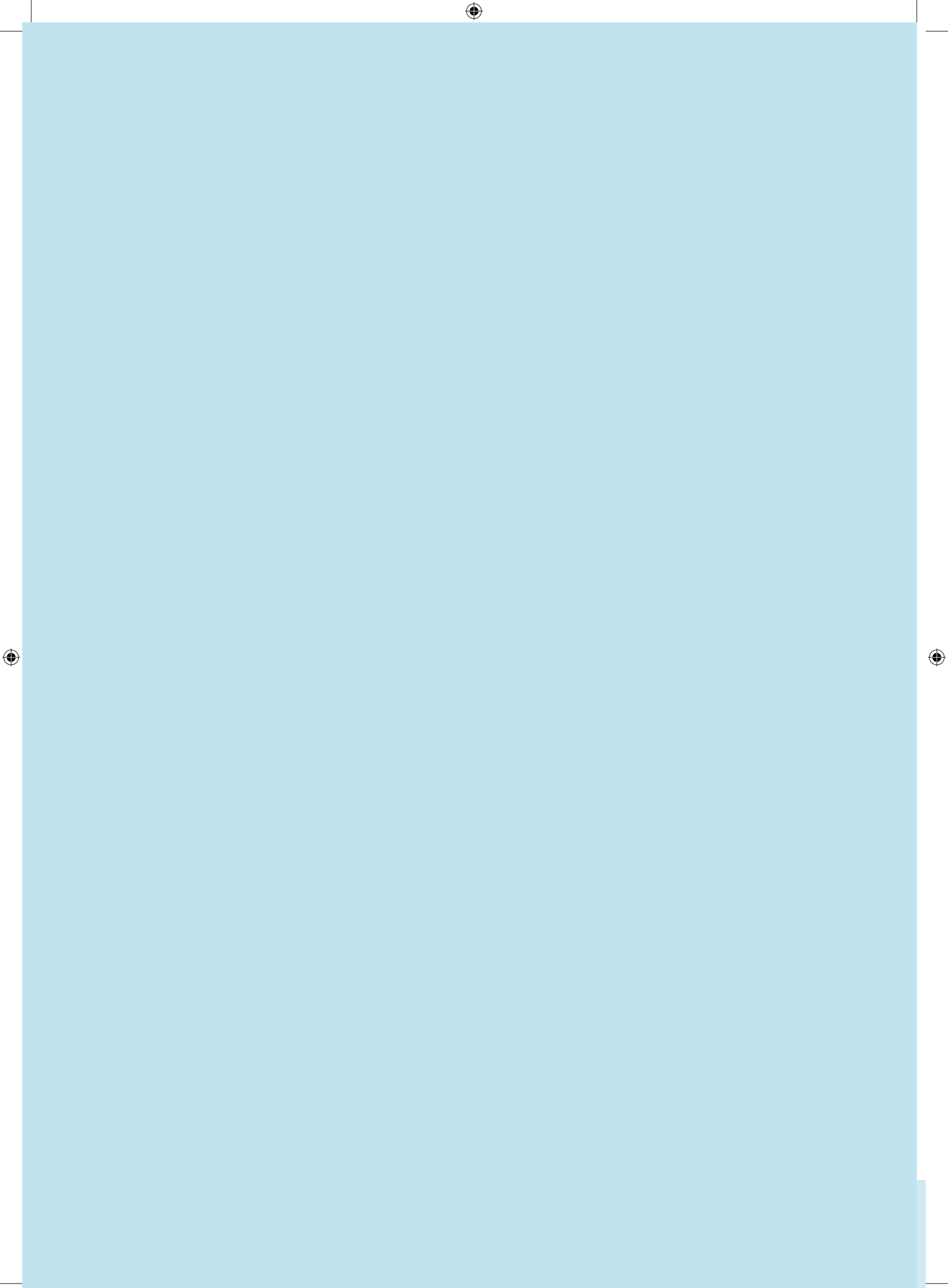
Duur van dit project: oktober 2013 tot eind april 2014 voor het verrichten van bovenstaande opdrachten.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Strefdata
Fase 1	Inventarisatie van het zorgaanbod op de website	Goede website	31/04/2014
Fase 2	Implementatie van het zorgpad & opzetten van een zorgnet: het uitgewerkte zorgpad wordt gepubliceerd en voorgesteld op een studiedag	Studiedag	Voorjaar 2014

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER HILDE CREVITS
BEVOEGDHEID
MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Toegankelijkheid van het openbaar vervoersaanbod van De Lijn via verbetering van de infrastructuur

47

BELEIDSDOMEIN

Mobiliteit en Openbare Werken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

De Lijn

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Eddy Gielis

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente infrastructuur als om tijdelijke evenementen).

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Personen die omwille van een permanente of tijdelijke situatie van het gemiddelde afwijken (ouderen, mensen met een handicap, ouders met kindwagens, ...) kennen vaak moeilijkheden om deel te nemen aan het openbaar vervoer.

De Lijn streeft ernaar openbaar vervoer maximaal toegankelijk te maken voor iedereen. In de beheersovereenkomst met het Vlaams Gewest engageert VVM De Lijn zich, bovenop de reeds geleverde inspanningen, om bijkomend werk te maken van de toegankelijkheid van het rollend materiaal, de toegankelijkheid van de informatieverschaffing en in samenwerking met de wegbeheerders de toegankelijkheid van de halte-infrastructuur.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De toegankelijkheidsthema's die in de operationele doelstellingen van de beheersovereenkomst Vlaams Gewest - VVM De Lijn zijn opgenomen komen ook terug in de beleidsbrief 2011-2012 van minister Crevits.

Voor de (her)aanleg van toegankelijke halte-infrastructuur zijn de betrokken wegbeheerders het Vlaams Gewest en de gemeenten essentiële partners. In 2012 wordt, conform de beleidsbrief 2011-2012 van minister Crevits, de inventarisatie van de toegankelijke haltes verder gesynchroniseerd en wordt onderzocht welke bijkomende sturende maatregelen nodig zijn omdat de huidige tussenkomsten via het convenantbeleid onvoldoende impact blijken te hebben.

FASERING

Conform de beheersovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en VVM De Lijn worden voor volgende concrete initiatieven met betrekking tot toegankelijkheid tegen 2015 volgende engagementen vooropgesteld:

- met betrekking tot de toegankelijkheid van het rollend materiaal:
  - 5% meer toegankelijke trams per jaar;
  - 3,5% meer toegankelijke bussen per jaar;

- met betrekking tot de toegankelijkheid van de informatievervalsing:
  - per jaar 2,5% meer trams met auditieve & visuele halteaan kondiging;
  - per jaar 7% meer bussen uitgerust met auditieve & visuele halteaan kondiging.

- met betrekking tot de toegankelijkheid van de halte-infrastructuur:
  - meer toegankelijke haltes – groeipad af te spreken met de wegbeheerder.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

Zie fasering.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

Zie fasering.

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Voor de operationele doelstellingen met betrekking tot de toegankelijkheid van het rollend materiaal en de informatievervalsing kan de VVM De Lijn de realisatie ervan, binnen haar mogelijkheden, in belangrijke mate zelf aansturen. Voor de toegankelijkheid van de halte-infrastructuur is dit niet het geval omdat hier de betrokken wegbeheerders sterk bepalende partners zijn. Dit brengt dan ook, met betrekking tot de realisatie van deze vooropgestelde doelstellingen, belangrijke randvoorwaarden en risico's met zich mee, die hieronder worden besproken:

Realisatie inhaalbeweging toegankelijke halten

Het toegankelijk aanleggen van de halte-infrastructuur dient te worden gerealiseerd in samenwerking met de wegbeheerders, het Vlaams Gewest en de gemeentebesturen. Dit bemoeilijkt een eenduidige aanpak en fasering.

Anderzijds is er nood aan een inhaalbeweging om het toegankelijk maken van halten te werkstellingen. Voor de gewestwegen wordt in een aantal provincies een budget voorzien voor de (her)aanleg van toegankelijke halte-infrastructuur in de begroting van de doorstromingsmaatregelen omdat de haltes tegelijk de doorstroming van het openbaar vervoer bevorderen. Een verdere uitbouw van deze aanpak en het voorzien in een bijbehorende financiering zou

voor de gewestwegen een oplossing kunnen bieden om tot meer toegankelijke halten te kunnen komen.

Voor de halten op de gemeentewegen zijn de huidige mogelijkheden via het convenantenbeleid beperkt. Voor de halten beheerd door de gemeentebesturen is door het Vlaams Gewest wel een subsidiëring voor de halte-uitrusting voorzien. De gemeente kan 75% subsidie ontvangen indien ze gebruik maakt van de door De Lijn aangeboden voorzieningen en ze hierover een overeenkomst afsluit met De Lijn. Toegankelijkheidsmaatregelen, zoals een verhoogde aanrijdbare boordsteen of een rubberen opstapvlak en geleidelijn, maken geen deel uit van dit aanbod. Conform de beleidsbrief 2011- 2012 van minister Crevits, zal worden onderzocht welke bijkomende sturende maatregelen nodig zijn.

Bereikbaarheid toegankelijke haltes

Om de bereikbaarheid van de halte te kunnen garanderen moet ook de voetgangersverbinding van en naar de halte toegankelijk zijn. Vanuit De Lijn wordt bij openbaar vervoer gebonden projecten de noodzaak van een toegankelijke halteomgeving in de aandacht gebracht. Het 'DOD-principe' dat op basis van het 'Vademecum toegankelijk publiek domein' werd ontwikkeld is hierbij een belangrijk hulpmiddel. De uiteindelijke inrichting van een toegankelijk publiek domein is evenwel de verantwoordelijkheid van de betrokken wegbeheerder.

Grondinname indien beschikbare ruimte voor aanleg toegankelijke halte ontbreekt

Bij de inrichting van een toegankelijke halte is de beschikbaarheid van ruimte vaak een probleem. In principe moet de gemeente de grond ter beschikking stellen. Vaak lukt dit door middel van een minnelijke schikking met de grondeigenaar. Indien dit niet het geval is, dan moet er een onteigeningsprocedure worden opgestart door de gemeente. Dit kan, indien de gemeente de onteigening niet wenst te doen, een probleem vormen voor heraanleg van de halte. De Lijn heeft wel onteigeningskracht, maar dit geldt enkel voor de aanleg van bus- en trambanen. Er is cf. het fietspadenbeleid nood aan een procedure voor grondinname indien beschikbare ruimte voor aanleg toegankelijke halte ontbreekt.

Uitbouw van een Vlaams toegankelijk vervoersysteem in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

48

BELEIDSDOMEIN

Mobiliteit en Openbare Werken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

ir. Yvan Verbakel

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Eric Sempels

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen

OPERATIONELE DOELSTELLING

1. Opstellen businessplan voor het vervoersysteem
2. Uitwerking concreet organisatiemodel voor een mobiliteitscentrale aangepast vervoer
3. Mobiliteitsindicatiestelling (inschalingsmethode)
4. Proefprojecten Mobiliteitscentrales aangepast vervoer

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Inclusie van personen met een mobiliteitsbeperking of een handicap.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Er wordt gewerkt aan de uitbouw van een complementair, geïntegreerd en gebiedsdekkend Vlaams toegankelijk vervoersysteem in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor personen met een mobiliteitsbeperking of een handicap.

In dit kader worden verschillende maatregelen genomen:

1. Opstellen businessplan voor het vervoersysteem
2. Uitwerking concreet organisatiemodel voor een mobiliteitscentrale aangepast vervoer
3. Mobiliteitsindicatiestelling (inschalingsmethode)
4. Proefprojecten Mobiliteitscentrales aangepast vervoer

De uitwerking gebeurt in nauwe samenwerking met ENTER, het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid.

FASERING

Het businessplan bevat onder andere de oprichting van mobiliteitscentrales. Dat gebeurt dus tegelijkertijd. 2012-2014

De uitwerking van de mobiliteitsindicatiestelling en het concrete organisatiemodel worden uitgevoerd in 2014.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

Rapport businessplan voor een toegankelijk vervoersysteem

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Rapport	"Officiële" publicatie	Gepubliceerd in november 2013

Organisatiemodel van een mobiliteitscentrale + mobiliteitsindicatiestelling

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Rapport	Te publiceren rapport	Eind 2014

Inrichten Mobiliteitscentrales aangepast vervoer

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal centrales	Mobiliteitscentrales: → Kempen → Halle-Vilvoorde → Leuven-Hageland	2013: 3 centrales
Fase 2	Bijkomende centrales	Naast vorige ook in de provincies : → Limburg → Oost-Vlaanderen → West-Vlaanderen	2014

Financiering van het vervoer van personen met een handicap of ernstig beperkte mobiliteit

49

BELEIDSDOMEIN

Mobiliteit en Openbare Werken

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

ir. Yvan Verbakel

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Eric Sempels

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

- Inclusie van personen met een mobiliteitsbeperking of een ernstige handicap.
- Gedurende de laatste 15 jaar werden een reeks diensten aangepast vervoer gefinancierd vanuit de VAPH en Gelijke Kansen.
- Sinds 2011 is deze financiering overgedragen naar het beleidsdomein Mobiliteit.
- Voor deze financiering werd een decretale basis uitgewerkt.
- De bedoeling is dat de personen met een handicap of een ernstig beperkte mobiliteit aan een lagere prijs kunnen vervoerd worden voor hun sociale activiteiten.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Er wordt een decretale financieringsregeling uitgewerkt voor vervoer van personen met een handicap of een ernstig beperkte mobiliteit. Die zorgt ervoor dat vervoerders vergoed worden voor het de kosten die ze in dit kader maken.

FASERING

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Opstellen voorontwerp van decreet	Voorlegging aan VR	Juni 2012
Fase 2	Publicatie decretale basis	Publicatie in BS	17 januari 2013
Fase 3	Uitwerken uitvoeringsbesluit VR	Voorlegging aan VR	11 oktober 2013
Fase 4	Inwerkingtreding	Publicatie in BS	1 januari 2014
Fase 5	Uitbetaling subsidies	Effectieve uitbetaling subsidies	1 januari 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Inwerkingtreding decreet	Uitbetaling	1/1/2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Het Vlaams Parlement heeft een budget van 3.000.000 euro goedgekeurd. Dit dekt slechts ongeveer 10 % van het (rolstoel)vervoer.

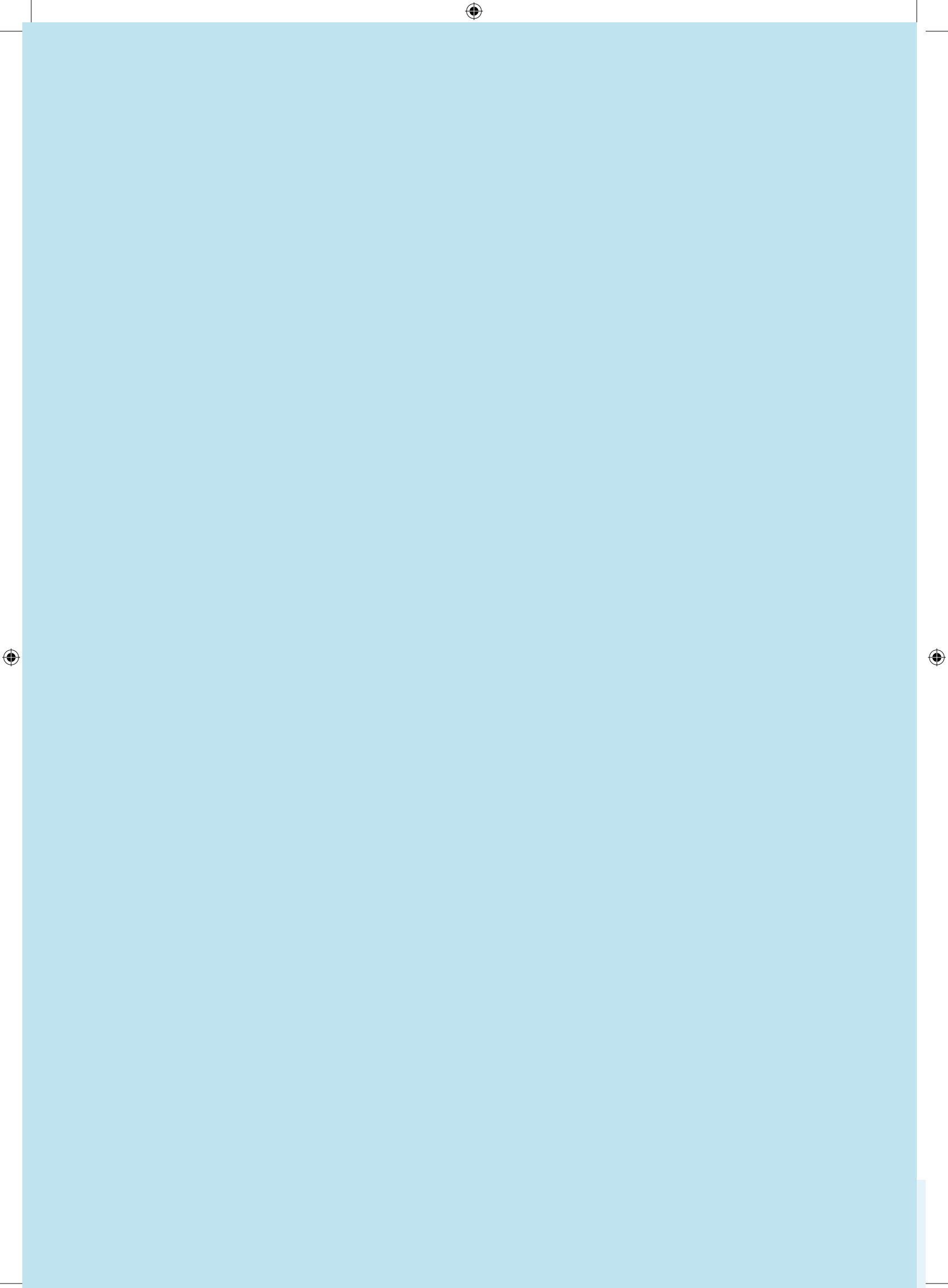

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER

VLAAMS MINISTER FREYA VAN DEN BOSSCHE

BEVOEGDHEID

WONEN

Informereren en stimuleren van sociale huisvestingsactoren inzake toegankelijkheid

50

BELEIDSDOMEIN

Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Hannelore Knevels

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Wonen

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het nastreven van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente infrastructuur als om tijdelijke evenementen).

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

De integrale toegankelijkheid op de sociale woningmarkt wordt verhoogd. Het betreft in het bijzonder het verhogen van de integrale toegankelijkheid van sociale woningbouw projecten, zowel de gemeenschappelijke publieke delen van een woongebouw als de publieke infrastructuur die verbonden is aan deze projecten.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Nood aan toegankelijkheid van de woning voor iedereen. Aandacht voor de toegankelijkheid van de woning en de woonomgeving is niet enkel relevant voor personen met een handicap of ouderen met lichamelijke of geestelijke beperking, maar in principe voor iedereen (ouders met kleine kinderen, tijdelijke mobiliteitsbeperking door bv het breken van een been...). Dit vormt eveneens het uitgangspunt van de concepten van rolstoelbezoekbaar, aanpasbaar en aangepast bouwen. Binnen de sociale huisvesting worden reeds inspanningen geleverd om tot een aangepast aanbod te komen zowel naar personen met een handicap als naar ouderen, bv. ADL-woningen, proefprojecten 'levenslang wonen',... Het is niettemin van belang om de betrokken huisvestingsactoren te blijven informeren en ondersteunen bij het verbeteren van de toegankelijkheid van hun woningaanbod.

BESCHRIJVING PARTNERS

De sociale huisvestingsactoren zullen geïnformeerd worden over rolstoelbezoekbaar, aanpasbaar, aangepast bouwen, toegankelijke gemeenschappelijke delen van een woongebouw en een toegankelijke infrastructuur aanleg. De Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) is de entiteit bij uitstek om de sociale huisvestingsactoren te informeren, sensibiliseren en ondersteunen.

Daarnaast is voldoende afstemming en samenwerking met het beleidsdomein welzijn noodzakelijk, in het bijzonder wat betreft het bouwen voor personen met een handicap.

FASERING

Ondersteunen en informeren van de sociale huisvestingsactoren omtrent toegankelijkheid bij ontwerp en realisatie van sociale woningbouwprojecten met oog voor aangepast en aanpasbaar wonen, wonen voor ouderen, ..., zowel op vlak van woningbouw als infrastructuur als continu gegeven binnen de begeleiding en advisering van sociale woningbouwprojecten.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Update van de C2008 met in het bijzonder het hoofdstuk aanpasbaar en aangepast bouwen. De verordening toegankelijkheid en het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de assistentiewoningen zullen geïntegreerd worden in dit hoofdstuk.	Heruitgave van de C2008 met de nodige communicatie en informatie verstrekking aan de sector.	2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1		Sociale woningbouwprojecten (woningbouw en infrastructuur) worden opgevolgd door de vmsw met aandacht voor toegankelijkheid en dit steeds volgens de nieuwe wetgevingen en normen.	Continu proces

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

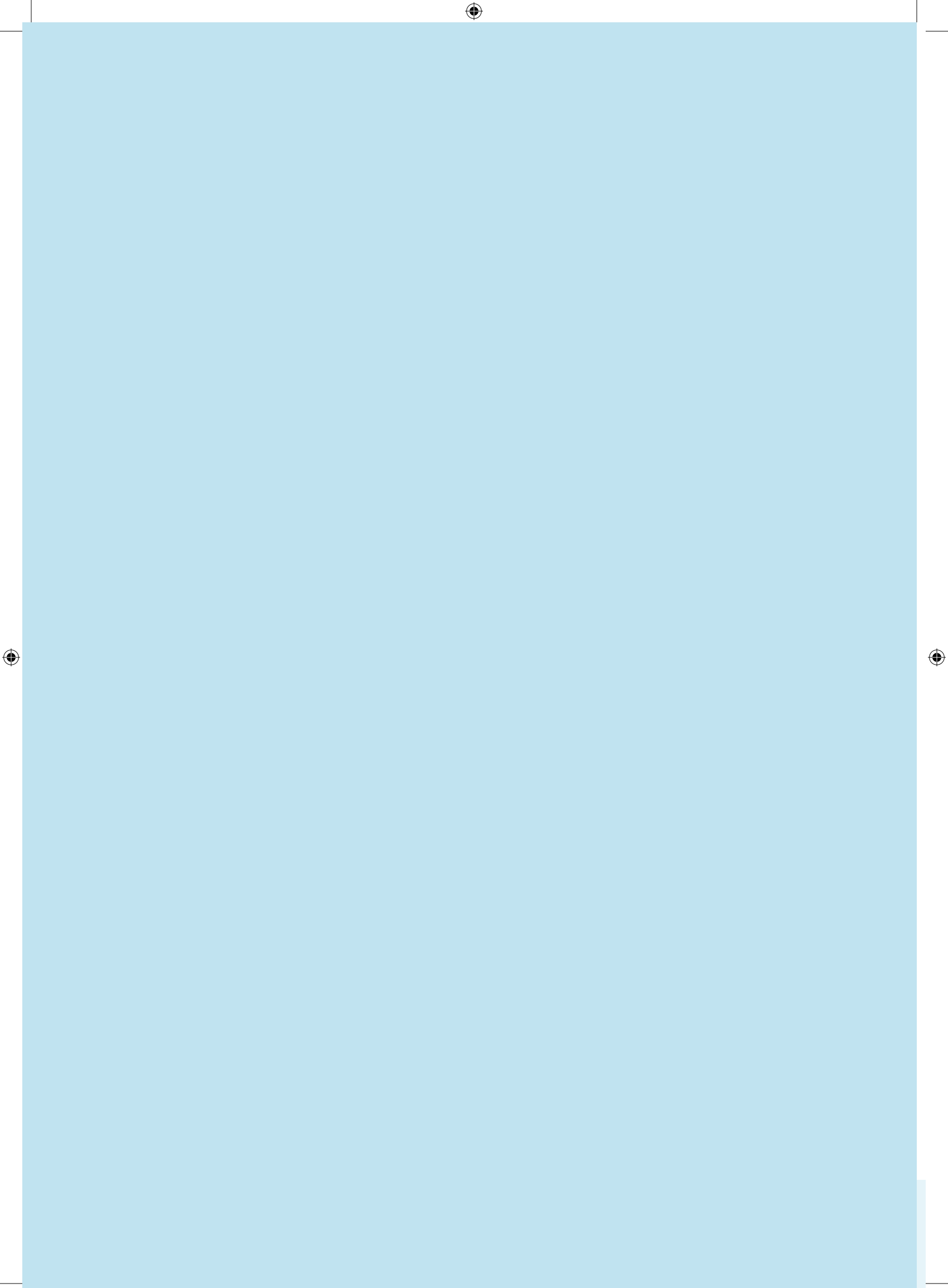
- Bijkomende werklasten binnen de VMSW door het beleid kunnen de haalbaarheid van de timing in het gedrang brengen.
- Samenwerking met partners: correcte taakverdeling, uitvoering van taken binnen voorgestelde timing door de verschillende partners.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER

VLAAMS MINISTER FREYA VAN DEN BOSSCHE

BEVOEGDHEID

SOCIALE ECONOMIE

Monitor Sociale Economie: in kaart brengen van genderaspecten in de verschillende sociale economie programma's

51

BELEIDSDOMEIN

Departement Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement WSE

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Team Sociale Economie

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Freya Van den Bossche, Vlaams Minister van Sociale Economie

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen in de werking van gender-mechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Binnen de verschillende werkvormen van sociale economie worden de genderaspecten in kaart gebracht.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De vraag luidt of M/V gelijke kansen hebben op deelname aan sociale economie-programma' in verhouding tot hun aanwezigheid in de doelgroepen van die programma's.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Monitoring van de feitelijke deelname van M/V in de verschillende programma's sociale economie, de ontwikkeling in die deelname en dit gerelateerd aan het aandeel M/V in de doelgroepen.

FASERING

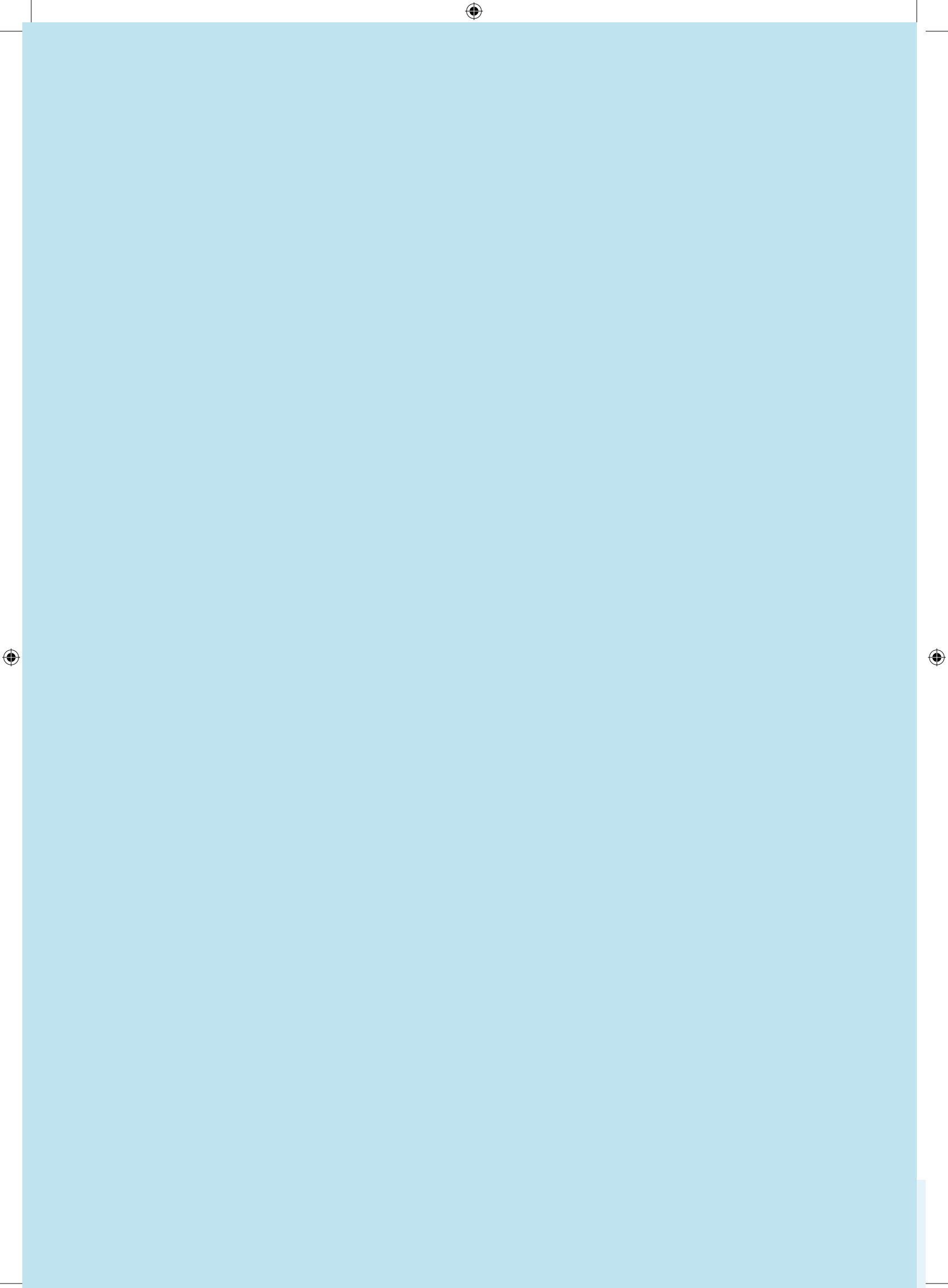
Doorlopend vanaf 2013.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Cijfers over de deelname en aanwezigheid in de doelgroepen		September 2013

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER PHILIPPE MUYTERS

BEVOEGDHEID
FINANCIËN EN BEGROTING

Tegen 2014 wordt onderzocht in welke mate de implementatie van genderbudgetting binnen de Vlaamse overheid mogelijk zou kunnen zijn

52

BELEIDSDOMEIN

Financiën en Begroting

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Financiën en Begroting, afdeling Beleidsondersteuning en Begroting

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Tom Van Laere

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën en Begroting

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Tegen 2014 wordt onderzocht in welke mate de implementatie van genderbudgetting binnen de Vlaamse overheid mogelijk zou kunnen zijn.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De actie is gericht op het reorganiseren, verbeteren, ontwikkelen en evalueren van beleidsprocessen – in dit geval het begrotingsproces – op zo'n manier dat een perspectief van gendergelijkheid wordt ingebouwd in al het beleid op alle niveaus en in alle fasen, door de actoren die normaal dat beleid maken. Heel wat landen hebben intussen gender budgetting in al dan niet beperkte mate geïmplementeerd.

Het opzet bestaat erin om een reflex te creëren van bewustzijn van gendergelijkheid in het begrotingsproces, met dien verstande dat dit gebeurt voor relevante thema's/dossiers/beleidsprocessen. Op die manier kan een zinvolle bijdrage geleverd worden tot kennisverruiming.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In 2013 werd verder gewerkt aan de noodzakelijke basis waarbinnen genderbudgetting kan

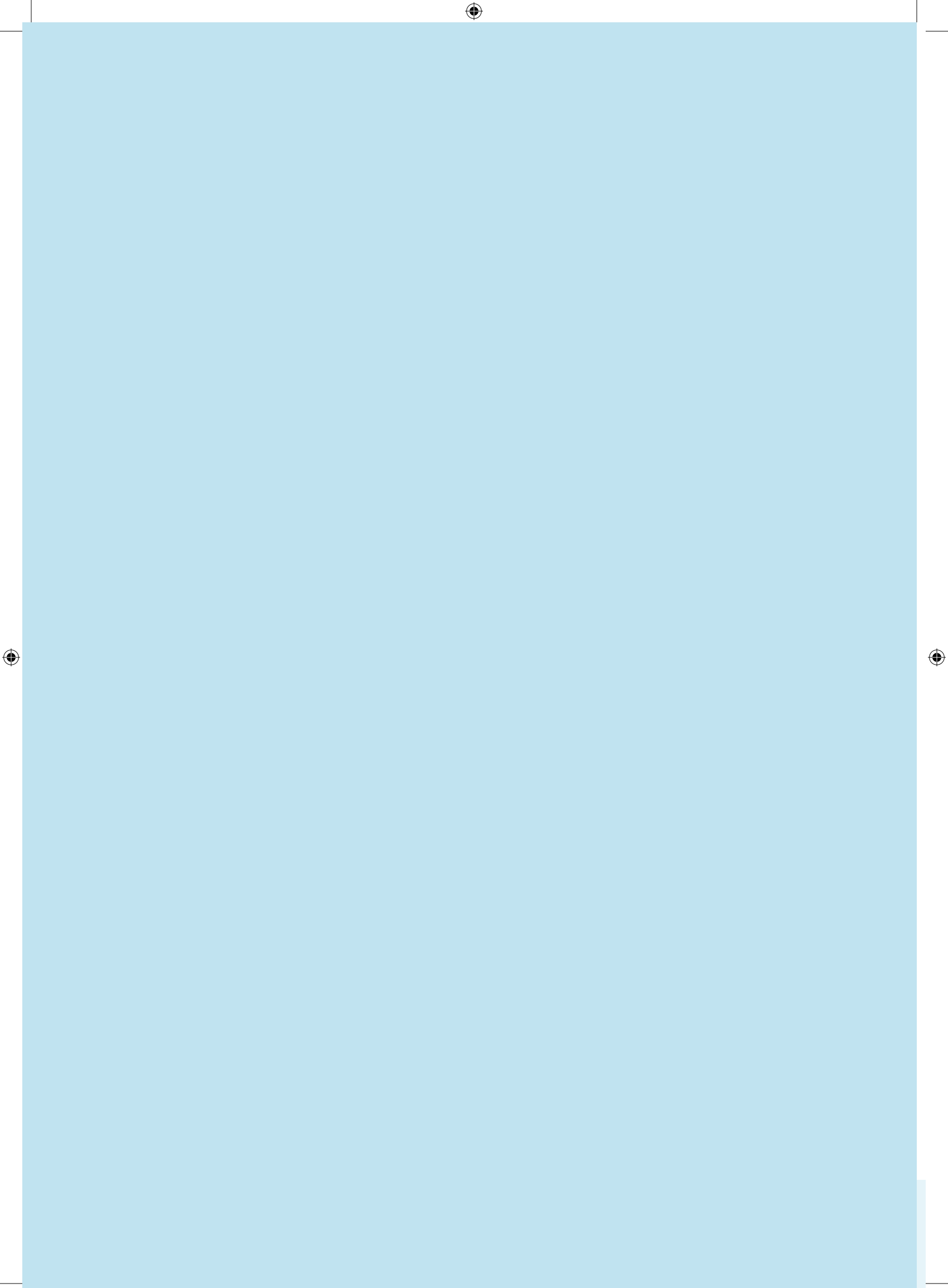
worden geïmplementeerd, m.n. een meer prestatiegerichte begroting. Bij de begroting 2014 wordt hieraan verder gewerkt door het leggen van een basis voor deze en volgende legislatuur voor het afstemmen van beleids- en beheersdocumenten enerzijds en de begrotingsdocumenten anderzijds. Voor elk beleidsveld van de Vlaamse overheid worden een of twee beleidsopdrachten geformuleerd, waarbij de programmabegroting zich vervolgens één op één op deze beleidsopdrachten ent. Binnen dit eenduidig gemaakte kader kan dan in de toekomst ook meer output- en outcomegerichte informatie worden aangeleverd, waarbij ook een gendergerelateerde dimensie (in de planning en evaluatie) kan ingebouwd worden.

FASERING

- Verder uitwerken prestatiegerichte begroting 2013-2015.
- Verder onderzoek naar de mogelijkheden van concrete implementatie van genderbudgetting 2015-2016.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER PHILIPPE MUYTERS

BEVOEGDHEID
WERK

Fysieke toegankelijkheid bij de VDAB

53

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

VDAB

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

De Coster Martin

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur, gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (zowel permanente als tijdelijke infrastructuur).

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het opzetten en verder uitbouwen van een fysiek toegankelijkheidsbeleid in de competentiecentra zodat iedere werkzoekende in staat is om een relevante opleiding te volgen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

sensibiliseren, informeren en kennis verhogen m.b.t. Universal Design.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Eenieder bij de VDAB die bij 'facility' betrokken is en voor wie het relevant is, verder bekendmaken met de filosofie van Universal Design en met de ondersteuningsmogelijkheden van het professionele toegankelijkheidsmiddenveld.

GENERIEKE DOELSTELLING

De databank Toegankelijk Vlaanderen wordt ingezet als instrument om de toegankelijkheid binnen een bepaalde sector in kaart te brengen, om de toegankelijkheidsinformatie kenbaar te maken aan de eindgebruiker, om de eigenaar/beheerder te sensibiliseren en te informeren.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Bij de VDAB is er al heel wat gedaan rond fysieke toegankelijkheid. Een eerste project startte in 1998. Eind 1998 werd een actieplan opgezet om VDAB toegankelijk te maken voor anders

mobiele gebruikers. Er werd beroep gedaan op een externe gespecialiseerde partner (VZW Toegankelijkheidsbureau uit Kermt) met volgende opdracht:

- Opleiding van de projectleiders van de dienst gebouwen en de dienst IDPB
- Ondersteuning en begeleiding bij de aanvangsfase van de screening van de gebouwen

Op basis van deze screening heeft de VDAB aanpassingen aan zijn gebouwen doorgevoerd.

Echter, het begrip 'toegankelijkheid' is geëvalueerd en ook de expertise hierrond moet opnieuw geüpdatet worden. Met de nieuwe toegankelijkheidsverordening dient de VDAB opnieuw na te denken wat de minimumeisen zijn met betrekking tot toegankelijkheid, welke budgettaire consequenties dit heeft en waar prioriteiten gesteld moeten worden. Als Vlaamse Overheid dient de VDAB ook een voorbeeld te zijn op het gebied van toegankelijkheid, zeker vanuit het gegeven dat meer en meer collega's en klanten met een arbeidshandicap bij de VDAB werken/diensten vragen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

- Samenwerking Dienst Arbeidshandicap (dienst bij de VDAB) & Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH, bevoegdheden werden overgeheveld naar de VDAB sinds 2008).
- VAPH organiseert samen met VDAB opleiding om de zorgvragen van de Personen met een Arbeidshandicap (Pmah) beter te kunnen beantwoorden.
- De competentiecentra van de VDAB en GOB werken aan een project om de pedagogische ondersteuning van Pmah in de opleidingscentra te optimaliseren.

FASERING

(deze fasering verloopt niet per sé chronologisch)

Fase 1. De werkgroep "fysieke toegankelijkheid" is opgericht in 2011

Alle diensten die betrokken zijn bij fysieke toegankelijkheid werden rond de tafel gebracht (dienst IDPB, expert redelijke aanpassingen, medewerkers facility centrale diensten, dienst diversiteit en een vertegenwoordiger van een ervaringsdeskundige met interesse voor beleid). De werkgroep werd opgericht in de schoot van de dienst facility, met als projectleider een medewerker facility op de centrale diensten van de VDAB.)

De taken van deze diensten worden tijdens de eerste bijeenkomst toegelicht zodat iedereen beter weet wie welke bevoegdheid heeft, hoe de samenwerking nu verloopt, en op welke wijze we het actieplan tot een goed einde kunnen brengen.

De werkgroep zal zijn taken hervatten van zodra de dienstverlener is gekend (zie verder)

Fase 2 (in vertraging)

Aanduiden van een dienstverlener voor ondersteuning van projecten voor integrale toegankelijkheid van het gebouwenpatrimonium van de Vlaamse overheid. De concrete opdracht van de dienstverlener behelst het volgende:

- Het opstellen van een label welke de toegankelijkheid van de gebouwen in kaart brengt.
- Het auditeren van de bestaande VDAB gebouwen (werkinkels en competentiecentra)
- Het opmaken van de nodige checklists voor het auditeren van de gebouwen
- Het verlenen van gespecialiseerde bijstand bij diverse activiteiten ter verbetering van de toegankelijkheid.
- Het organiseren van vorming en bijhorende ondersteuning van het personeel van de VDAB

Reden van vertraging:

1. Het Agentschap voor Facilitair Management (aFM) van de Vlaamse Overheid heeft als opdrachtcentrale een algemene offerteaanvraag uitgeschreven in het voorjaar 2011. VDAB heeft zich hierbij aangesloten.
2. Bij de opening van de offertes in augustus 2011 waren er geen inschrijvingen. Het dossier werd heraanbesteed.
3. Bij de heropening van de heraanbesteding, november 2011, waren er twee inschrijvingen. Het dossier werd juridisch en via het kabinet op 'hold' gezet (dossier te complex – budgettair niet haalbaar).
4. Het dossier (april 2012) dient heraanbesteed te worden.
5. De heropening van de aanbesteding zal doorgaan eind januari 2013 in beperkte vorm (enkel opmaak label en opmaken checklist gebouwen).

Momenteel is nog geen dienstverlener gekend.

Het opstellen van een realistisch plan om de toegankelijkheid van de gebouwen te optimaliseren waar nodig, op basis van o.a. het advies van de dienstverlener, in overeenkomst met de draagkracht van de organisatie (dus ook de budgettaire draagkracht). Deze budgettaire impact wordt transparant met de dienst financiën overlegd.

Fase 3. Uitvoering van het bovenstaande plan

Fase 4 (gedeeltelijk uitgevoerd)

De procedure is op punt gesteld om klanten met een erkende arbeidshandicap die nood hebben aan materiële ondersteuning tijdens het volgen van een opleiding bij de VDAB te helpen (pedagogische ondersteuning wordt ook uitgewerkt, maar hierop wordt in deze fiche niet verder ingegaan).

In de competentiecentra (CC) van de VDAB werd een netwerk van provinciale aanspreekpersonen aangesteld, die inhoudelijk en praktisch begeleid en geadviseerd worden door een expert redelijke aanpassingen CC. Voor deze procedure wordt ook nagegaan in hoeverre deze goed werkt, wat de pijnpunten en goede ervaringen zijn zodat deze in de werkgroep fysieke toegankelijkheid besproken kunnen worden en verbeterd kunnen worden. De uiteindelijke bedoeling is dat er voor de klant die bij de VDAB een opleiding wil volgen een goede oplossing kan gevonden worden, rekening houdend met de draagkracht van de organisatie.

De samenwerkingsverbanden tussen dienst IDPB, facility en CC wordt versterkt.

De communicatie met de klant verloopt met aandacht voor fysieke toegankelijkheid, d.w.z. dat er o.a. op de briefwisseling expliciet vermeld wordt dat, indien de klant nood heeft aan redelijke aanpassingen, er oplossingen op maat van de klant en in overeenstemming met de draagkracht van de organisatie worden gevonden (= nog uit te voeren)

Fase 5

We gaan de mogelijkheden na om onze gebouwen die door de burger worden bezocht in de Toevla-databank in te putten. Deze databank geeft aan de gebruiker, op basis van een professionele screening door een adviesbureau, een gedetailleerd beeld van de fysieke realiteit op vlak van toegankelijkheid. Wanneer dit moeilijkheden zou opleveren, kunnen we nog steeds opteren om deze info beschikbaar te stellen op onze eigen website.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Werkgroep fysieke toegankelijkheid is opgericht	Aantal bijeenkomsten van de werkgroep Taken en opdrachten van de diensten zijn toegelicht	Afhankelijk van aanstelling dienstverlener
Fase 2	Dienstverlener is gekend Opdracht wordt uitgevoerd	Checklist is opgemaakt Label is opgesteld	Eind 2013 Eind 2013
		Gebouwen worden geauditeerd Personeel wordt opgeleid Opleiding Universal Design	Eind 2014 Eind 2014 Eind 2014
	Opstellen realistisch plan aanpassing aan gebouwen		Vanaf 1ste semester 2015
Fase 3	Plan wordt uitgevoerd	Verhoging van het aantal klanten met een fysieke beperking die bij de VDAB bediend willen worden (wordt minstens gemonitord in CC)	Vanaf 2de semester 2015
Fase 4	Een netwerk van provinciale aanspreekpersonen die materiële toegankelijkheid faciliteren	Er is een efficiënte procedure voor klanten die klaar staan voor opname in een competentiecentrum en die nood hebben aan materiële ondersteuning	Vanaf april 2013
Fase 5	Toevla-databank	VDAB-gebouwen waarmee de burger dagelijks in contact komt, zijn opgenomen in de databank	

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Het vinden van een geschikte dienstverlener (vertraging project)
- Budgettaire beperkingen
- De databank Toegankelijk Vlaanderen dient op punt te staan zodat de VDAB gegevens kan toevoegen in deze databank

Aandacht voor gelijke kansen m/v via loopbaan- en diversiteitsplannen

54

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Werk

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Team Diversiteit en Duurzaam Organiseatiebeleid

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

- De participatie van vrouwen aan de arbeidsmarkt verhogen, o.a. via het vergemakkelijken van de combinatie werk-privé voor vrouwen en mannen, het verhogen van de werkbaarheid, en via een gericht beleid voor herintreders en niet-beroepsactieve allochtone vrouwen.
- De doorgroeimogelijkheden van vrouwen op de arbeidsmarkt verhogen zodat een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen ook in leidinggevende en kaderfuncties wordt gerealiseerd.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Arbeidsdeelname van vrouwen is de laatste decennia fors gestegen en vormt een belangrijk deel van de algehele stijging in de werkzaamheid, toch blijft er ook sprake van een kloof met de mannen en is die kloof met name bij laaggeschoolde vrouwen groter. Het streven naar en realiseren van een hogere arbeidsparticipatie blijft in Vlaanderen ook de komende jaren een beleidsprioriteit. En ook op de werkvloer en in de arbeidsorganisatie blijven er uitdagingen liggen om gelijke kansen te realiseren, als het bv. gaat om een optimale combinatie werk-privé, flexibele werktijden, anders en werkbaar werken en het wegwerken van de loopbaankloof.

Vlaanderen zet sterk in op competentieversterking aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt via maatgerichte begeleiding en trajecten voor alle werkzoekenden die zich aanbieden, via

VDAB en in uitbesteding met derden. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar kansengroepen. Aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt stimuleert Vlaanderen bedrijven en organisaties om bij hun organisatie- en HR-beleid maximaal oog te hebben voor de mogelijkheden van kansengroepen via aanwerving, opleiding en het treffen van maatregelen om retentie van deze groepen na te streven. Vlaanderen doet dit vooral via het beleid Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit, kortweg EAD.

Het impulsbeleid Evenredige arbeidsdeelname en Diversiteit (EAD) omvat stimuleringsmaatregelen voor het voeren van een diversiteitsbeleid in bedrijven, organisaties en lokale besturen. Op die manier wil het beleid bijdragen tot een meer evenredige participatie van kansengroepen op de arbeidsmarkt. Het departement Werk en Sociale Economie staat in voor de ontwikkeling, de coördinatie en de uitvoering van dit impulsbeleid.

Het impulsbeleid EAD wordt gedragen door de Vlaamse regering, de sociale partners en organisaties die de kansengroepen vertegenwoordigen. Die partners zijn niet alleen betrokken in de ontwikkeling van het EAD-beleid, maar ook in de uitvoering.

Het EAD-beleid focust op vier prioritaire kansengroepen: ouder wordende werknemers, personen met een arbeidshandicap, allochtonen en ongekwalificeerd uitgestroomde jongeren. Met een loopbaan- en diversiteitsplan ontwikkelen ondernemingen, organisaties en lokale besturen een HR-beleid met bijzondere aandacht voor diversiteit. Voor de ontwikkeling en uitvoering van zo'n beleid kunnen ondernemingen, organisaties en lokale besturen een subsidie aanvragen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

- De participatie van vrouwen aan de arbeidsmarkt verhogen, o.a. via het vergemakkelijken van de combinatie werk-privé voor vrouwen en mannen en het verhogen van de werkbaarheid.
- In de vernieuwde regelgeving voor loopbaan- en diversiteitsplannen (LDP) blijft de focus op de afstemming werk-privé behouden (via genderplannen) en wordt bovendien versterkt en uitgebreid door de sterkere klemtoon op werkbaarheid/werkvermogen/werkgoesting. In elk loopbaan- en diversiteitsplan moeten acties ondernomen worden op minstens 3 van de 4 domeinen competentieontwikkeling, duurzame diversiteit, werkbaarheid/werkvermogen/werkgoesting en organisatievernieuwing. Duurzame diversiteit is daarbij altijd een verplicht domein.
- De doorgroeimogelijkheden van vrouwen op de arbeidsmarkt verhogen zodat een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen ook in leidinggevende en kaderfuncties wordt gerealiseerd.
- Dit is een van de belangrijkste acties die ondernomen worden in de genderplannen. Te realiseren via de loopbaan- en diversiteitsplannen.
- Het streven naar een verhoogde participatie op de arbeidsmarkt van alleenstaande ouders, herintreders en (niet-beroepsactieve) allochtone vrouwen.
Te realiseren via de loopbaan- en diversiteitsplannen.

FASERING

Doorlopend

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	LDP met aandacht voor gendergerelateerde aspecten	Minstens evenveel ingediende plannen als in 2012	Meting einde van elk jaar, te rapporteren in het jaar daarop
	LDP met aandacht voor werkbaarheid/werkvermogen /werkgoesting	50% van de ingediende plannen bevatten aspecten van werkbaarheid/werkvermogen/werkgoesting	Meting einde van elk jaar, te rapporteren in het jaar daarop

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal bedrijven met aandacht voor gendergerelateerde aspecten en werkbaarheid/werkvermogen/werkgoesting	Minstens 50% van de plannen met aandacht voor gender en/of voor werkbaarheid.	Te realiseren tegen dec 2013, te monitoren: jan 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Voldoende budgettaire ruimte.

Aandacht voor gelijke kansen m/v via Work-up (structureel EAD-project)

55

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Werk

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Team Diversiteit en Duurzaam Organisationsbeleid

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het streven naar een verhoogde participatie op de arbeidsmarkt van (niet-beroepsactieve) allochtone vrouwen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Arbeidsdeelname van vrouwen is de laatste decennia fors gestegen en vormt een belangrijk deel van de algehele stijging in de werkzaamheid, toch blijft er ook sprake van een kloof met de mannen en is die kloof met name bij laaggeschoolde vrouwen groter. Het streven naar en realiseren van een hogere arbeidsparticipatie blijft in Vlaanderen ook de komende jaren een beleidsprioriteit. En ook op de werkvloer en in de arbeidsorganisatie blijven er uitdagingen liggen om gelijke kansen te realiseren, als het bv. gaat om een optimale combinatie werk-privé, flexibele werktijden, anders en werkbaar werken en het wegwerken van de loopbaankloof.

Vlaanderen zet sterk in op competentieversterking aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt via maatgerichte begeleiding en trajecten voor alle werkzoekenden die zich aanbieden, via VDAB en in uitbesteding met derden. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar kansengroepen. Aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt stimuleert Vlaanderen bedrijven en organisaties om bij hun organisatie- en HR-beleid maximaal oog te hebben voor de mogelijkheden van kansengroepen via aanwerving, opleiding en het treffen van maatregelen om retentie van deze

groepen na te streven. Vlaanderen doet dit vooral via het beleid Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit, kortweg EAD.

Het impulsbeleid Evenredige arbeidsdeelname en Diversiteit (EAD) omvat stimuleringsmaatregelen voor het voeren van een diversiteitsbeleid in bedrijven, organisaties en lokale besturen. Op die manier wil het beleid bijdragen tot een meer evenredige participatie van kansengroepen op de arbeidsmarkt. Het departement Werk en Sociale Economie staat in voor de ontwikkeling, de coördinatie en de uitvoering van dit impulsbeleid.

Het impulsbeleid EAD wordt gedragen door de Vlaamse regering, de sociale partners en organisaties die de kansengroepen vertegenwoordigen. De sociale partners en de eigen organisaties van kansengroepen ontwikkelen structurele EAD-projecten en dragen zo bij tot sensibilisering, draagvlakverbreding en operationele uitvoering van het EAD-beleid. Het EAD-beleid focust op vier prioritaire kansengroepen omwille van hun lagere werkzaamheidsgraad en hogere werkloosheidsgraad: personen met een arbeidshandicap, allochtonen, ongekwalificeerd uitgestroomde jongeren en ouder wordende werknemers.

In het structurele project Work-up hebben de 8 activeringsconsulenten van de allochtone federaties als opdracht de toeleiding en begeleiding van etnisch-culturele minderheden naar werk, opleiding en VDAB. De coördinatie van het project gebeurt door het Minderhedenforum.

De activeringsconsulenten stellen vast dat er een aantal drempels zijn waaraan zij willen verhelpen:

- taalkennis: gebrekkige kennis van het Nederlands en analfabetisme
- religieuze discriminatie
- opleidingsniveau: veel van deze vrouwen hebben geen diploma of maximaal een diploma secundair onderwijs
- mobiliteit: niet alle vrouwen hebben een rijbewijs. Velen die wel een rijbewijs hebben, beschikken niet over een wagen. De arbeidsplaats moet dus bereikbaar zijn met het openbaar vervoer wat de mogelijkheden verder beperkt.
- geen kinderopvang
- gebrek aan netwerk dat de kinderen kan opvangen buiten de uren voor vrouwen die in een job in een ploegensysteem aan de slag kunnen
- weinig of geen werkervaring

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het streven naar een verhoogde participatie op de arbeidsmarkt van (niet-beroepsactieve) allochtone vrouwen.

Acties:

- aandacht voor het opbouwen van vertrouwen binnen de begeleiding
- aandacht voor de gezinssituatie binnen de begeleiding (vb. werkuren, ondersteunen in het wegwerken van drempels zoals het niet hebben van kinderopvang)
- op zoek gaan naar een duurzame job waarbij wordt rekening gehouden van de realistische wensen van de werkzoekende
- samenwerking met zelforganisaties die vrouwen bereiken, met vrouwenorganisaties
- samenwerking met de andere afdelingen van de federatie vb. vrouwenwerking. De collega's (educatieve medewerkers bij de federaties) van de activeringsconsulenten verwijzen werkzoekenden door.
- in sommige regio's werken de federaties met een duo 1/2 VTE activeringsconsulent en 1/2 VTE activeringsconsulente.

FASERING

Doorlopend

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aandacht voor gender in bereik	Minstens 40 % van het aantal doorverwijzingen zijn vrouwen	Eind 2013
Fase 2	Wegwerken van drempels	Idem hierboven	Eind 2013

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal vrouwen bereikt door activeringsconsulenten	Minstens 40 % van het aantal doorverwijzingen zijn vrouwen.	Eind 2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Zie hoger vermelde drempels.

Bestrijding van de loopbaankloof

56

BELEIDSDOMEIN

EWI / WSE / OV

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

/

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

/

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Wetenschappelijk Onderwijs en Innovatie

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs en Gelijke Kansen

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bestrijden van de loopbaankloof via de medewerking aan de totstandkoming en de implementatie van het Vlaamse Actieplan 'Wegwerken van de Loopbaankloof'.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De loopbaankloof tussen mannen en vrouwen is een complexe problematiek. Het bestrijden ervan d.m.v. beleidsmaatregelen vereist een aanpak vanuit verscheidene beleidsdomeinen en vanuit verscheidene beleidsniveaus.

In het kader van het Vlaamse gelijkekansenbeleid worden deze legislatuur een aantal initiatieven genomen om de thematiek op de agenda te plaatsen en om met een aantal sleutelactoren te werken aan oplossingen. Zo werd een opdracht toegekend aan prof. dr. Sels voor het opmaak van een gedetailleerde situatie- en probleemschets van de loopbaankloof, en gerichte adviesvragen aan de SERV en Vlor. Die vragen leidden op hun beurt tot adviezen van beide instanties. (Meer informatie over de genomen acties, is terug te vinden in de bundel verslagfiches bij de actieplannen 2011-2012.) In een ideaal scenario had dit proces nog deze legislatuur geleid tot een geïntegreerd en veelomvattend Vlaams actieplan. In een realistisch scenario blijkt het haalbaarder om alvast te focussen op een cruciale component binnen het loopbaankloofgegeven: de combinatie werk-privé.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In november 2013 wordt een conferentie georganiseerd over het thema ‘werk, loopbaan en familie’ en dit met een specifieke focus op genderaspecten. Tijdens deze conferentie worden actuele wetenschappelijke inzichten gepresenteerd met betrekking tot verschillende essentiële componenten van de thematiek, zoals thematische verlofstelsels en de genderkloof na ouderschap, met bijzondere aandacht voor de situatie bij laaggeschoolden. Van de inzichten die in deze conferentie aan bod komen, wordt een heldere publicatie gemaakt die wordt verspreid bij het brede publiek van geïnteresseerden in de arbeidsmarkt.

De conferentie is tevens de aanloop naar een besloten rondetafel met een vijftiental sleutelactoren (sociale partners en experten), voorgezeten door prof. Dr. Luc Sels. Hier worden standpunten en inzichten verzameld, en beleidsaanbevelingen geformuleerd die een inspiratiebron kunnen zijn bij het voorbereiden van het volgende regeerakkoord.

Indien deze aanpak succesvol blijkt, wordt overwogen om hem in 2014 te herhalen m.b.t. het thema studiekeuze.

De Vlaamse minister van Gelijke Kansen initieert. De ministers bevoegd voor Innovatie, Werk en Onderwijs zegden in 2010 hun principiële steun toe aan de opmaak van een Vlaams actieplan ter bestrijding van de loopbaankloof. Wanneer in de voorliggende trajectfase een bevoegdheidslink blijkt, zullen zij vanuit het Vlaamse gelijkheidsbeleid worden uitgenodigd om aan deze fase in het proces een bijdrage te leveren.

FASERING

Fase 1: organisatie conferentie ‘werk, loopbaan, familie’ + besloten rondetafel

Fase 2: aanmaak informerende en sensibiliserende publicatie + beleidsaanbevelingen

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Organisatie conferentie ‘werk, loopbaan, familie’	1 conferentie	28 november 2013
	Organisatie besloten rondetafel	1 besloten rondetafel	
Fase 2	Aanmaak informerende en sensibiliserende publicatie	1 verspreide publicatie	Voorjaar 2014
	Aanmaak beleidsaanbevelingen	1 nota	Begin 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
	→ Werkzaamheidsgraad naar geslacht en leeftijd → Deeltijdse arbeid naar geslacht en gezinspositie → Horizontale segregatie: aandeel mannen en vrouwen naar sector → Verticale segregatie: aandeel mannen en vrouwen naar functieniveau → Loonkloof mannen en vrouwen	Afname van de kloof	Continu

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Om tot kwaliteitsvolle beleidsaanbevelingen te komen, is de medewerking vereist van sleutelactoren uit middenveld, onderzoekswereld en organisaties sociale partners.

Sensibilisering gendermainstreaming

57

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

ESF-Agentschap

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Annemie Roets

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Phillippe Muyters, Vlaams minister van Werk

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEIN SPECIEFIEKE DOELSTELLING

Werken aan een genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt via informatieverstrekking en sensibilisering.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Uit ervaringen op Vlaams en Europees niveau blijkt de blijvende nood aan sensibilisering en niet-stereotyperende beeldvorming rond de thematiek gender en arbeidsmarkt. Om acties rond gendermainstreaming succesvol te laten verlopen, is een sensibilisering rond dit onderwerp nog altijd een eerste vereiste. Het blijkt immers dat er nog steeds weinig kennis is rond deze thematiek en dat er tegelijkertijd nog veelal een zekere weerstand bestaat.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het ESF-Agentschap zal de sensibilisering rond gendermainstreaming zowel op Vlaams niveau als Europees (in samenwerking met de leden van het Europees netwerk) niveau aanpakken. Volgende initiatieven zullen hiervoor opgezet worden:

- de verdere uitbouw van de website MV-United (een website die informatie geeft over de genderprojecten van het ESF, maar ook 'tips and tricks' over sensibilisering)
- Sensibiliseringsacties: zowel breed (het grote publiek) als naar bepaalde doelgroepen (onderwijs en bedrijfswereld)
- de lancering van de social game 'A strange world'. Deze social game werd door de werkgroep 'Awareness Raising' binnen het Europees Netwerk voor Gender-

mainstreaming uitgewerkt. Dit game wordt gespeeld via de social mediasite 'Facebook' en moet mensen bewust maken over de genderproblematiek.

FASERING

De fases zijn niet chronologisch, maar eerder thematisch. De acties op Europees niveau zijn onderdeel van de werking van het Europees Netwerk voor Gendermainstreaming. Dit netwerk is pas in februari 2013 heropgestart en de concrete invulling van de acties moet nog gebeuren. Ook de disseminatie-acties op Vlaams niveau zijn nog niet helemaal geconcretiseerd. Er werd reeds contact opgenomen met een bureau en de grote lijnen werden vastgelegd: er komt een sensibilisatiecampagne met een brede 'branding' en daarnaast of daaropvolgend komen sensibiliseringsacties naar 2 specifieke doelgroepen: het onderwijs en de bedrijven.

De social game 'A strange World' werd op het seminarie van het Europees Netwerk voor Gendermainstreaming eind januari 2013 reeds kort voorgesteld. De echte lancering is pas gepland in de loop van de komende maanden.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	MV-United website opnieuw operationeel		Juni 2013
Fase 2	Sensibiliseringsacties (breed en naar bepaalde doelgroepen)		Juni 2014 en ongoing
Fase 3	Social game bekendmaken aan een breder publiek en eventueel verder aanpassen en verfijnen		December 2013 en ongoing

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Ondersteuning vanuit het hoger management (gendermainstreaming als verplichting opgenomen in Operationeel Programma ESF 2014-2020)
- Voldoende middelen om diverse acties uit te werken

Monitoring M/V in maatregelen Werk

58

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement WSE

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Team Monitoring & Ondersteuning

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams Minister van Werk

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Verwerven van inzicht in de participatie van vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt en van de impact van beleidsmaatregelen op mannen en vrouwen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Feitelijk nagaan in welke mate M/V participeren aan diverse maatregelen op het domein van Werk (exclusief Sociale Economie) en de ontwikkeling in die deelname om attent te blijven voor eventuele ongewilde situaties of verschuivingen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Monitoring van de maatregelen die opgenomen worden in de (A)LMP database, de beleidsfiches en de interactieve monitor op www.werk.be

FASERING

Rapporteringschema opmaken in 2013 met gegevens die al beschikbaar zijn (2011 en enkele voorafgaande jaren) en jaarlijks aanvullen.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Meting van de deelname		2013-2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Rapport in 2013 op basis van de gegevens voor 2012 en eerdere voor zover beschikbaar		Eind 2013

Gendermainstreaming binnen projecten gesubsidieerd door het Europees Sociaal Fonds (ESF)

59

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

ESF-Agentschap

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Annemie Roets

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Phillippe Muyters, Vlaams minister van Werk

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Via gerichte acties naar ESF-promotoren het concept gendermainstreaming introduceren en tools aanreiken met als doelstelling in de diverse ESF-projecten het aspect gender te integreren.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Binnen het ESF wordt er gewerkt met programmaperiodes van 6 jaar. Het lopende programma (Operationeel Programma doelstelling 2 Vlaanderen) loopt tot en met 2013. Ondertussen wordt het nieuwe Operationeel Programma 2014-2020 volop voorbereid. Hierin zal Vlaanderen opnieuw kiezen voor een 'duale' aanpak om tot een maximaal resultaat te komen inzake gelijke kansen voor mannen en vrouwen.

Deze duale aanpak bestaat uit:

- Enerzijds het opvolgen van het genderspect in elk ESF-project;
- Anderzijds het nagaan binnen elke prioriteit waar er specifieke projecten nodig zijn die ingaan op de problematiek van gelijke kansen voor mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt.

Onderstaande actie kadert binnen de eerste aanpak, nl. ervoor zorgen dat er binnen elk ESF-project rekening wordt gehouden met gender.

Deze doelstelling bouwt dus verder op de doelstelling ‘Via gerichte acties naar ESF-promotoren het concept gendermainstreaming introduceren en tools aanreiken met als doelstelling in de diverse ESF-projecten het aspect gender te integreren’.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De actie gendermainstreaming binnen ESF-projecten heeft als grote doelstelling sensibiliseren en implementeren. De uitdaging voor de komende jaren (2013-2014) is de ervaring die hierrond vergaard werd tijdens de vorige periode te evalueren om de acties zo nodig bij te sturen en te verbeteren. Uiteindelijke doelstelling is uiteraard de implementatie van gendermainstreaming binnen de ESF-projecten te optimaliseren. Tegelijkertijd willen we onze stakeholders ook meer sensibiliseren inzake de problematiek.

FASERING

De fases zijn niet chronologisch, maar eerder thematisch en kunnen dus door elkaar lopen. Het ESF-Agentschap wil de volgende 2 jaar vooral op 4 initiatieven focussen:

- Uitwerken van een goed ‘format’ om concrete tips aan ESF-promotoren mee te geven (checklist, handleiding,...). Deze tips zullen o.a. verspreid worden via de website van het ESF-Agentschap en de website MV-United.
- Evalueren van de training en het gendertraject dat (een deel van) de ESF-promotoren doorlopen hebben. Bedoeling is om in het nieuwe Operationeel Programma een geoptimaliseerde opleiding/traject te kunnen aanbieden en eventueel het aantal te bereiken promotoren uit te breiden.
- Uittesten en evalueren van (delen van) de standaard die door het Europees Netwerk voor Gendermainstreaming ontwikkeld werd. Deze standaard heeft diverse thema's, waaronder ‘opleiding en ‘capacity building’, evaluatie, sensibilisering, duurzaamheid). Ook hier zal nagegaan worden wat hiervan kan overgenomen worden in de volgende programmaperiode.
- We zullen ook bekijken in welke mate we onze stakeholders training kunnen aanbieden inzake gender en gendermainstreaming om hen zo te informeren en sensibiliseren.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Format voor het geven van concrete tips aan ESF-promotoren		December 2013
Fase 2	Aangepaste training voor de stakeholders		Maart 2014
Fase 3	Evaluatie en bijsturing van het genderopleiding-/traject		Juni 2014
Fase 4	Test en evaluatie van deel/delen van de Europese standaard rond Gendermainstreaming		December 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Ondersteuning vanuit het hoger management (gendermainstreaming als verplichting opgenomen in Operationeel Programma ESF 2014-2020)
- Voldoende middelen om de acties uit te werken

Aandacht voor LGTB via loopbaan- en diversiteitsplannen

60

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Werk

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Team Diversiteit en Duurzaam Organiseatiebeleid

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het welbevinden van holebi's en transgender op de werkvloer wordt verhoogd door de verspreiding van materiaal en sensibilisering van bedrijven.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt stimuleert Vlaanderen bedrijven en organisaties om bij hun organisatie- en HR-beleid maximaal oog te hebben voor de mogelijkheden van kansengroepen via aanwerving, opleiding en het treffen van maatregelen om retentie van deze groepen na te streven. Vlaanderen doet dit vooral via het beleid Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit, kortweg EAD.

Het impulsbeleid Evenredige arbeidsdeelname en Diversiteit (EAD) omvat stimuleringsmaatregelen voor het voeren van een diversiteitsbeleid in bedrijven, organisaties en lokale besturen. Op die manier wil het beleid bijdragen tot een meer evenredige participatie van kansengroepen op de arbeidsmarkt. Het departement Werk en Sociale Economie staat in voor de ontwikkeling, de coördinatie en de uitvoering van dit impulsbeleid.

Het impulsbeleid EAD wordt gedragen door de Vlaamse regering, de sociale partners en organisaties die de kansengroepen vertegenwoordigen. Die partners zijn niet alleen betrokken in de ontwikkeling van het EAD-beleid, maar ook in de uitvoering.

Het EAD-beleid focust op vier prioritaire kansengroepen omwille van hun lagere werkzaam-

heidsgraad en hogere werkloosheidsgraad: ouder wordende werknemers, personen met een arbeidshandicap, allochtonen en ongekwalificeerd uitgestroomde jongeren. Daarnaast is er ook aandacht voor de minder zichtbare kansengroepen, onder andere homoseksuelen, lesbiennes, biseksuelen en transgenders, hierna LGTB genoemd. Met een loopbaan- en diversiteitsplan ontwikkelen ondernemingen, organisaties en lokale besturen een HR-beleid met bijzondere aandacht voor diversiteit. Voor de ontwikkeling en uitvoering van zo'n beleid kunnen ondernemingen, organisaties en lokale besturen een subsidie aanvragen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

- *De participatie van LGTB aan de arbeidsmarkt verhogen/vergemakkelijken.* In de vernieuwde regelgeving voor loopbaan- en diversiteitsplannen (LDP) zijn, zoals voordien, specifieke maatregelen en acties gericht op LGTB mogelijk.
- *Het welbevinden van LGTB op de werkvloer verhogen door de verspreiding van materiaal en sensibilisering van bedrijven.* Aan de hand van verspreiding van sensibiliseringsmateriaal via de verschillende EAD-netwerken en uitzetting voor de projectontwikkelaars EAD.

FASERING

Doorlopend.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Uitzetting voor projectontwikkelaars EAD	1 uitzetting in 2013	Eind 2013

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal EAD-netwerken waarbinnen materiaal voor sensibilisering werd verspreid.	O.a. verspreiden van brochure 'transgender op de werkvloer' die momenteel in ontwikkeling is	Te realiseren tegen dec 2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Brochure 'Transgenders op de werkvloer' beschikbaar.

Informereren en sensibiliseren werkgevers m.b.t. holebi's en transgenders op de werkvloer

61

BELEIDSDOMEIN

Werk en Sociale Economie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement WSE

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

/

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het welbevinden van holebi's en transgenders op de werkvloer wordt verhoogd door de verspreiding van materiaal en sensibilisering van bedrijven.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Transgenders zijn sinds deze legislatuur een nieuwe expliciete aandachtsgroep binnen het Vlaamse gelijkheidsbeleid. Vermits deze groep zowel in binnen- als buitenland aansluiting vond bij het holebimiddenveld, eerder dan bij het vrouwenmiddenveld, kadert de transgenderwerking binnen het Vlaamse gelijkheidsbeleid officieel onder de noemer 'seksuele identiteit'. Dit is ook het geval in het OCM-doelstellingskader. Deze categorisering sluit uiteraard niet uit dat er ook duidelijke linken zijn met het Vlaamse gelijkheidsbeleid m.b.t. gender.

Eén van de domeinen waarop transgenders extra kwetsbaar zijn, is de werkvloer. Velen onder hen ervaren of verwachten problemen wanneer zij zich 'outen' als transgender persoon, en zeker wanneer zij in een 'andere-dan-de-verwachte' genderrol de werkvloer betreden.

Afgaand op de vragen die zowel actoren uit het gelijkheidsbeleid als uit het holebi- en transgendermiddenveld bereiken, zitten ook werkgevers met vragen. Zij die contact opnemen, hebben vaak rechtstreeks te maken met een transgenderpersoon in de eigen werkcontext. Uit de vragen blijkt dat deze werkgevers het welbevinden van de transgenderwerknemer en de sfeer

op de werkvloer nauw ter harte nemen, en dat zij op zoek zijn naar concrete informatie over hoe open, correct en respectvol te handelen naar alle werknemers (en eventueel naar klanten, leveranciers, etc.).

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Vanuit de vaststelling van de nood aan concrete informatie, besloot de Vlaamse minister van Gelijke Kansen over te gaan tot de aanmaak van een publicatie gericht op werkgevers. De minister van Werk werkt hieraan mee, en dit via een actieve rol in het samenstellen van de stuurgroep en in het begeleiden van de totstandkoming van de publicatie-inhoud.

De inhoud van de brochure is inmiddels klaar. Auteur is academisch expert dr. Joz Motmans. Het proces werd begeleid door een stuurgroep met vertegenwoordigers van het transgendermiddenveld, werkgevers- en werknemersorganisaties, beleid (Gelijke Kansen en Werk en Sociale Economie), VDAB, en enkele vertegenwoordigers van bedrijven en openbare besturen die ervaring hebben met de thematiek.

FASERING

De inhoud van de publicatie is klaar. De volgende fase is vormgeving en druk.

De lancering gebeurt ter gelegenheid van de internationale 'Transgender Day of Remembrance' op 20 november 2013.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Vormgeving en druk publicatie	Een aantrekkelijke publicatie	Oktober-november 2013
Fase 2	Lancering + verspreiding	Lanceringsevenement + verdere verspreiding	20 november 2013

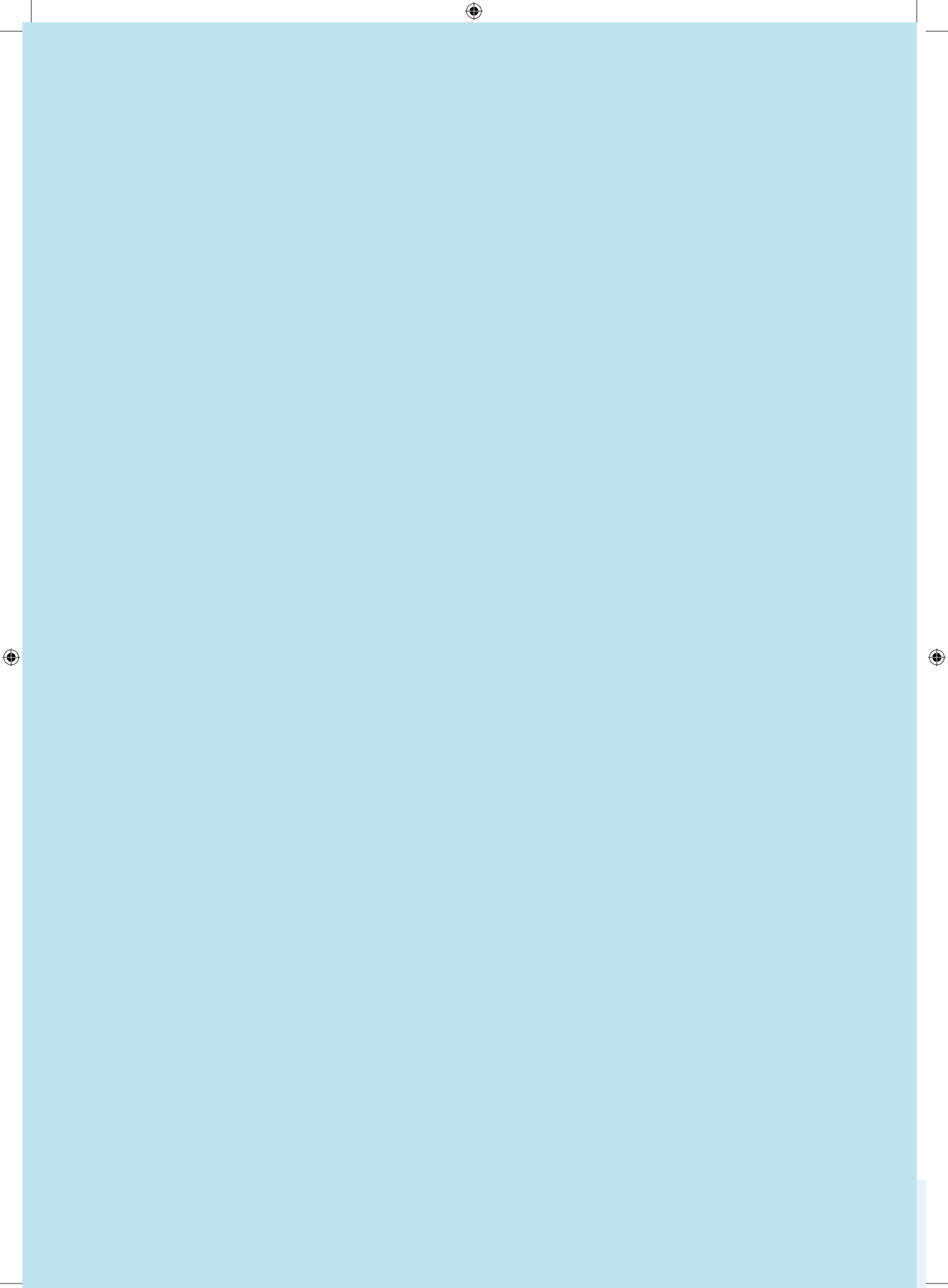
RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Gelijke Kansen in Vlaanderen coördineert en financiert. De eindverantwoordelijkheid voor het tot stand komen van de publicatie ligt dan ook bij deze entiteit.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER PHILIPPE MUYTERS

BEVOEGDHEID
RUIMTELIJKE ORDENING

Evaluatie stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid

62

BELEIDSDOMEIN

Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

departement RWO: Guy Braeckman (SG)/ Hans Leinfelder (afdelingshoofd)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

/

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente als om tijdelijke evenementen).

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Sinds 1 maart 2010 is de gewestelijke stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid van kracht en raadpleegbaar op de volgende website: www.ruimtelijkeordering.be/NL/Beleid/Vergunning/Toegankelijkheidpubliekegebouwen.

Sindsdien wordt bij de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning voor publieke gebouwen in Vlaanderen ook aandacht gevraagd voor toegankelijkheid. Het opzet van de verordening is publieke gebouwen beter bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar te maken voor iedereen. Het is van belang om voldoende bekendheid te geven aan deze relatief nieuwe verordening en ze te evalueren.

In het Besluit van de Vlaamse regering stond ingeschreven dat de werking van de toegankelijkheidsverordening twee jaar na de inwerkingtreding ervan zou worden geëvalueerd.

Gezien de relatief korte dat de verordening nog maar in werking is, werd evenwel beslist om deze evaluatie met een jaar uit te stellen. De uitgangspunten bij deze evaluatie zijn onveranderd het streven naar integrale toegankelijkheid en het streven naar een effectieve en efficiënte regelgeving.

Bij de evaluatie van de bewuste verordening zal een actieve bijdrage worden geleverd door het departement RWO vanuit het oogpunt en de regelgeving voor ruimtelijke ordening.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het departement RWO engageert zich om in samenwerking met Gelijke Kansen in Vlaanderen de toepassing van de toegankelijkheidsverordening in de praktijk te evalueren. Een plan van aanpak werd reeds uitgewerkt en wordt binnenkort besproken tussen de kabinetten van de ministers van Ruimtelijke Ordening en Gelijke Kansen.

Volgende acties worden voorzien:

- nagaan in hoeverre de betrokkenen bij gewest, provincie en gemeenten (de vergunningverlenende overheid) op de hoogte zijn van de verordening en welke hun ervaringen zijn met de toepassing van de verordening
- onderzoeken of het wenselijk is via een steekproef na te gaan hoe de toegankelijkheidsverordening op dossierniveau wordt toegepast bij de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag

FASERING

1. Voorjaar 2013: Opmaak en goedkeuring plan van aanpak
2. Najaar 2013: Bevraging vergunningverlenende overheden + desgevallend opdracht tot uitvoering van screenings op een steekproef van vergunningsaanvragen
3. Voorjaar 2014: Oplevering eindrapport

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Strefdata
Fase 1	Plan van aanpak		Voorjaar 2013
Fase 2	Oplevering eindrapport		Voorjaar 2014

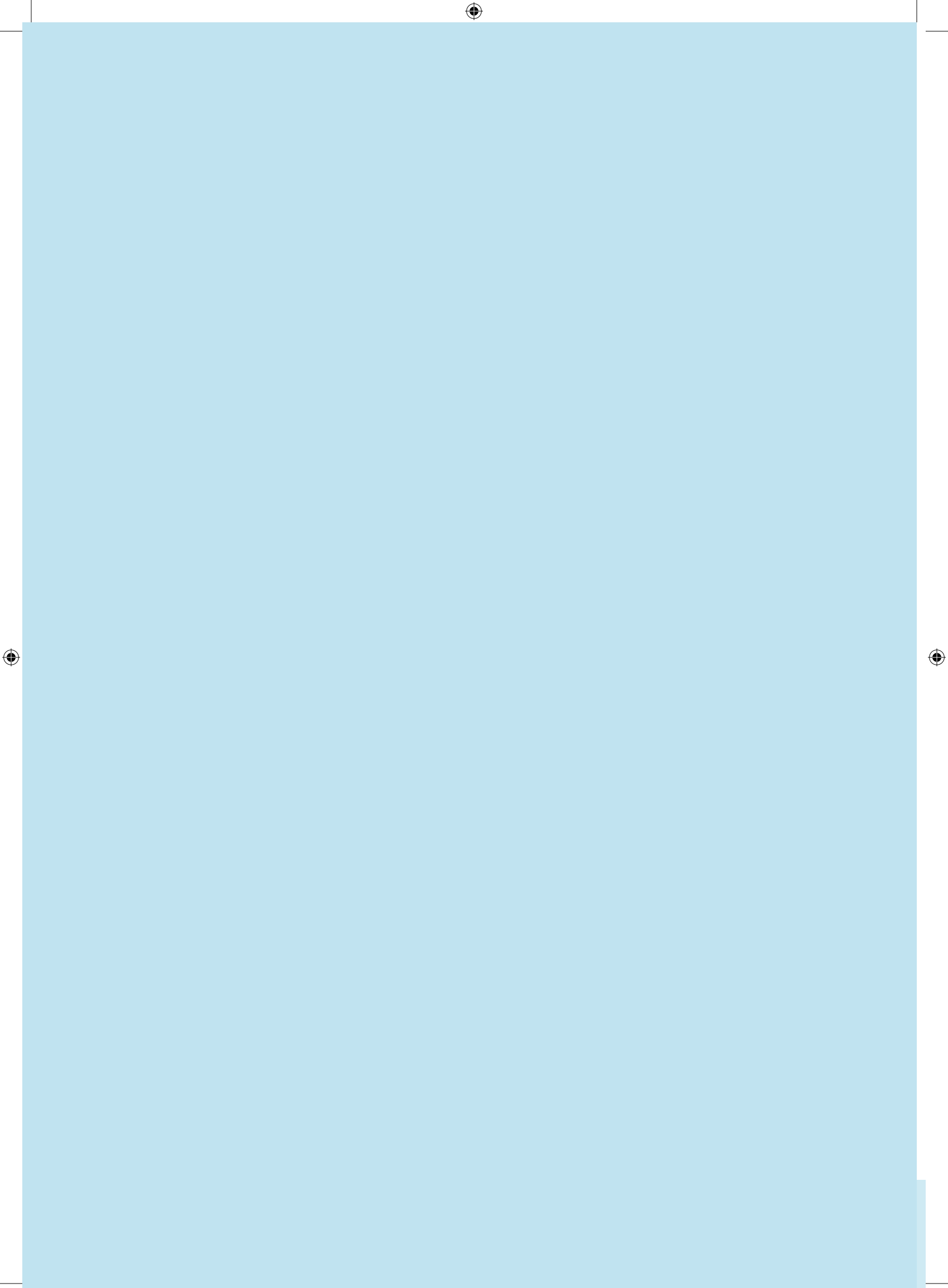
RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Het Vlaamse gelijkekansenbeleid engageert zich om, zoals ook vooropgesteld in de beleidsnota Gelijke Kansen (O.D. 11.1), de verordening in 2013 ten gronde te evalueren. Vanuit het departement RWO wordt hierbij een actieve bijdrage geleverd.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER PHILIPPE MUYTERS

BEVOEGDHEID
SPORT

Ondersteunen van de vzw Intro voor het publiekstoegankelijk maken van sportmanifestaties

63

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSM

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Bert Menten

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Sport

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente infrastructuur als om tijdelijke evenementen).

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van de toegankelijkheid van de infrastructuur binnen de sportsector.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De praktijk toont aan dat een aantal groepen van mensen omwille van heel uiteenlopende redenen weinig of niet deelnemen aan het sportaanbod. Dit geldt zowel voor de actieve sportbeoefening als voor de passieve sportverbruiker.

Voor mensen met een handicap is het niet altijd zo eenvoudig om deel te nemen aan het sportaanbod. Er is immers nood aan aangepaste sportzalen en sportmateriaal, een aangepast sportaanbod en specifieke begeleidingscursussen. Dit geldt voor de actieve sporter met een handicap. Maar ook voor de passieve sportverbruiker met een handicap is het noodzakelijk om een specifiek dienstverlening te voorzien. Vaak kan dit echter al door het leveren van minimale inspanningen. Binnen dit kader wensen we de focus te leggen op de passieve sportbeleving omdat we er van overtuigd zijn dat deze passieve sportbeleving een mogelijke hefboom is naar actieve sportbeoefening.

We vertrekken vanuit de vaststelling dat grootschalige evenementen van nature vaak een ontoegankelijk karakter hebben en deze publiekstrekkers een belangrijke voorbeeldfunctie hebben.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Intro vzw werd reeds in 2011 en 2012 ondersteund voor het toegankelijk maken van grootschalige sportevenementen en wordt ook in 2013 gesubsidieerd. Naast de toegankelijkheid van de evenementen worden in de actieplannen ook steeds nieuwe resultaatsverbintenissen opgenomen. Overleg met de sector (G-sportactoren), ontwikkeling van een toegankelijkheidslabel, creatie van een vorming voor sportfunctionarissen en –ambtenaren, ondersteuning van het nationaal supportersoverleg in het voetbal, overleg met reguliere sportfederaties om de toegankelijkheid van sportevenementen te bevorderen, communiceren over de acties die voortvloeien uit de toegankelijkheidsverbintenissen die Intro aangaat met actoren uit de sportwereld, extra aandacht besteden aan de informatie voor organisatoren van sportevenementen en daarbij een handig instrument ontwikkelen om deze doelgroep te ondersteunen en ontwikkelen van een database waarin personen met een handicap die evenementen bezoeken, opgenomen worden. Deze database kan gekoppeld worden aan ticketverkoop-systemen van organisatoren in de sportsector.

In het actieplan 2012-2013 ligt de focus vooral op een duurzame verankering van deze actiepunten zodat na dit werkjaar alles verdergezet kan worden zonder de inbreng van de Vlaamse overheid.

FASERING

Fase 1: opvolging lopende acties met extra aandacht voor het verankeringstraject

Fase 2: eindevaluatie

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Realisatie acties uit actieplan	Alle acties werden gerealiseerd	Oktober 2013
Fase 2	Eindevaluatierapport		December 2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Voldoende samenwerking met de organisatoren van publiekstoegankelijke (top)sportevenementen.

Ondersteunen van de vzw JES voor het project Dans in Centrumsteden

64

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSM

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Stijn Coppens

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Sport

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIFIEKE DOELSTELLING

De participatie van ondervertegenwoordigde groepen vrouwen in de sportsector wordt verhoogd.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het dansproject in Antwerpen is een pilootproject dat kadert binnen de proeftuinen van het participatiedecreet die sportclubs uit Antwerpen, Gent en Brussel versterken om beter hun maatschappelijke rol te kunnen opnemen ten opzichte van jongeren en ouders, die door een cumul van factoren behoefte hebben aan een breed ondersteuningspakket. Het danssportproject is gericht op de uitbouw van een nieuw dansaanbod voor maatschappelijk kwetsbare meisjes tussen 8 en 16 jaar. Eind september 2013 loopt deze proeftuin af. Vzw JES is, als projectuitvoerder, in 2013 dan ook vooral gefocust op het doorgeven dan de opgedane expertise en het lokaal inbedden van het project.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het dansproject is gericht op de uitbouw van een nieuw, laagdrempelig dansaanbod op maat. Niet georganiseerde, maatschappelijk kwetsbare meisjes tussen 8 en 16 jaar worden naar dit aanbod toegeleid. Danssport wordt hierbij o.a. gezien als middel om deze moeilijk bereikbare doelgroep tot het verenigingsleven te stimuleren, vanuit de basisveronderstelling dat dit kan-

senversterkend werkt. Hiertoe wordt een emancipatorische en competentiegerichte visie ontwikkeld waarbij getracht wordt om meisjes na verloop van tijd meer verantwoordelijkheden te doen opnemen. Sport is in deze een beginpunt, geen eindpunt.

Dit project wordt opgevolgd en gescreend. Er zal nagegaan worden wat deze actie teweegbrengt op het veld en wat de resultaten zijn (groei?). Er zal onderzocht worden in welke mate de methodiek die hier gehanteerd wordt de goede methodiek is om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren.

Projectuitvoerder is vzw Jeugd en Stad (JES). Belangrijke partners zijn de scholen in Antwerpen waar nieuwe dansgroepen worden opgericht en de stad Antwerpen voor wat betreft de verderzetting van deze werkingen.

FASERING

Met de vzw JES is een overeenkomst gesloten voor de periode van 2008 tot en met 2013. Er is niet echt sprake van een fasering. Jaarlijks dient de organisatie aan de in de overeenkomst opgenomen resultaats- en inspanningsindicatoren te voldoen. Dit wordt nagegaan aan de hand van een jaaractieplan.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Studiedag	Deelname van de ruime sportwereld	13 juni 2013
Fase 2	Publicatie 'sport extended'	Publicatie omvat de bevindingen van 5 jaar proeftuin sport in grootsteden	Juni 2013

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
	Verhoogde focus op verankering van lokale settings in een duurzaam netwerk en ontwikkeling van expertise met betrekking tot sportprojecten op maat van meisjes	Aantal dansgroepen die blijven voortbestaan na afloop van de proeftuin	2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Omkadering, competente begeleiding en een duurzaam netwerk.

Experimenteel project sportparticipatie van meisjes en vrouwen van diverse afkomst

65

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Sport

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

De participatie van ondervertegenwoordigde groepen vrouwen in de sportsector wordt verhoogd.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Uit de resultaten van het participatiesurvey 2009 blijkt dat de graad van sportparticipatie een duidelijke samenhang vertoont met de leeftijd en het geslacht van deelnemers: ouderen doen minder aan sport dan jongeren en in alle leeftijdscategorieën sporten mannen meer dan vrouwen.

De geslachtsverschillen worden zelfs groter als je ook rekening houdt met de intensiteit van de sporten. Daarnaast wordt ook vastgesteld dat de sportparticipatie nog steeds sociaal gestratificeerd

is. De participatiegraad van vrouwen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond blijft nog steeds beduidend laag. Het is een uitdaging om hun sportparticipatie te verhogen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

VSF, ISB, SVS, VTS, BLOSO, het kennisknooppunt interculturaliseren, VGC en Demos zetten een experimenteel project op vanuit de ambitie om de sportparticipatie van meisjes en vrouwen van een etnisch-cultureel diverse afkomst aan het (anders)georganiseerde sportaanbod binnen het Sport voor Allen-beleid, te verbreden (meer meisjes en vrouwen stimuleren tot sporten en bewegen), verhogen (cf. missie Sport voor Allen (SvA) – regelmatig en duurzaam sporten) en verdiepen (maatschappelijke participatie in en door sport). We kiezen er voor om het experi-

menteel project te enten op bestaande, diverse sportpraktijken binnen het brede sportveld die zich laten kenmerken door hun:

1. voortrekkersrol
2. expertise
3. netwerk

We mikken op een positieve en stimulerende beginsituatie met stevige randvoorwaarden waarbinnen we vier vernieuwende leertrajecten willen uitwerken:

1. het leren voor de Sport voor Allen-sector uit ervaringen, opgebouwde kennis, visie, en horizontale en verticale netwerking vanuit de geselecteerde sportpraktijken – terreinverkenning;
2. het ontwikkelen van vernieuwende methodische en inhoudelijke sporen op niveau van de lokale praktijken m.b.t. Sportparticipatie van meisjes en vrouwen die vertrekken vanuit de bestaande sportpraktijk en inspirerend zijn voor het actuele en toekomstige Sport voor Allen – beleid – experimenteerruimte;
3. het versterken van de samenwerking tussen de sport- en integratiesector op (boven)lokaal niveau met de focus op enerzijds de in- en doorstroom naar de (anders)georganiseerde sport en anderzijds een vindplaatsgericht sportaanbod - cross-overs;
4. het opzetten van een exploratief onderzoek vanuit participatie- en netwerkperspectief dat inzicht geeft en aanbevelingen formuleert omtrent sportparticipatie van meisjes en vrouwen voor zowel het SvA—beleid als de SvA-praktijk -praktijkrelevant onderzoek.

FASERING

Maart 2013: conceptnota.

Maart 2013: projectplan.

Juni 2013: opmaak samenwerkingsovereenkomsten.

Augustus 2013: start project (1 jaar).

Augustus 2014: evaluatie.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Conceptnota	Conceptnota	Maart 2013
Fase 2	Projectplan	Projectplan	Maart 2013
Fase 3	Uitvoering project	Project in uitvoer	Augustus 2013
Fase 4	Praktijkgids	Praktijkgids opgemaakt en ontsloten	Augustus 2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Beschikbare middelen, medewerking lokale actoren.

Het ondersteunen van de World Outgames 2013

66

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSM

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Bert Menten

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Philippe Muyters, Vlaams minister van Sport

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

- Het empoweren en positief in beeld brengen van holebi's en transgenders.
- De sportsector wordt gesensibiliseerd en geïnformeerd over de thematiek seksuele identiteit en over het scheppen van een verdraagzame omgeving.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De openheid naar holebi's en transgenders in de sport kan nog steeds beter. Een basisklimaat creëren waarbij verdraagzaamheid en respect voorop staan, is daarom essentieel. Verdere emancipatie en acceptatie van andersgeaarden (LGTB's) binnen de maatschappij, de sport en de culturele wereld is daarom een must.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Van 3 tot en met 11 augustus 2013 strijkt het evenement 'World Outgames' neer in Antwerpen. In die periode zullen naar verwachting ca. 5.000 geregistreerde deelnemers vanuit de hele wereld in het sportief luik op een recreatieve en sportieve wijze competitie voeren in een 40-tal sporten. Daarnaast biedt dit sportieve evenement een mensenrechtenconferentie aan, waarvan naar schatting 500 deelnemers uit politieke en rechtshoek, maar ook uit bedrijven en organisaties zullen deelnemen. Als derde luik bevat 'World Outgames Antwerp 2013' een cultureel programma.

Actie: Verdere ondersteuning en opvolging van de vzw World Outgames Antwerp 2013 voor de organisatie van de World Outgames in 2013 te Antwerpen.

Het Vlaamse sportbeleid wil bijdragen tot de verdere emancipatie en acceptatie van holebi's en transgenders (LGTB's) binnen de maatschappij, in casu binnen het sportgebeuren.

In een voorbereidende fase werd een overeenkomst met de vzw World Outgames Antwerp 2013 opgemaakt. In deze overeenkomst werden een aantal resultaatsverbintenissen voor het sportgedeelte van de World Outgames opgenomen. De realisatie van onderstaande doelstellingen is prioritair en wordt van nabij opgevolgd.

Operationele doelstellingen:

OD1A. Vzw World Outgames Antwerpen 2013 contacteert de Vlaamse Sportfederatie, als koepelorganisatie van alle federaties, om te bespreken op welke manier, voor dit dossier, samengewerkt kan worden.

OD1B. Vzw World Outgames Antwerpen 2013 sluit per sporttak een samenwerkingsakkoord met de verantwoordelijke sportfederatie af, met het oog op de officiële erkenning van de competities en het inzetten van scheidsrechters en andere officials.

OD2. Per sporttak minimaal één club actief betrekken in de organisatie om op die manier een duidelijke synergie tussen de reguliere sportverenigingen en de sportende holebi's te creëren.

OD3. Vzw World Outgames Antwerpen 2013 contacteert Bloso om te bespreken op welke manier, voor dit dossier, samengewerkt kan worden.

OD4. Vzw World Outgames Antwerpen 2013 sensibiliseert de sportclubs en sportfederaties om het sportcharter 'Gemeenschappelijke verklaring over de gelijke behandeling van hetero- en holebiseksualiteit in de sport' te onderschrijven.

Partners: Vzw World Outgames Antwerp 2013

FASERING

- Fase 1: overleg met de vzw World Outgames Antwerp 2013 over de realisatie van de doelstellingen
- Fase 2: plaatsbezoeken gedurende de World Outgames om de zichtbaarheid van de Vlaamse overheid als ondersteunende instantie na te gaan
- Fase 3: opvolgen natraject en afhandeling dossier

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

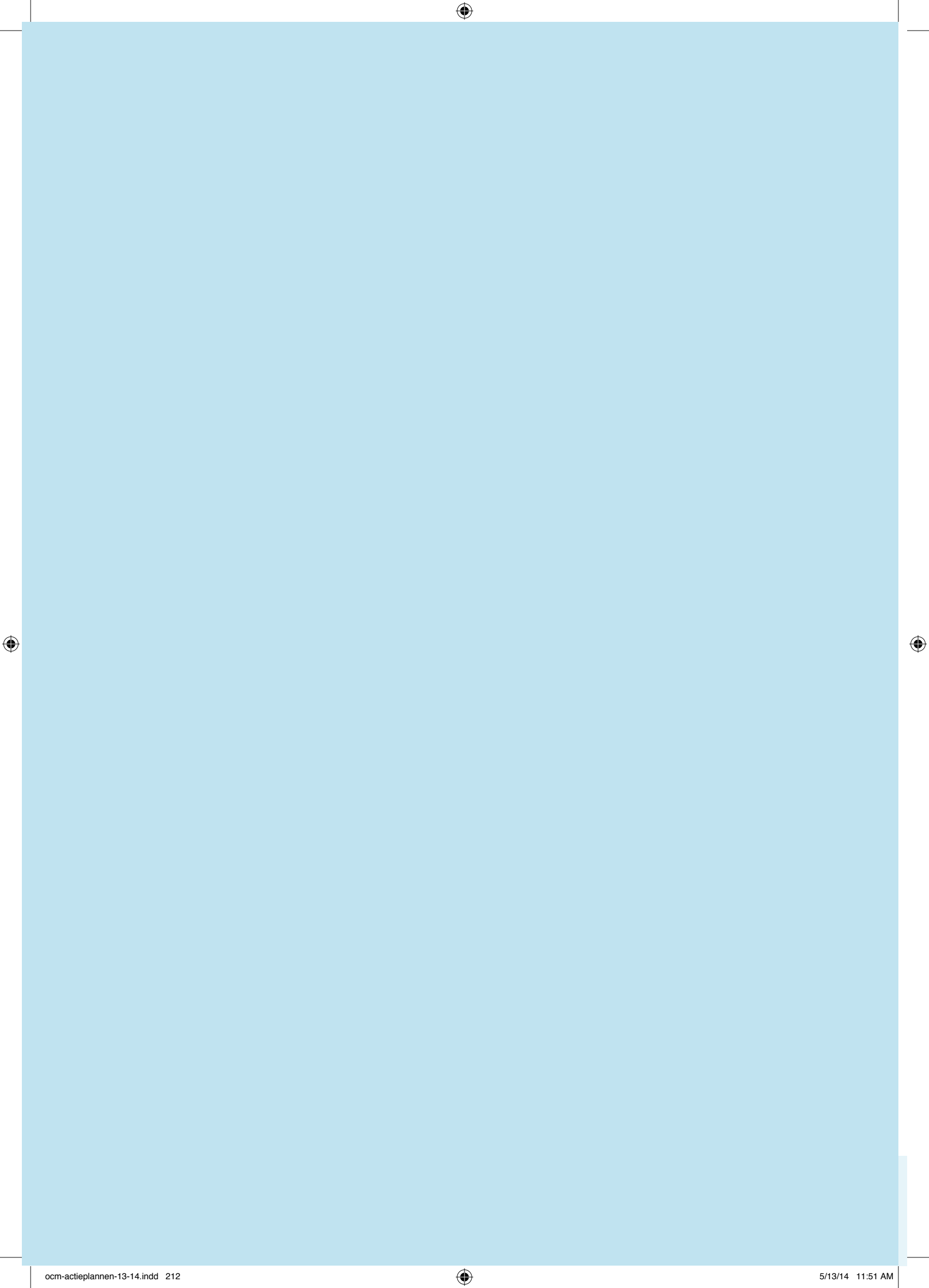
	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Aantal overlegmomenten		2013
Fase 2	Plaatsbezoeken	2	3-11 augustus 2013
Fase 3	Afhandeling dossier	Uitbetaling saldo	30 september 2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Deze actie kan/zal worden uitgevoerd onder voorbehoud van voldoende budgettaire middelen en beschikbaarheid personeel.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER JOKE SCHAUVLIEGE

BEVOEGDHEID
LEEFMILIEU EN NATUUR

5-jaarlijks uitvoeren van een schriftelijk leefomgevingsonderzoek (enquête ter bepaling van het aantal gehinderden door geur, geluid en licht in Vlaanderen) met bijzondere aandacht voor gender

67

BELEIDSDOMEIN

Leefmilieu, Natuur en Energie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Gunther Van Broeck

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu en Natuur

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Inzicht verwerven in de eventuele verschillen tussen mannen en vrouwen bij het ervaren van de leefomgeving.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Om meer informatie te bekomen over de beleving van milieuhinder bij de Vlaamse bevolking, wordt vijfjaarlijks een schriftelijk leefomgevingsonderzoek uitgevoerd. Dit is een enquête waarbij een representatief staal Vlamingen bevestigd wordt over de leefbaarheid van de omgeving.

Via het schriftelijk leefomgevingsonderzoek zal het departement onderzoeken of er significante verschillen zijn tussen mannen en vrouwen in de beleving van de leefomgeving.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De enquête wordt vijfjaarlijks uitgevoerd en peilt naar de beleving van milieuhinder (licht, geluid en geur) in Vlaanderen.

De resultaten worden gecommuniceerd via de website (*www.lne.be*), eventueel via een persmededeling (dit is een keuze van de bevoegde minister), via diverse nieuwsbrieven en tijdschriften. De resultaten worden bovendien opgepikt in Mira rapporten.

FASERING

Het schriftelijk leefomgevingsonderzoek wordt 5-jaarlijks uitgevoerd.

1. Voorbereiden onderzoek – opmaken enquête
2. Verspreiden enquête – verzamelen gegevens
3. Verwerken van de onderzoeksresultaten

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Enquête is beschikbaar	Afgewerkte enquête	2012
Fase 2	Verspreiding enquête	Responsgraad van minimum 50% Minimum 5000 geldig ingevulde enquêteformulierenenquêtes	2013
Fase 3	Onderzoeksrapport	Onderzoeksrapport met specifieke aandacht voor gender	2013-2014

Humane biomonitoring (techniek waarbij de inwendige blootstelling aan pollutanten en/of vroegtijdige effecten van pollutanten bij de mens worden gemeten door middel van biomerkers) met aandacht voor gender – I

68

BELEIDSDOMEIN

Leefmilieu, Natuur en Energie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Dienst Milieu & Gezondheid

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu en Natuur

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Verhogen van het inzicht in het eventueel belang van geslacht op de gezondheid bij milieuverontreiniging, plus desgevallend de uitwerking van specifieke preventiemaatregelen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Vlaanderen is een voortrekker in de beleidsvertaling van humane biomonitoringresultaten naar concrete beleidsmaatregelen. De impact van het leefmilieu op onze gezondheid kan echter verschillen naar gelang het geslacht, leeftijdsgroep, ... Gezien (zwangere) vrouwen een kwetsbare groep zijn, is extra aandacht voor gender bij de beleidsvertaling van humane biomonitoringresultaten noodzakelijk.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Bij de verwerking en rapportering van de resultaten van het biomonitoringproject wordt, daar waar mogelijk, het belang van het geslacht voor de impact van milieuverontreiniging op de

gezondheid als belangrijke factor meegenomen. Wanneer uit de resultaten blijkt dat vrouwen (of mannen) gevoeliger reageren op bepaalde types vervuiling zullen hiervoor specifieke preventie maatregelen uitgewerkt worden.

FASERING

Fase 1: verwerking resultaten ‘algemeen Vlaanderen’ met extra aandacht voor gender.

Onder voorbehoud van politieke goedkeuring en beschikbaarheid van financiële middelen:
Fase 2: doorlopen faseplan (beleidsvertaling) van de resultaten met aandacht voor gender en kwetsbare groepen

Fase 3: communicatie beleidsmaatregelen relevant op basis van fase 1 en fase 2

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Rapport en resultaten beschikbaar	Onderzoeksrapport met extra aandacht voor gender	Eind 2011
Fase 2 (onder voorbehoud)	Uitvoering faseplan	Beleidsvertaling met aandacht voor gender	2012-2013
Fase 3 (onder voorbehoud)	Aantal communicaties	Minstens twee communicaties	2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Beleidsvertaling en uitvoeren van beleidsacties onder voorbehoud:

- inhoudelijke resultaten
- politieke en financiële goedkeuring

Humane biomonitoring (techniek waarbij de inwendige blootstelling aan pollutanten en/of vroegtijdige effecten van pollutanten bij de mens worden gemeten door middel van biomerkers) met aandacht voor gender – II

69

BELEIDSDOMEIN

Leefmilieu, Natuur en Energie

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Dienst Milieu & Gezondheid

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu en Natuur

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Verhogen van het inzicht in het eventueel belang van geslacht op de gezondheid bij milieuverontreiniging, plus desgevallend de uitwerking van specifieke preventiemaatregelen.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Een goede opvolging van de chemische milieublootstelling van de algemene bevolking is een bijzonder aandachtspunt van de Vlaamse overheid omwille van mogelijke gezondheidseffecten. Zowel blootstelling aan als werkingsmechanismen van deze pollutanten kunnen genderafhankelijk zijn, zodat de resultaten voor gezondheidseffecten geslachtsgerelateerd kunnen zijn.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De Vlaamse humane biomonitoringscampagnes verzamelen informatie over de blootstelling aan vervuilende stoffen in de mens en de mogelijke gezondheidseffecten. Humane biomonitoring

ring geeft ons een zicht op de geïntegreerde blootstelling aan vervuilende stoffen via verschillende blootstellingsroutes, en verduidelijkt het verband tussen aanwezigheid van pollutanten in het milieu en biologische effecten of gezondheidseffecten.

Het doel van het actuele Vlaamse Humaan Biomonitoringsprogramma is tweeledig, nl. het bekomen van Vlaamse referentiewaarden voor een brede waaier aan milieupolluenten, en het uitvoeren van humane biomonitoring in een lokale hot spot.

De wetenschappelijke expertise rond milieu en gezondheid werd structureel samengebracht in het Steunpunt Milieu en Gezondheid. Dit is een consortium van de vijf Vlaamse universiteiten (Brussel, Gent, Leuven, Antwerpen en Hasselt) en haar twee partners VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) en PIH (Provinciaal Instituut voor Hygiëne).

FASERING

In een eerste fase wordt de humane biomonitoring uitgevoerd in drie leeftijdsgroepen, namelijk de pasgeborenen, de 14-15 jarige jongeren en de volwassenen. Nadien volgt onder voorbehoud van politieke goedkeuring en financiering het faseplan, een procedure waarbij de resultaten van de humane biomonitoring worden vertaald naar beleidsmaatregelen.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

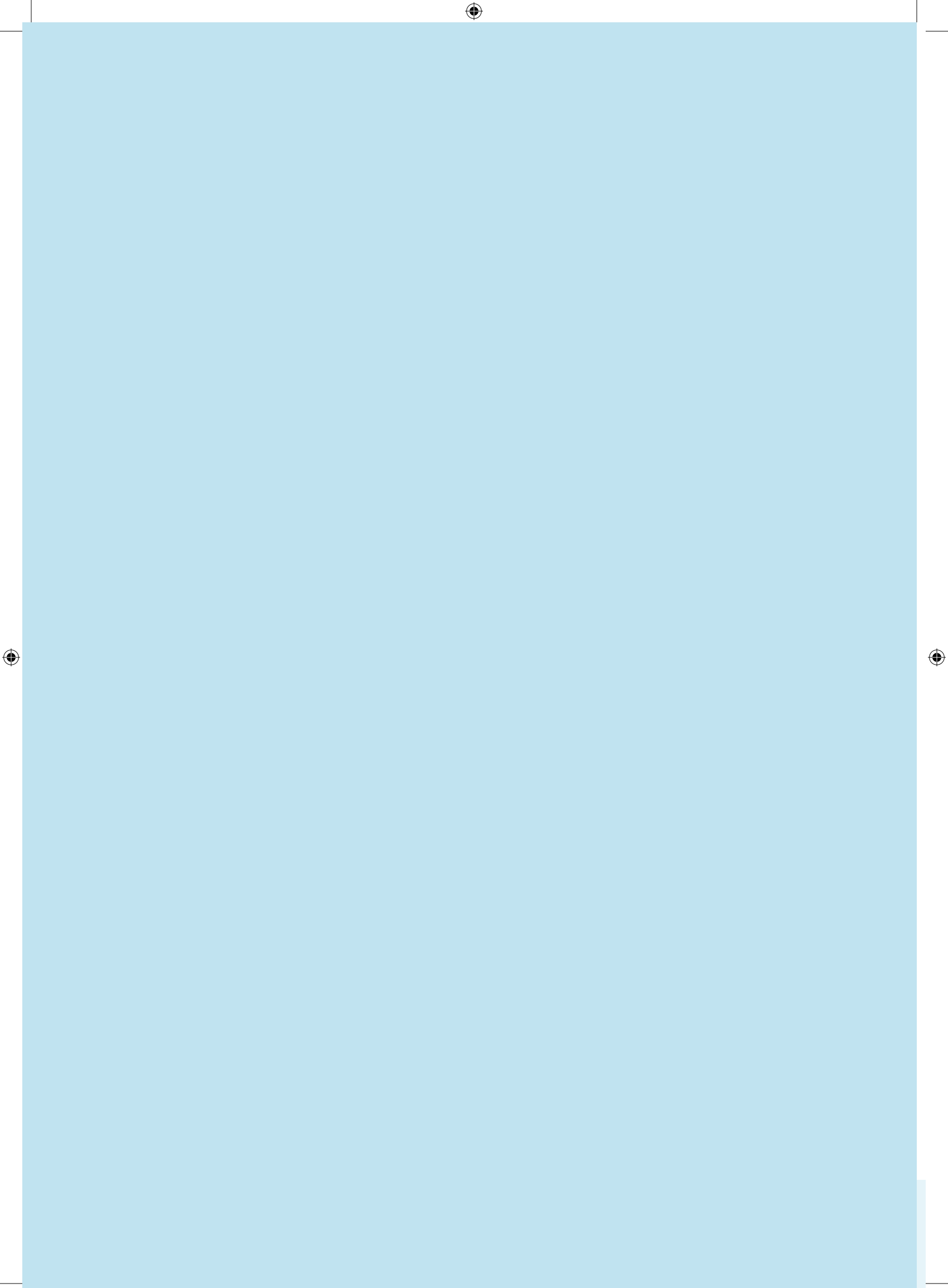
	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Resultaten humane biomonitoring en rapporten	Onderzoeksrapport met extra aandacht voor gender	2015
Fase 2	Faseplan	Beleidsvertaling met aandacht voor gender	Onder voorbehoud

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Communicatie	3 communicatiecampagnes	2014-2015
Fase 2	Faseplan	Afhankelijk van geselecteerde cases in faseplan	Onder voorbehoud

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER JOKE SCHAUVLIEGE

BEVOEGDHEID
CULTUUR

Ondersteuning vzw Intro

70

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

IVA Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Sarah Meys

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Cultuur

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente infrastructuur als om tijdelijke evenementen).

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

- Het verhogen en kenbaar maken van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur binnen de cultuursector.
- Het ontwikkelen van kennis over integrale toegankelijkheid binnen de cultuursector.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De ondersteuning van vzw Intro kadert binnen een maatregel uit het decreet houdende stimulerende en flankerende maatregelen ter bevordering van de participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport. Dit decreet bevat verschillende maatregelen en de focus ligt op de participatie van kansengroepen. Een van de maatregelen heeft als doelstelling om expertise op het vlak van de participatie van kansengroepen open te stellen en te delen voor de cultuur-, jeugdwerk- en sportsector. Intro heeft de opdracht voor deze sectoren haar expertise ter beschikking te stellen om situaties van uitsluiting op basis van een handicap aan te pakken.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De doelstelling van Intro is om evenementen (muziekfestivals, sportmanifestaties, indoorhappenings, voorstellingen in cultuurcentra, het strand, enz.) toegankelijk te maken voor personen met een handicap. Daarnaast realiseert Intro inclusieve projecten in de event- en sportsector. Dit doet Intro door:

- informatieverstrekking en sensibiliseren rond integrale toegankelijkheid, en begeleiding en advies;
- communicatie rond toegankelijkheidsinitiatieven in de sectoren;
- trajecten opzetten voor specifieke subsectoren.

Begin 2013 wordt een nieuwe overeenkomst voor 5 jaar met Intro afgesloten. Nieuwe accenten hierin zijn:

- het ontwerpen van een online tool waarmee organisatoren van evenementen op een gebruiksvriendelijke wijze de nodige informatie kunnen krijgen over het toegankelijk maken van hun (cultureel of jeugd-) evenement.;
- het optimaliseren en onderhouden van de widget die de toegankelijkheidsvoorzieningen van evenementen in Vlaanderen in kaart brengt (in samenwerking met Cultuurnet Vlaanderen);
- het uitwerken van een toegankelijkheidslabel voor diverse soorten van evenementen in de sectoren cultuur en jeugd;
- samenwerking met de overheid om een aantal van de door haar georganiseerde evenementen toegankelijk te maken voor bezoekers met een handicap.

FASERING

De nieuwe overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en vzw Intro zal lopen van 2013 t.e.m. 2017. De fasering wordt uitgewerkt door Intro, die jaarlijks tegen 1 april een voortgangsrapport en jaarplan voorlegt op basis van de doelstellingen en indicatoren die werden vastgelegd in de overeenkomst.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Opmaak nieuwe overeenkomst met Intro vzw	Nieuwe overeenkomst	2013
Fase 2	Jaarlijks opvolgingsrapport 2013	Jaarlijks opvolgingsrapport 2013	1 april 2013
Fase 3	Jaarlijks opvolgingsrapport 2014	Jaarlijks opvolgingsrapport 2014	1 april 2014

Toegankelijkheidsscreenings Vlaamse kunstorganisaties

71

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement CJSM – IVA Kunsten en Erfgoed

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Pascal Verschuere

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Cultuur

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente infrastructuur als om tijdelijke evenementen).

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

- Het verhogen en kenbaar maken van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur binnen de cultuursector.
- Het ontwikkelen van kennis over integrale toegankelijkheid binnen de cultuursector.

GENERIEKE DOELSTELLING

De databank Toegankelijk Vlaanderen wordt ingezet als instrument om de toegankelijkheid binnen een bepaalde sector in kaart te brengen, om de toegankelijkheidsinformatie kenbaar te maken aan de eindgebruiker, om de eigenaar/beheerder te sensibiliseren en te informeren.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het niet op de hoogte zijn van de mate van toegankelijkheid van infrastructuur is één van de belangrijke drempels die mensen met een beperking ondervinden om deel te kunnen nemen aan het culturele aanbod. Met deze actie wil minister Schauvliege via screenings zowel de gebruikers informeren als de organisaties en zichzelf een zicht doen krijgen op mogelijke verbeteringen in functie van toegankelijkheid van de Vlaamse kunstorganisaties.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Enter vzw krijgt de opdracht de verschillende locaties te screenen en de resultaten daarvan op te nemen in de Toevla databank. Daarnaast krijgt elke gescreende organisatie een individueel en mondeling toegelicht rapport met tips voor verbeteringen op het vlak van toegankelijkheid. De overheid krijgt eveneens een rapport op een geaggregeerd niveau.

FASERING

- Maart-juni 2013: Screening 15 kunstenuorganisaties.
- Juni – september 2013: terugkoppeling aan de kunstenuorganisaties met een toegankelijkheidsrapport met aanbevelingen.
- Oktober 2013: globaal rapport wordt opgeleverd aan het Departement CJSM met aanbevelingen op geaggregeerd niveau. De resultaten worden opgenomen in de databank toegankelijk Vlaanderen.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Screenings	15 kunstenuorganisaties zijn gescreend	Maart–Juni 2013
Fase 2	Terugkoppeling	15 kunstenuorganisaties kregen een toegankelijkheidsrapport met aanbevelingen	Juni–September 2013
Fase 3	Beleidsrapportage op geaggregeerd niveau	Beleidsrapportage op geaggregeerd niveau	Oktober 2013

Genderbewuste communicatie

72

BELEIDSDOMEIN

Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Gert Van Tittelboom

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Cultuur

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bevorderen van genuanceerde en niet-stereotyperende beeldvorming in communicatie-initiatieven vanuit het beleidsdomein.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het beleidsdomein wil in haar externe communicatie bewust aandacht schenken aan een genderbewuste beeldvorming.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De brochure 'Voorbij het cliché - over genuanceerde beeldvorming' werd verspreid onder de communicatieverantwoordelijken van de verschillende entiteiten van het Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Op die manier werden deze bewust gemaakt van het belang van genderbewuste communicatie.

Een volgende stap zou erin kunnen bestaan dat de verschillende entiteiten de principes van genderbewuste communicatie opnemen in hun communicatieplannen als basisprincipe voor alle communicatie-initiatieven van de entiteiten.

FASERING

FASE 1: Het initiatief wordt voorgesteld tijdens het communicatieoverleg van het Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media waar deze communicatieverantwoordelijken in zetelen.

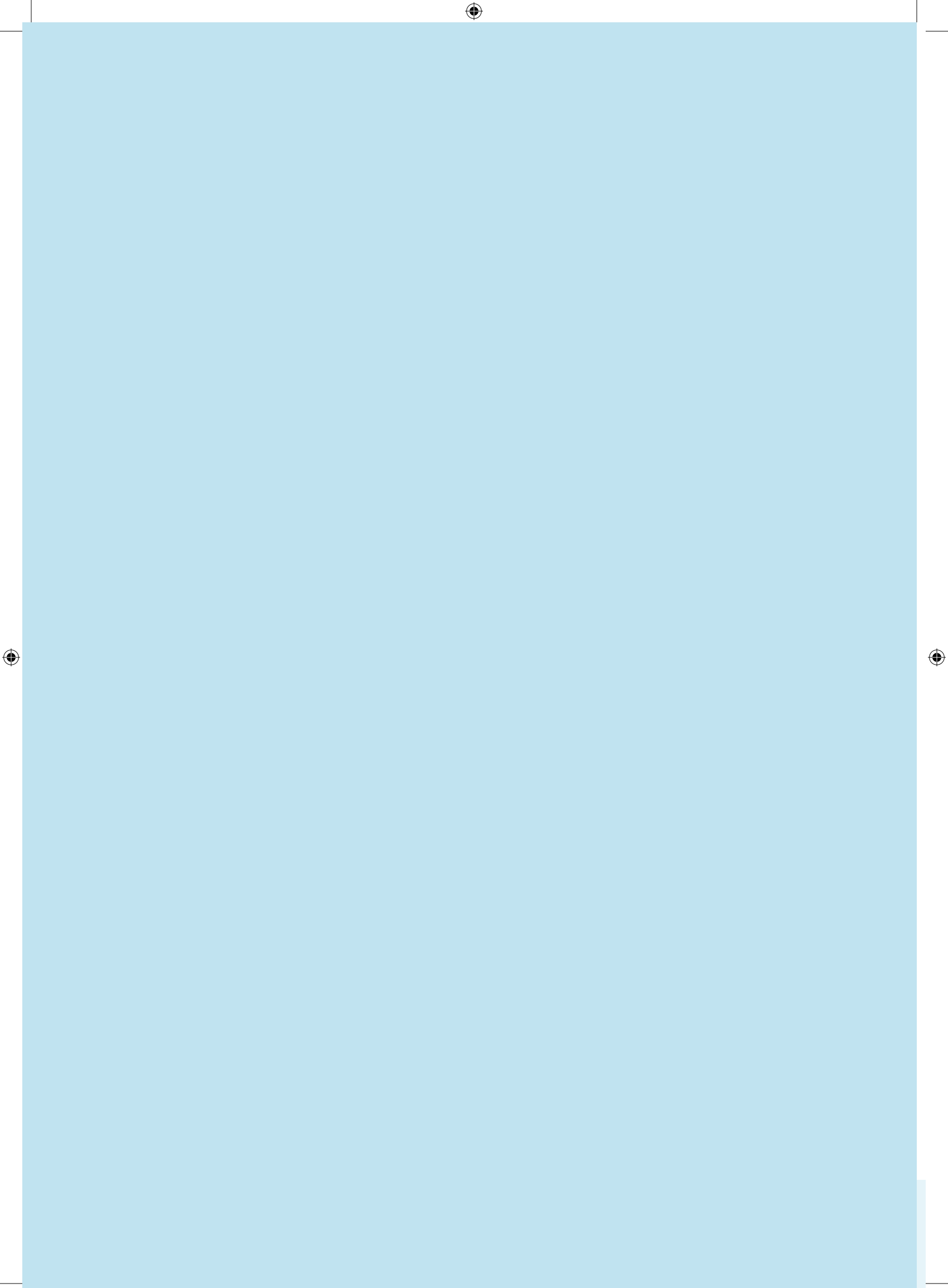
FASE 2: De communicatieverantwoordelijken nemen de principes van genderbewuste communicatie op in het communicatieplan van hun entiteit voor het jaar 2013, of 2014 indien het communicatieplan al is opgemaakt en gevalideerd op het moment van het overleg. Op die manier kunnen de principes ook verder doorsijpelen in de entiteiten.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Afspraak in verslag communicatieoverleg		Voorjaar 2013
Fase 2	Principes zijn opgenomen in communicatieplan		Voorjaar 2013 of voorjaar 2014

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER PASCAL SMET

BEVOEGDHEID
ONDERWIJS

Aandacht voor genderneutrale studiekeuze in de hervorming van het secundair onderwijs

73

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs en Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement Onderwijs en Vorming

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Katrien Bonneux, afdeling secundair onderwijs en leerlingenbegeleiding,
i.s.m. Nathalie De Bleeckere, afdeling SBO

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Andere: aanpak is inclusief en sensitief voor diverse etnische en levensbeschouwelijke groepen

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het wegwerken van seksesegregatie in de studiekeuze.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Vandaag zijn de studiekeuzes van meisjes en jongens nog al te vaak bepaald door hun geslacht/gendermechanismen. Zo blijven jongens meer kiezen voor studierichtingen met meer wiskunde, wetenschappen en technologie en meisjes voor studierichtingen met meer talen, humane wetenschappen, verzorging en cultuur.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Bij de hervorming secundair onderwijs staan een uitgestelde studiekeuze en werken met een inhoudelijke indeling van het aanbod op basis van domeinen centraal. Om de bestaande seksesegregatie in de studiekeuze te vermijden zal het aanbod van inhoudelijke domeinen en studierichtingen zo geformuleerd worden dat alle domeinen en studierichtingen even aantrekkelijk zijn voor jongens als voor meisjes. Dit moet er voor zorgen dat jongeren op basis van hun in-

teresses en competenties een gefaseerde studiekeuze maken naar de specialisatie/studierichting die best bij hen past.

De eerste oriëntatienota over de hervorming secundair onderwijs (2010) werd besproken met alle betrokken onderwijsactoren. Ook in de verder voorbereidende stappen zullen de verschillende onderwijspartners betrokken worden.

FASERING

De Oriëntatienota (2010) wordt vertaald in een Conceptnota: voorjaar 2013
Ontwerp van decreet: najaar 2013

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Vertaling oriëntatienota wordt, rekening houdend met maatschappelijk debat (2010-2013 e.v.) en overleg onderwijsactoren, vertaald naar een Conceptnota	1	Vóór zomerreces van 2013
Fase 2	Ontwerp van decreet	1	Najaar 2013
Fase 3	Eerste stappen invoering concrete maatregelen		2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

De inspanningen in het onderwijs hebben alleen kans op slagen als ook de arbeidsmarktactoren bij hun aanwervingsbeleid, loopbaanbeleid en personeelsbeleid voor alle functies en beroepen even veel kansen geven aan vrouwen en mannen.

Implementatie van het VLIR-actieplan Gender. Vrouwen in de academische loopbaan en het universitair beleid

74

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs en Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Hoger onderwijs en Volwassenenonderwijs (Departement Onderwijs en Vorming)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Noël Vercruyse

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister voor Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsprincipe in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van een evenwichtige M/V samenstelling van het academisch personeel.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Op 18 juni 2012 bezorgde de VLIR haar Actieplan Gender aan de betrokken ministers (Lieten en Smet). Hierin engageert elke universiteit zich ertoe om een strategisch plan op te maken met betrekking tot de genderproblematiek, vertrekkende van een instellingseigen probleemanalyse.

1. Net voor het zomerreces van 2012 keurde het Vlaams Parlement drie decreten voor het hoger onderwijs goed waarin specifieke bepalingen inzake gender opgenomen waren. Het ging om: 1/ een bijsturing van de diversiteits- en mobiliteitsparameter in het integratiedecreet;
2. twee bijzondere decreten over de bestuurlijke inrichting aan de UHasselt, de UAntwerpen en de UGent, waarin bepaald wordt dat een evenwichtige vertegenwoordiging van de beide geslachten (max. 2/3 van hetzelfde geslacht) moet gerealiseerd worden bij de eerstvolgende vernieuwing van de samenstelling van de verschillende bestuurs- en bepaalde adviesorganen (zoals de onderwijsraad, de onderzoeksraad, de faculteitsraden en de selectiecommissies ZAP). Deze bepalingen treden in actie op 1 oktober 2013;

3. het decreet betreffende de studentenvoorzieningen voorziet in een evenwichtige vertegenwoordiging van de beide geslachten in de raad voor studentenvoorzieningen (max 2/3 van de leden mag van hetzelfde geslacht zijn). Deze bepaling treedt in actie op 1 januari 2013.

In opvolging van het VLIR actieplan Gender en naar aanleiding van de bepalingen uit de bijzondere decreten (hierboven vermeld in punt 2/, hebben de rectoren samen met de overheid het initiatief genomen om een High Level Taskforce Gender op te richten. Deze moest zorgen voor een verder wetenschappelijk onderbouwen en breder uitwerken vanuit een bestuurdersperspectief van het Actieplan Gender.

De Taskforce stelde haar opvolgingsrapport met verdere aanbevelingen in maart 2013 voor aan de bevoegde ministers (Lieten en Smet).

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het opvolgingsrapport stelde dat het realiseren van een verandering in de organisatiecultuur met betrekking tot de genderthematiek een belangrijke uitdaging is voor de universiteiten. Een dergelijke verandering is essentieel voor het welslagen van specifieke acties die binnen een organisatie worden ontwikkeld. Vice versa biedt een weloverwogen aanpak met concrete acties binnen een organisatie het potentieel om een veranderende organisatiecultuur te ondersteunen.

Het engagement van de top van de organisatie voor een genderbeleid, het zichtbaar uitdragen van dit engagement, en de inbedding van de doelstellingen ter zake in de gehele organisatie, zijn essentieel om de beoogde cultuurverandering teweeg te brengen.

Naar aanleiding van het opvolgingsrapport worden de volgende initiatieven ontplooid:

- de High Level Task Force van de VLIR zal een Charter m.b.t. genderbeleid voorbereiden met daarin de volgende actielijnen waarachter alle universiteiten zich gezamenlijk kunnen scharen:
  - het expliciteren van een duidelijke engagement vanuit de top van de universiteit;
  - het inbedden van dit engagement binnen alle lagen van de universiteit;
  - vorming van mannelijke en vrouwelijke leidinggevenden;
  - een genderbeleid voor instroom naar en doorstroom in het ZAP-kader;
  - een genderbeleid in bestuursorganen en andere raden en commissies;
- de concrete maatregelen en de wijze van uitvoering worden door de universiteiten uitgewerkt in een actieplan gender, dat aangepast is aan de interne situatie binnen elke universiteit. Het Charter legt uitdrukkelijk de verantwoordelijkheid voor het genderbeleid en de cultuurverandering bij de instellingen zelf;
- de universiteiten rapporteren om de twee jaar over hun concrete aanpak en de behaalde vooruitgang aan de VLIR;
- de universiteiten communiceren ook extern over doelstellingen en resultaten.

FASERING

FASE 1: opstellen van Charter en ondertekenen ervan door de betrokken ministers en de universiteitsrectoren

FASE 2: opstellen van actieplannen

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Charter	Ondertekend door de betrokken ministers en de universiteitsrectoren	Juli 2013
Fase 2	Actieplannen	Een actieplan van elke universiteit	De actieplannen worden in maart 2014 overhandigd aan de voogdijministers. De instellingen streven ernaar om in oktober 2013 een eerste draft klaar te hebben.

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Het gaat hier om een engagement genomen door de universiteiten. Dit engagement wordt begeleid vanuit de universitaire koepelorganisatie VLIR. De universiteiten hebben ook de verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke invulling. De overheid heeft met voornoemde decreten enkel een kader aangereikt.

Maatregelen in functie van tienermoeders met het oog op het vermijden van ongekwalificeerde uitstroom

75

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs en Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Departement onderwijs en Vorming

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Emilie Le Roi

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Andere: duidelijk kader scheppen en terugdringen van vroegtijdig schoolverlaten van de doelgroep

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van een evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

In het actieplan “Spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag” werden de tienermoeders als bijzondere doelgroep opgenomen.

Binnen dit kader werden twee acties vooropgesteld:

- Onderzoeken of er een systeem van moederschapsrust, gelijkaardig aan het systeem voor werknemers, kan ingevoerd worden. Deze actie werd vooropgesteld vanuit het idee dat tienermoeders die omwille van gezondheidsredenen gerelateerd aan de zwangerschap, de bevalling of de postnatale periode of om bij hun kind te zijn tijdens de kraamperiode, nood hebben aan een homogeen en duidelijk afwezigheidskader.
- De mogelijkheid onderzoeken om het systeem van “tijdelijk onderwijs aan huis” uit te breiden voor deze doelgroep. Deze actie werd vooropgesteld met het oog op het verminderen van de ongekwalificeerde uitstroom van deze doelgroep en om de band met de school te blijven behouden tijdens de periode van de moederschapsrust.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

O.a. vertegenwoordigers vanuit Centra voor Integrale Gezinszorg, FARA luister- en informatiepunt rond zwangerschapskeuzes, LOP-deskundigen, centrum voor sociaal beleid, vzw Lejo, Minor'N Dako.

- Uitwerken van een concreet stappenplan/brochure waarin een algemeen kader geschetst wordt. De lancering van de brochure zal met een brede communicatie gepaard gaan.
- Komen tot een uniform kader voor alle ingeschreven tienermoeders.
- Komen tot een systeem waarbij de band met de school behouden blijft tijdens de moederschapsrust.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Regelgeving met een uniform kader		1/09/2014
Fase 2	Uitwerken stappenplan/brochure+ communicatie		1/09/2014
Fase 3	Systeem waarbij band behouden blijft met school		1/09/2014

Bestrijding van de loopbaankloof

76

BELEIDSDOMEIN

EWI / WSE / OV

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

/

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

/

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Ingrid Lieten, Vlaams minister van Innovatie

Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs en Gelijke Kansen

BEOOGD THEMA

Gender

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het bewerkstelligen van evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in de verschillende domeinen van de samenleving.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het bestrijden van de loopbaankloof via de medewerking aan de totstandkoming en de implementatie van het Vlaamse Actieplan 'Wegwerken van de Loopbaankloof'.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De loopbaankloof tussen mannen en vrouwen is een complexe problematiek. Het bestrijden ervan d.m.v. beleidsmaatregelen vereist een aanpak vanuit verscheidene beleidsdomeinen en vanuit verscheidene beleidsniveaus.

In het kader van het Vlaamse gelijkekansenbeleid worden deze legislatuur een aantal initiatieven genomen om de thematiek op de agenda te plaatsen en om met een aantal sleutelactoren te werken aan oplossingen. Zo werd een opdracht toegekend aan prof. dr. Sels voor het opmaak van een gedetailleerde situatie- en probleemschets van de loopbaankloof, en gerichte adviesvragen aan de SERV en Vlor. Die vragen leidden op hun beurt tot adviezen van beide instanties. (Meer informatie over de genomen acties, is terug te vinden in de bundel verslagfiches bij de actieplannen 2011-2012.) In een ideaal scenario had dit proces nog deze legislatuur geleid tot een geïntegreerd en veelomvattend Vlaams actieplan. In een realistisch scenario blijkt het haalbaarder om alvast te focussen op een cruciale component binnen het loopbaankloofgegeven: de combinatie werk-privé.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In november 2013 wordt een conferentie georganiseerd over het thema 'werk, loopbaan en familie' en dit met een specifieke focus op genderaspecten. Tijdens deze conferentie worden actuele wetenschappelijke inzichten gepresenteerd met betrekking tot verschillende essentiële componenten van de thematiek, zoals thematische verlostelsels en de genderkloof na ouderschap, met bijzondere aandacht voor de situatie bij laaggeschoolden. Van de inzichten die in deze conferentie aan bod komen, wordt een heldere publicatie gemaakt die wordt verspreid bij het brede publiek van geïnteresseerden in de arbeidsmarkt.

De conferentie is tevens de aanloop naar een besloten rondetafel met een vijftiental sleutelactoren (sociale partners en experts), voorgezeten door prof. Dr. Luc Sels. Hier worden standpunten en inzichten verzameld, en beleidsaanbevelingen geformuleerd die een inspiratiebron kunnen zijn bij het voorbereiden van het volgende regeerakkoord.

Indien deze aanpak succesvol blijkt, wordt overwogen om hem in 2014 te herhalen m.b.t. het thema studiekeuze.

De Vlaamse minister van Gelijke Kansen initieert. De ministers bevoegd voor Innovatie, Werk en Onderwijs zegden in 2010 hun principiële steun toe aan de opmaak van een Vlaams actieplan ter bestrijding van de loopbaankloof. Wanneer in de voorliggende trajectfase een bevoegdheidslink blijkt, zullen zij vanuit het Vlaamse gelijkheidsbeleid worden uitgenodigd om aan deze fase in het proces een bijdrage te leveren.

FASERING

FASE 1: organisatie conferentie 'werk, loopbaan, familie' + besloten rondetafel

FASE 2: aanmaak informerende en sensibiliserende publicatie + beleidsaanbevelingen

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Organisatie conferentie 'werk, loopbaan, familie'	1 conferentie	28 november 2013
	Organisatie besloten rondetafel	1 besloten rondetafel	
Fase 2	Aanmaak informerende en sensibiliserende publicatie	1 verspreide publicatie	Voorjaar 2014
	Aanmaak beleidsaanbevelingen	1 nota	Begin 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> → Werkzaamheidsgraad naar geslacht en leeftijd → Deeltijdse arbeid naar geslacht en gezinspositie → Horizontale segregatie: aandeel mannen en vrouwen naar sector → Verticale segregatie: aandeel mannen en vrouwen naar functieniveau → Loonkloof mannen en vrouwen	Afname van de kloof	Continu

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Om tot kwaliteitsvolle beleidsaanbevelingen te komen, is de medewerking vereist van sleutelactoren uit middenveld, onderzoeksweld en organisaties sociale partners.

Het beleidsdomein onderwijs werkt aan procedures om discriminatie en ongelijke behandeling tegen te gaan

77

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs en Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, Horizontaal Beleid en de Onderwijsinspectie

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Natalie Verstraete en Lieven Viaene

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Fysieke toegankelijkheid

Andere: de maatregel hanteert als uitgangspunt het Vlaams gelijkemans- en gelijkebehandelingsbeleid, en met name alle beschermde kenmerken uit het kaderdecreet van 10 juli 2008

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

- Het wegwerken van gender als ordeningsprincipe in de samenleving.
- Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.
- Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

Zie ook het Vlaams Actieplan Kinderrechten, SD 5. Kinderarmoede en Gelijke Kansen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het wegwerken van seksesegregatie in de studiekeuze in ASO, BSO, TSO.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

- Het aanpakken van gendermechanismen in het onderwijs die leiden tot verhoogde uitstroom, in het bijzonder bij allochtone jongeren.
- Scholen worden aangemoedigd om van hun instelling een expliciet holebi-, transgender- en diversiteitsvriendelijke omgeving te maken.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het Ministerie van Onderwijs wil een heldere en consequente visie uitwerken en implementeren om in de toekomst adequaat om te gaan met meldingen van (mogelijke) discriminatie en ongelijke behandeling. Richtinggevend daarbij is het Vlaamse gelijkebehandelingsdecreet, met als beschermde kenmerken geslacht (inclusief transgender), 'ras', huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, taal, gezondheidstoestand, handicap, fysieke of genetische eigenschap, sociale positie en nationaliteit).

Tegelijk wordt een procedure uitgetekend die het voor de onderwijsinspectie moet mogelijk maken om de naleving van non-discriminatie mee op te nemen als focus in haar doorlichtingen en erover uitspraken te doen in haar advies.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

CGKR, Gelijke kansen in Vlaanderen en de Vlaamse Meldpunten, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen....

FASERING

FASE 1: visieontwikkeling, op basis van literatuur en experts, rekening houdend met bestaande structuren en het op stapel staande interfederale orgaan.

Gekoppeld aan:

FASE 2: in kaart brengen huidige aard van meldingen en gevolgde werkwijze binnen het ministerie van onderwijs;

FASE 3: stroomlijning omgang met meldingen en verdere uitwerking doorlichtingsproces in functie van beleidsvoorbereiding en nondiscriminatiehandhaving.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Visie inspectie	Nota	December 2013
Fase 2	Inventarisatieoefening – interne bevraging ministerie OV	Nota	December 2013
Fase 3	Ontwikkeling en goedkeuring procedure	Nota Managementcomité	Juni 2014

Ingebeeld: Labotraject Beeldgeletterdheid

78

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs & Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Canon Cultuurcel (Agentschap voor Onderwijscommunicatie), i.s.m. AKOV, Departement OV

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Brecht De Meulenaere, Ann Verhaegen en Natalie Verstraete

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Andere: de aanpak is sensitief voor leeftijd, etniciteit, sociaaleconomische positie

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van inzicht in de situatie van vrouwen en mannen, in de werking van gendermechanismen.

STRATEGISCHE DOELSTELLING

- Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.
- Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIFIEKE DOELSTELLING

- Via het onderwijs krijgen leerlingen/studenten inzicht in de werking van gender in de samenleving.
- Scholen en leerkrachten worden aangemoedigd om holebiseksualiteit bespreekbaar te maken in het lager onderwijs.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het is belangrijk dat kinderen en jongeren kritisch kunnen kijken naar hoe gender en seksuele identiteit in de media in beeld wordt gebracht en hoe zij zelf bewust omgaan met dit thema als zij zelf met media aan de slag gaan.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Studenten uit de lerarenopleiding basisonderwijs van KATHO Torhout gaan in samenwerking met het multimediaal atelier van CANON Cultuurcel aan de slag om door media en met media te kijken naar gender en hoe de beeldvorming hierrond gebeurt.

Hierdoor leren zij met media aan de slag te gaan en hoe je kritisch en bewust omgaat en kijkt naar een thema zoals gender.

In een 2de fase gaan ze met leerlingen uit een basisschool op hun niveau werken rond hetzelfde thema.

FASERING

Uitwerking van project binnen de lerarenopleiding:

- Inspiratie en input door multimediaal atelier van CANON Cultuurcel, bezoek aan expo 'Make up' van Antonia Baehr, Workshop door Frederik Dhaenens (Centrum voor cinema en media studies) en "Gender for Dummies" door RoSa.
- Vertalen naar een media: maken van een eigen product met een audiovisueel medium naar keuze.

Stage: Studenten gaan met leerlingen aan de slag rond het thema beeldvorming met betrekking tot gender.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Inspiratie	Verslag	Juni 2013
Fase 2	Eigen afgewerkt product	7 audiovisuele producten	September 2013
Fase 3	Stage	Eindverslag	November 2013

Çavaria en vzw Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB) geven in opdracht van de minister van Onderwijs het project ‘gender en problematiek gendergerelateerd geweld’ vorm

79

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs en Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Horizontaal Beleid (Departement Onderwijs en Vorming), i.s.m. Gelijke kansen in Vlaanderen

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Natalie Verstraete

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister voor Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Andere: Aanpak is inclusief en sensitief voor diverse etnische en levensbeschouwelijke groepen

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsprincipe in onze samenleving.
Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEIN SPECIFIEKE DOELSTELLING

Via het onderwijs krijgen leerlingen/studenten inzicht in de werking van gender in de samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

- Scholen en leerkrachten worden aangemoedigd om halebiseksualiteit bespreekbaar te maken in het lager en middelbaar onderwijs.
- Scholen worden aangemoedigd om van hun instelling een expliciet holebi- en diversiteitsvriendelijke omgeving te maken.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Er heerst nog veel holebinegativiteit bij jongeren en in de ruimere samenleving. Ook onderwijs is een omgeving waar impliciet of expliciet een heteronormatieve cultuur leeft.

Daarnaast blijkt uit onderzoeksbevindingen in Vlaanderen dat jongeren stereotiepe ideeën en verwachtingen hebben over mannelijkheid en vrouwelijkheid. Om de ruime samenleving een genderklik te laten maken kan een genderbeleid voeren in onderwijs en dit zowel op meta-, meso- als microniveau een belangrijke hefboom vormen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Vertegenwoordigers van alle onderwijsactoren ondertekenden op initiatief van de minister in oktober 2012 een engagementsverklaring om te werken rond gender en seksuele diversiteit in het onderwijs. Ter ondersteuning bij de realisatie van de daarin vooropgestelde doelstellingen werden educatieve materialen in kaart gebracht. De resultaten daarvan werden bekendgemaakt op een conferentie op 31 mei 2013. Een vervolgtrajec binnen zowel de SNPB als Cavaria zal de expertise ter zake van de verschillende onderwijsactoren verder versterken, opdat de impact van een genderbeleid tot in de klas voelbaar wordt.

FASERING

FASE 1: schooljaar 2012-13: verkenning problematiek en peiling draagvlak van onderwijsactoren; voorbereiding ondersteunende initiatieven voor onderwijsstakeholders; opdrachtomschrijving SNPB; toekenning van een halftijdse gedetacheerde leerkracht en 6.000 euro werkmiddelen aan SNPB; oprichting stuurgroep. Engagementsverklaring + kritische inventarisatie educatieve materialen + studiedag.

FASE 2: continuering project in schooljaar 2013-2014 door SNPB en Cavaria: voorbereiding pedagogische studiedagen en proeftuinen.

FASE 3: SNPB en Cavaria verzorgen studiedagen en coachen proeftuinscholen (schooljaar 2014-2015).

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Verdere stappen: voorbereiding pedagogische studiedagen rond gender en seksuele diversiteit en voorbereiden proeftuinen	30 pedagogische studiedagen Vorbereiding proeftuinen is gerealiseerd	Augustus 2014

Fase 2	Verdere stappen: verzorgen pedagogische studiedagen, realisatie proeftuinen, documenteren van dit proces en opmaken nieuwe instrumenten op basis van proeftuinen	20 pedagogische studiedagen Realisatie proeftuinen Opmaak nieuw instrument voor schooldirecties en leerkrachten	Augustus 2015
---------------	--	---	---------------

Onderwijs kent een nominatimsubsidie toe voor de onderwijswerking van Çavaria (2011-2014)

80

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs en Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Horizontaal Beleid (Departement Onderwijs en Vorming)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Natalie Verstraete

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister voor Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Andere: Aanpak is inclusief en sensitief voor diverse etnische en levensbeschouwelijke groepen

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.
Het wegwerken van gender als ordeningsprincipe in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

- Scholen en leerkrachten worden aangemoedigd om holebiseksualiteit bespreekbaar te maken in het lager en middelbaar onderwijs.
- Scholen worden aangemoedigd om van hun instelling een expliciet holebi- en diversiteitsvriendelijke omgeving te maken.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Via onderwijs krijgen leerlingen inzicht in de werking van gender in de samenleving.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Er heerst nog veel holebinegativiteit bij jongeren en in de ruimere samenleving. Ook onderwijs is een omgeving waar impliciet of expliciet een heteronormatieve cultuur leeft. Zie heel wat recente onderzoeksbevindingen in Vlaanderen en internationaal.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Çavaria ontwikkelt voortdurend expertise inzake LGBT (holebi's en transgender) en onderwijs. De voorbije jaren kreeg de onderwijsdienst binnen de toenmalige Holebifederatie een subsidiëring vanuit Onderwijs. Daartoe werd jaar na jaar overleg gepleegd en een regeling uitgewerkt. In 2010 werd deze basis te precair bevonden in budgettaire stringenter tijden. Vandaar dat we de expertise van Çavaria en de onderwijswerking gecontinueerd willen zien met een solidere basis.

We zetten met Çavaria vanaf 1 januari 2011 een meerjarenbeleid uit waarbij de scholen en lerarenopleidingen sterker ondersteund worden in het implementeren van een holebi- en (trans)genderbeleid.

FASERING

FASE 1: voorbereiding schooljaar 2012-13: Ministerieel Besluit voor 65.000 euro in 2012 met in bijlage jaarplan (inhoudelijke accenten, fasering,...)

FASE 2: voorbereiding schooljaar 2013-2014: Ministerieel Besluit voor 65.000 euro in 2013 met in bijlage jaarplan (inhoudelijke accenten, fasering,...)

FASE 3: voorbereiding schooljaar 2014-2015: Ministerieel Besluit voor 65.000 euro in 2014 met in bijlage jaarplan (inhoudelijke accenten, fasering,...)

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Adviesgesprekken, vorming leerkrachten, ontwikkelingswerk educatief materiaal, ...		December 2012
Fase 2	Adviesgesprekken, vorming leerkrachten, ontwikkelingswerk educatief materiaal, ...		December 2013
Fase 3	Adviesgesprekken, vorming leerkrachten, ontwikkelingswerk educatief materiaal, ...		December 2014

Onderwijs sensibiliseert en informeert het ruime veld over omgaan met transgender personen binnen onderwijs

81

BELEIDSDOMEIN

Onderwijs en Vorming

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Horizontaal Beleid (Departement Onderwijs en Vorming)

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Natalie Verstraete

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister voor Onderwijs

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Andere: aanpak is inclusief en sensitief voor diverse etnische en levensbeschouwelijke groepen

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.
Het wegwerken van gender als ordeningsprincipe in onze samenleving.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

- Scholen en leerkrachten worden aangemoedigd om holebiseksualiteit bespreekbaar te maken in het lager en middelbaar onderwijs.
- Scholen worden aangemoedigd om van hun instelling een expliciet holebi- en diversiteitsvriendelijke omgeving te maken.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Via onderwijs krijgen leerlingen inzicht in de werking van gender in de samenleving en in genderidentiteit en genderexpressie in het bijzonder.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Er heerst nog veel holebinegativiteit bij jongeren en in de ruimere samenleving. Ook onderwijs is een omgeving waar impliciet of expliciet een heteronormatieve cultuur leeft. Zie heel wat recente onderzoeksbevindingen in Vlaanderen en internationaal. Daarnaast blijkt uit onderzoeksbevindingen in Vlaanderen dat jongeren stereotiepe ideeën en verwachtingen hebben over mannelijkheid en vrouwelijkheid. Om de ruime samenleving een genderklik te laten maken kan een genderbeleid voeren in onderwijs en dit zowel op meta-, meso- als microniveau een belangrijke hefboom vormen.

In opvolging van de engagementsverklaring die het ruime onderwijsveld ondertekend heeft op 23 oktober 2012 wordt daartoe ondersteuning geboden via SNPB vzw.

Echter, wat de toch specifieke situatie van transgenderpersonen (leerlingen, hun gezinsleden, personeelsleden...) betreft, onderzoeken we met welke initiatieven het terrein gesensibiliseerd, geïnformeerd en ondersteund kan worden.

3.7 BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In overleg met (trans)genderexperts gaan we na welke initiatieven een hulp kunnen betekenen voor directies en leerkrachten die een goede aanpak inzake genderidentiteit of -expressie nastreven tegenover transgender collega's, leerlingen en hun gezinsleden.

FASERING

FASE 1: sessie gewijd aan transgender op school - studiedag van SNPB op 31 mei 2013;

FASE 2: verkenning expertise en noden in onderwijs aan de hand van expertise in binnen- en buitenland;

FASE 3: voorbereiding sensibiliserings- en informatie-initiatief

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Sessie tijdens studiedag	Presentatie + verslag sessie	31 mei 2013
Fase 2	Knelpuntennota op basis van verkenning en voorstel van aanpak		Januari 2013
Fase 3	Voorbereiden eventueel initiatief		Voorjaar 2014

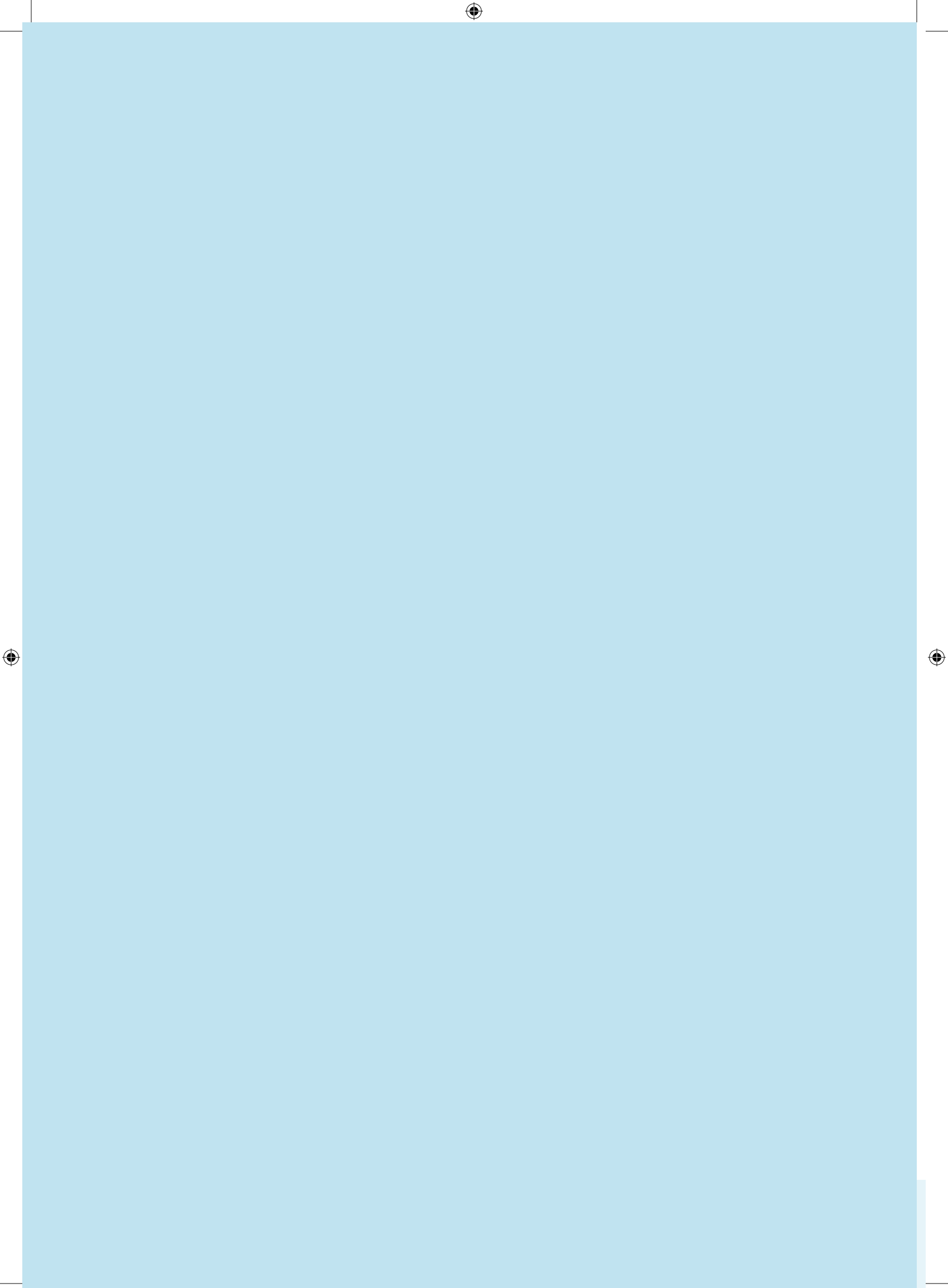
RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Detectie behoeften, probleemgevoeligheid/draagvlak, eventueel budget.

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER PASCAL SMET

BEVOEGDHEID
JEUGD

Toegankelijkheid jeugdinfrastructuur – I

82

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Didier L'Homme, Erik Van Cauter

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Jeugd

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van de toegankelijkheid van de infrastructuur binnen de jeugdsector.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Veel gebouwen in de jeugdsector scoren niet goed op toegankelijkheid (zie o.a. jeugdbewegingsonderzoek). Dit heeft dikwijls te maken met het feit dat het oude gebouwen zijn of gebouwen die oorspronkelijk voor andere doeleinden gebruikt werden.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Bedoeling is de toegankelijkheid van de jeugdinfastructuren te vergroten. De eerste fasen zijn achter de rug, nl. het onderzoek integrale toegankelijkheid voor infrastructuur van de jeugdsector, waarbij gepeild werd naar de prioritaire noden, werd afgerond. Op basis daarvan werden richtlijnen ontwikkeld en verspreid over hoe men lokaal kan werken aan het verbeteren van de toegankelijkheid. Deze moeten nog beter bekendgemaakt bij lokale jeugdwerkorganisaties. De Ambrassade is hierbij een partner.

FASERING

2013: hernemen actie 2012: verwerken resultaten onderzoek in fiche lokalenmappen

2013-2014: nieuwsbrieven ENTER gelinkt aan website www.toeje.be : viermaal per jaar

2013-2014: overleg in expertisegroep Jeugdinfrastructuur gecoördineerd door De Ambrassade

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Verslagen expertisegroep	Overleg, uitwisseling knowhow en stimulansen binnen de jeugdsector	2013 en 2014
Fase 2	Wenkenblad Toegankelijkheid	Verspreid naar verenigingen, lokale jeugddiensten, integratie in lokalenmap	31/12/2013
Fase 3	Nieuwsbrieven ENTER	4x/jaar	2013 en 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Toegankelijkheid infrastructuur jeugdsector	Bij nieuwbouw/renovatie is lokale jeugdinfrastructuur maximaal toegankelijk	31/12/2018
Fase 2	Nieuwsbrieven ENTER	Betere doorstroming informatie en good practices website	doorlopend

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Ondersteuning door gemeentebesturen met voldoende eigen middelen.
Beleidskeuzen De Ambrassade: voldoende personeelsinzet.

Toegankelijkheid jeugdinfrastructuur – II

83

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Didier L'Homme

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, minister van Jeugd

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein.

BELEIDSDOMEIN SPECIEKE DOELSTELLING

Het verhogen van de toegankelijkheid van de infrastructuur binnen de jeugdsector.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Veel gebouwen in de jeugdsector scoren niet goed op toegankelijkheid (zie o.a. jeugdbewegingsonderzoek). Dit heeft dikwijls te maken met het feit dat het oude gebouwen zijn of gebouwen die oorspronkelijk voor andere doeleinden gebruikt werden.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Voor de eigen infrastructuur is toegankelijkheid een essentieel criterium in de masterplannen voor De Hoge Rielen en Destelheide. De opvolging en uitvoering liggen in handen van de RvB ADJ (Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme), en gebeuren in overleg met het Fonds Culturele Infrastructuur. Het streven is om voor beide gebouwen het label toegankelijkheid te behalen.

FASERING

2013: behalen label toegankelijkheid voor WADI-hotel op de Hoge Rielen

2013: goedkeuring masterplan Destelheide: onderzoek financiële haalbaarheid

2014: uitvoering

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Toegankelijk WADI-hotel	Label toegankelijkheid	31/12/2013
Fase 2	Begroting bij doelstelling toegankelijkheid in masterplan Destelheide	Redelijke verhoudingen	31/12/3013
Fase 3	Masterplannen Hoge Rielen en Destelheide	Systematische aanpassing van de infrastructuur in verschillende fasen	2013 en 2014

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Toegankelijkheid Destelheide/Hoge Rielen	Gebouwen maximaal toegankelijk	31/12/2014

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Ondersteuning masterplannen Destelheide en de Hoge Rielen met middelen FoCi.

Verhogen toegankelijkheid van de communicatie binnen de jeugdsector

84

BELEIDSDOMEIN

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Jeugd

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Krista Van Santen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Jeugd

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de communicatie gelieerd aan een bepaald beleidsdomein.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De afdeling Jeugd maakt haar communicatie toegankelijk en heeft aandacht voor gelijke kansen in haar communicatie.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

De afdeling Jeugd ziet toe op de toegankelijkheid van haar communicatie. Bij de ontwikkeling van brochures voorziet ze steeds een toegankelijke PDF-versie voor publicatie op de website. Voor de website www.sociaalcultureel.be werd in 2010 het AnySurferlabel behaald. Na een tweejaarlijkse controle door AnySurfer werd het label in 2012 tijdelijk ingetrokken. De nodige aanpassingen worden momenteel doorgevoerd, zodat het AnySurferlabel in 2013 opnieuw kan worden toegekend. Ook bij de opmaak van het e-zine wordt rekening gehouden met de AnySurferregels.

Bij afbeeldingen en in teksten wordt rekening gehouden met een correcte weerspiegeling van de in de samenleving aanwezige diversiteit van kinderen en jongeren.

FASERING

Doorlopend.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Website	Opnieuw behalen AnySurferlabel	2013
Fase 2	Afbeeldingen	Weerspiegeling van diversiteit van kinderen en jongeren	Doorlopend aandachtspunt

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. EFFECTEN

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Communicatieproducten (website, brochures, e-zine)	Maximale toegankelijkheid: communicatie is raadpleegbaar door slechtzienden	2014
Fase 2	Afbeeldingen	Alle kinderen en jongeren voelen zich aangesproken	Doorlopend aandachtspunt

Verhogen kennis over (on)gelijke kansen voor jongens en meisjes, en holebi's en transgenders binnen het jeugdbeleid en de jeugdsector

85

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Trees De Bruycker

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

BEOOGD THEMA

Gender

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het wegwerken van gender als ordeningsmechanisme in onze samenleving.
Het creëren van een holebi- en transgender vriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3

Het verhogen van het inzicht in de situatie van vrouwen en mannen en in de werking van gendermechanismen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2

Het verhogen van het inzicht in de situatie van holebi's en transgenders en in de maatschappelijke perceptie van holebiseksualiteit.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

De jeugdverenigingen worden dikwijls als derde socialisator naar voor geschoven (na gezin en onderwijs). Zij hebben dus een grote impact op hoe kinderen en jongeren naar de wereld kijken. Aandacht voor de kennis over (on)gelijke kansen voor jongens en meisjes en over de situatie van holebi's en transgenders, moeten er voor zorgen dat het aanbod genderneutraal verloopt en voor iedereen toegankelijk is.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Verhogen van kennis gebeurt op meerdere vlakken:

- Er is een permanente aandacht voor gelijke kansen in onderzoeksopdrachten: bij de rapportage van de resultaten wordt er aandacht besteed aan geslachtsspecifieke cijfers met gender en etniciteit als aandachtspunt.
- We subsidiëren organisaties die werken rond thema's als gender, toegankelijkheid en seksualiteit (met specifieke aandacht voor holebi's) in het ontwikkelen van kennis, vorming en publicaties gericht op organisaties, vrijwilligers en participanten van het jeugdwerk.
- De Ambrassade zet het platform diversiteit voort, waarbinnen ook goede voorbeelden over gelijke kansen kunnen uitgewisseld worden en vorming voorzien wordt.

We proberen een zicht te krijgen op de behoefte aan expliciet onderzoek naar eventuele knelpunten m.b.t. gender en/of seksuele identiteit in het jeugdwerk: in overleg met Gelijke Kansen en het Jeugdonderzoekplatform wordt nagegaan of er gegevens beschikbaar zijn over correlatie seksuele identiteit van jongeren en jeugdwerk.

FASERING

Doorlopend.

2013: overleg en analyse van bestaand onderzoek.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Onderzoeksrapportages	Aandacht/aanwezigheid cijfers gender/holebi's	doorlopend
Fase 2	Subsidiëring organisaties	Er wordt minstens 1 organisatie gesubsidieerd die expertise opbouwt en verspreidt rond de thema's: gender, seksualiteit, gender en etniciteit, holebi's	2013-2014
Fase 3	Bestaand onderzoek	Verslag van overleg en analyse	2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Nieuwe onderzoeksopdrachten.

Medewerking van Gelijke Kansen en JOP.

Ondersteuning werking Wel Jong Niet Hetero

86

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Hilde Van Dyck

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, minister van Jeugd

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het empoweren van jonge holebi's en transgenders.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Uit onderzoek blijkt dat jonge holebi's minder goed in hun vel zitten en bijvoorbeeld meer denken aan zelfmoord en pogingen ondernemen.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Ondersteunen van doelgroep-specifieke organisatie 'Wel Jong Niet Hetero'.

FASERING

Doorlopend.

2013: overgangsjaar.

2014-2017: subsidieovereenkomst op basis van beleidsnota 2014-2017.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Subsidieovereenkomst	Doelstellingen m.b.t. empoweren jonge holebi's en transgenders	2013-2017

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Subsidiëring kan pas na goedkeuren beleidsnota van betrokken organisatie.

Openheid en toegankelijkheid van het jeugdwerk t.a.v. homoseksualiteit en transgender

87

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Hilde Van Dyck

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Jeugd

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

De openheid en toegankelijkheid van het jeugdwerk versterken door o.a. het stimuleren van de integratie van activiteiten in het jeugdwerk die de openheid bevorderen t.a.v. homoseksualiteit en transgender.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het jeugdwerk is een belangrijke socialiserende omgeving voor jongeren en kan een rol spelen in het verhogen van de openheid bij jongeren t.o.v. seksuele en genderdiversiteit. Het is dan ook belangrijk om daar expliciet, maar met geëigende methodieken, te werken aan een genderbewustzijn en aan kennis en respect voor seksuele diversiteit.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

In het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid werd de 'aandacht voor interculturaliteit' vervangen door 'gelijkheidsbeleid'. Dit begrip is ruimer: er wordt niet langer enkel gefocust op een beleid dat gelijke kansen nastreeft tussen mensen met een verschillende culturele achtergrond, maar er wordt ook gekeken naar de spanningen die de vereniging doet t.a.v. allerlei andere factoren (seks, handicap, sociaal-eco-

nomische positie, leeftijd, enz.) die deelname aan het economische, politieke en sociale leven kunnen belemmeren.

Het kan interessant zijn om na te gaan of deze beleidskeuze verenigingen ook effectief bewogen heeft om:

- de doelstellingen uit hun beleidsplan 2010-2012 (2013) te herformuleren in hun beleidsplan 2014-2017
- nieuwe doelstellingen te formuleren

Nog in het kader van dit decreet wordt een projectoproep gelanceerd voor het bestrijden van homofobie bij jongeren. Met deze projectoproep willen we de tolerantie ten aanzien van homobiseksualiteit bij jongeren in Vlaanderen - vooral bij moslimjongeren - verhogen, onder meer door de dialoog over dit thema te stimuleren. Om die dialoog aan te wakkeren, wordt een product ontwikkeld waarmee men actief met jongeren aan de slag kan gaan. De ontwikkeling van het product moet een participatief proces worden, waarbij de visie van kinderen en jongeren zelf een duidelijke plaats krijgt. Het project wordt onderbouwd door onderzoek, focusgesprekken, enz. en richt zich tot jongeren tussen 14 en 21 jaar, met een specifieke focus op moslimjongeren. Bij het project worden ook de omgeving van de jongeren en de sleutelfiguren binnen deze omgeving betrokken.

FASERING

- 2013: beoordeling beleidsnota's verenigingen
- 2014: Overzicht doelstellingen gelijkheidsbeleid in beleidsnota's
- 2013: projectoproep tegen homofobie
- 2013-2017: subsidies verenigingen
- 2014: producten als resultaat projectoproep worden voorgesteld

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Subsidies	Op basis van lopend beleidsplan	2013
Fase 2	Subsidieovereenkomst verenigingen 2014-2017	Doelstelling 'gelijkheidsbeleid' in subsidieovereenkomst opgenomen	01/04/2014
Fase 3	Subsidies		2014-2017
Fase 4	Projectoproep	Selectie van 1 of meer projecten	2013

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Beleidsnota's 2014-2017 van o.a. WJNH en Jong en Van Zin moeten goedgekeurd worden.

NoHateSpeech-Campagne voor respect en tolerantie t.a.v. online haatspraak

88

BELEIDSDOMEIN

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Gerda Van Roelen

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister van Jeugd

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit (cf. Nationaal Actieplan tegen Homofobie)

Andere: interculturaliseren

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Haatspraak is een fenomeen dat steeds prominenter en driester opduikt en dat zich uit in cyberpesten, onverdraagzaamheid op het net, racistische uitspraken, homofobie... De haatsprekers zijn zich er vaak niet van bewust welke risico's deze online haatspraak inhouden voor individuele jonge mensen, maar ook voor de democratie.

De NoHateSpeech-beweging wil bewustzijn creëren over deze gevaren, jonge mensen ondersteunen om op te komen voor mensenrechten en respect, oproepen om online speech niet langer te tolereren, netwerken vormen van jonge online-activisten, solidariteit betonen met groepen die doelwit zijn van online haatspraak.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

(hier dient er ook oog te zijn voor eventuele initiatieven om de zichtbaarheid te garanderen, quick wins, beleidsoverschrijdende aspecten, etc.)

Onder de slogan Young People for Human Rights Online, lanceerde de Raad van Europa op 21 maart de No Hate Speech campagne. Het project loopt tot 2014 en staat voor gelijkheid, waardigheid, mensenrechten en diversiteit.

In 47 landen worden nationale campagnes opgestart, zo ook in België. De campagne wil een heuse beweging tegen racisme en onverdraagzaamheid op het net op gang brengen, en doet dit door online ruimte te claimen om respect af te dwingen voor mensenrechten en mense-

lijke waardigheid. De campagne reikt jongeren en jeugdorganisaties tools en vaardigheden aan om te reageren tegen online 'haatspraak'. Meer info over de campagne op www.nohate-speechmovement.org. In Vlaanderen moet in eerste instantie een platform van geïnteresseerde partners samengebracht worden en moet nog afgesproken wie wat opneemt. De No Hate-idee wordt in België officieel gelanceerd op 26 juni 2013, met o.a. een flashmob.

De verspreiding van het campagnemateriaal en de promotie gebeuren in samenspraak met partners in het jeugdmiddenveld.

FASERING

2013: platform samenstellen; lancering campagne; mobilisatie jongeren en jeugdorganisaties via acties Raad van Europa (cf. online en offline tools)

2013: projectoproep verdraagzaamheid

2013: vorming voor jeugdwerkers, onderzoeken wenselijkheid specifieke acties in het jeugdwerk

2014: afgeleide acties in overleg met betrokken stakeholders in de samenleving

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Vlaams platform	Verschillende betrokken actoren mobiliseren	2013
Fase 2	Actieplan	Afspraken m.b.t. afstemming; duidelijke taakverdeling en timing m.b.t. gezamenlijke actie	01/07/2013
Fase 3	Projectoproep	Selectie partner jeugdsector	1/9/2013
Fase 4	Vorming	Sleutelfiguren campagne volgen opleiding RvE	2013-2014
Fase 5	Actie i.o.m. stakeholders	Specifieke actie i.o.v. Jongerenpact	2014

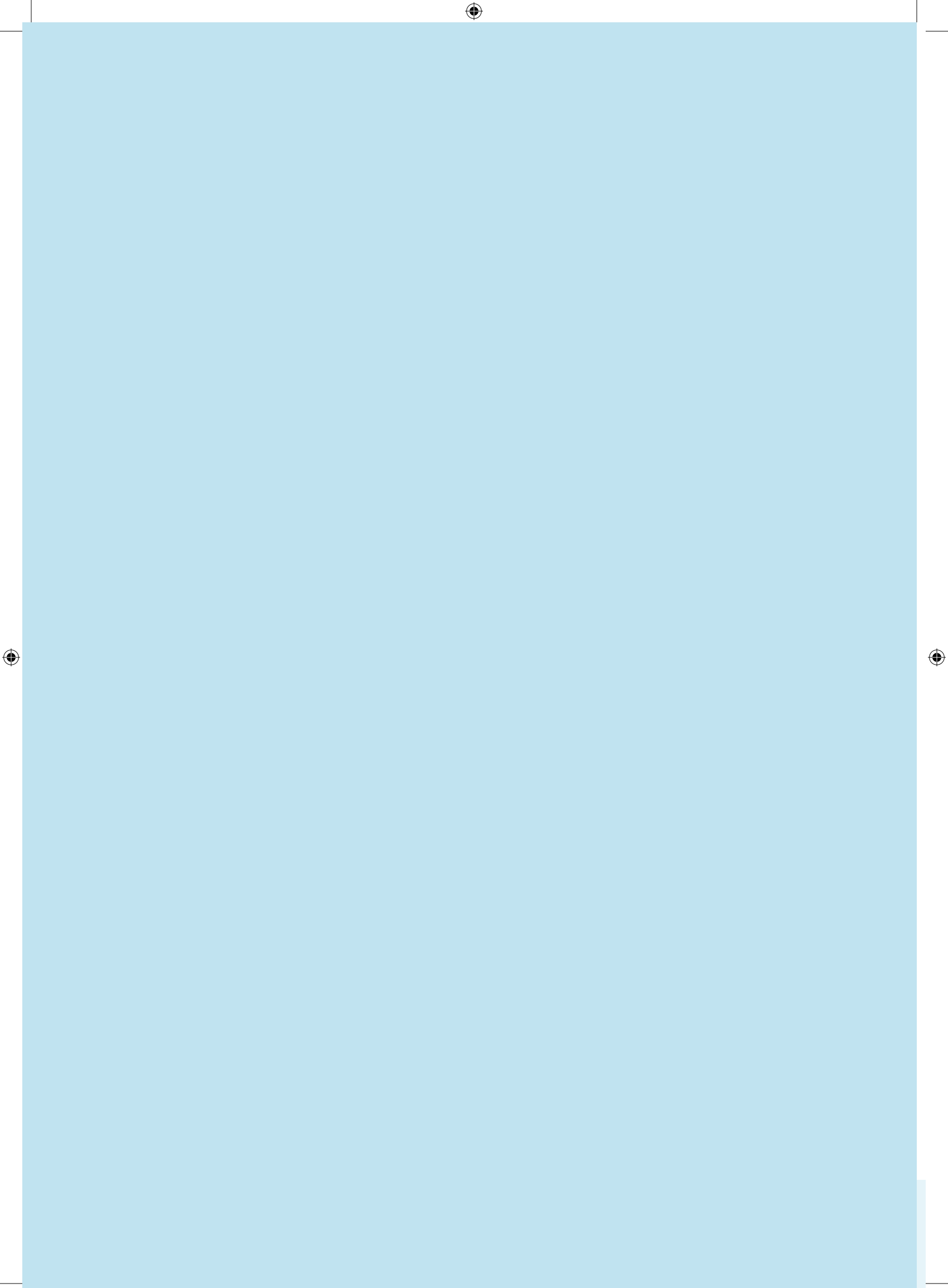
RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

- Samenwerking met actoren in het middenveld.
- Overleg met beleidsdomeinen Onderwijs, WVG, Integratie, GK; betrokkenheid van de jeugdsector (Mediaraven, Jong en Van Zin) is essentieel m.b.t. kennis van sociale media; mogelijke betrokkenheid van transgender infopunt, çavaria, preventiediensten politie, Scholen tegen racisme, Minderhedenforum, Klasse, Cachet, VRT-Ketnet...

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER
VLAAMS MINISTER PASCAL SMET

BEVOEGDHEID
BRUSSEL

Ondersteunen van vzw Intro voor het toegankelijk maken van Brusselse evenementen en festivals

89

BELEIDSDOMEIN

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Team Coördinatie Brussel

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Gunter Bousset

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister bevoegd voor Brussel

BEOOGD THEMA

Fysieke toegankelijkheid

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het realiseren van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle publieke voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het realiseren van de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur gelieerd aan een bepaald beleidsdomein (het gaat hier zowel om permanente infrastructuur als om tijdelijke evenementen).

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Het recht op toegankelijke evenementen is een thema dat niet alleen aan maatschappelijk belang wint maar ook een officieel karakter heeft. In het (door België geratificeerde) verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap zijn toegankelijkheid (artikel 9) en de deelname aan het cultureel leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport (artikel 30) belangrijke items. Bovendien zegt de antidiscriminatiewet van 10 mei 2007 dat het ontbreken van redelijke aanpassingen voor personen met een handicap onrechtvaardig is. Intro maakt festivals, voorstellingen in cultuurcentra, indoor events, sportmanifestaties en andere evenementen zoals beurzen, opleidingen, conferenties enzovoort toegankelijk voor mensen met een visuele, auditieve, fysieke of verstandelijke beperking en voor personen met autisme. Daarnaast ontwikkelt Intro inclusieve projecten om de toegankelijkheid van de evenementen- en vrijetijdssector te bevorderen voor personen met een handicap.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Het project “Brusselse evenementen voor iedereen” van vzw Intro heeft als doel de Brusselse evenementen die in het kader van het Vlaamse beleid voor Brussel worden ondersteund, toegankelijker te maken. Alles samen worden een twintigtal sterk publieksgerichte Brusselse indoor en outdoor evenementen en festivals die via de subsidielijijn “Projecten voor Brussel” worden gesubsidieerd, bij het project betrokken.

Het project van Intro is niet alleen gericht op de organisatoren van Brusselse evenementen en festivals maar heeft ook een meerwaarde voor de subsidieverlener zelf. Aangezien gesubsidieerde evenementen een voorbeeldfunctie hebben, moet bij de toekenning van een projectsubsidie effectief rekening kunnen worden gehouden met de toegankelijkheid van het project (naar schatting 10 tot 11 % van de bevolking heeft een functiebeperking). Daarom voorziet de subsidiegids “Projecten voor Brussel” al de mogelijkheid om een project te laten begeleiden om een beter inzicht te krijgen in de wijze waarop evenementen toegankelijk zijn voor iedereen. Uiteindelijk moet de samenwerking met Intro resulteren in een structureel en toekomstgericht beleidsinstrumentarium waarmee “toegankelijkheid” met kennis van zaken en doelgericht kan worden gehanteerd als een beoordelingscriterium binnen de subsidielijijn “Projecten voor Brussel”.

FASERING

De concrete (meerjarige) projectaanpak is de volgende:

- Nulmeting: met een nulmeting wordt de toegankelijkheid van Brusselse evenementen die in het kader van het Vlaamse beleid voor Brussel worden ondersteund, onderzocht. Daarbij wordt gefocust op de ruime waaier aan aspecten die bepalen dat een evenement al of niet toegankelijk is: toegankelijkheid van informatie en infrastructuur, bereikbaarheid van het evenement, dienstverlening op maat, bijzondere aanpassingen enzovoort. Tevens wordt gepeild naar de mogelijkheden en de bereidheid van de betrokken organisatoren om werk te maken van de toegankelijkheid van hun evenement. Praktisch gezien zijn er contacten met de organisator vóór het evenement en is er een bezoek ter plaatse tijdens het evenement. Het evaluatierapport daarvan wordt achteraf aan de organisator bezorgd;
- Initiatie in toegankelijkheid: opdat de geleverde inspanningen van Intro t.a.v. de organisatoren daadwerkelijk een verschil zouden maken voor mensen met een handicap, moeten de organisatoren een zicht hebben op de algemene doelstellingen van het project. Daarom koppelt Intro een initiatie in toegankelijkheid aan haar contacten met de organisatoren (in het kader van de nulmeting). Tijdens die initiatie worden de organisatoren op een zeer concrete manier geïnformeerd over de verschillende aspecten die van belang zijn voor de toegankelijkheid van een evenement. Dat op zich kan al tot eerste concrete toegankelijkheidsverbeteringen leiden;
- Toegankelijkheidsadviezen en de dienstverlening van Intro: in het kader van de implementatie van toegankelijkheidsrichtlijnen op Brusselse evenementen verleent Intro in een laatste fase ook gerichte toegankelijkheidsadviezen en specifieke dienstverlening t.b.v. de organisatoren.
- Uit die praktische ervaringen wil Intro dan een beleidsinstrumentarium distilleren dat ertoe moet leiden dat de Brusselse evenementen die door de Vlaamse overheid-coördinatie Brussel worden gesubsidieerd, beter toegankelijk zijn.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Uitvoeren nulmeting	Nulmeting	Medio 2013
Fase 2	Specifieke toegankelijkheidsadviezen	Betere toegankelijkheid van de evenementen (ad hoc)	Medio 2014
Fase 3	Beleidsinstrumentarium	Betere toegankelijkheid van de evenementen (structureel)	Medio 2015

RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

Voldoende bereidheid van de organisatoren om te investeren in de toegankelijkheid van hun evenementen en om de aanbevelingen van Intro ter harte te nemen.

Ondersteuning Belgian Pride

90

BELEIDSDOMEIN

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid

VERANTWOORDELIJKE ENTITEIT/DIENST

Team Coördinatie Brussel

PROJECTVERANTWOORDELIJKE

Gunter Bousset

FUNCTIONEEL BEVOEGDE MINISTER & BEVOEGDHEID

Pascal Smet, Vlaams minister bevoegd voor Brussel

BEOOGD THEMA

Seksuele identiteit

Situering binnen doelstellingen afgesproken door de Vlaamse regering

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Het creëren van een holebi- en transgendervriendelijke maatschappij.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1

Het verhogen van het welbevinden van holebi's en transgenders.

BELEIDSDOMEINSPECIFIEKE DOELSTELLING

Het promoten van Brussel als een open, holebi- en transvriendelijk gewest.

Concrete actie

ACHTERGROND EN CONTEXT

Wat de juridische en leefsituatie van holebi's en transgenders betreft, scoort Vlaanderen (en bij uitbreiding België) goed. Het feit dat er in Vlaanderen al bijna 18 jaar een expliciet gelijkemansbeleid m.b.t holebi's wordt gevoerd, zal daar zeker toe hebben bijgedragen. De situatie is echter niet overal even rooskleurig voor holebi's en transgenders. Ook in een groeiend Europa zien we grote verschillen. In meer dan een Europees land hebben holebis minder rechten en zijn de weerstanden zo groot dat zelfs publieke bijeenkomsten als een Pride worden verboden of tot rellen leiden.

Vanuit het Vlaamse gelijkemansbeleid wordt al enkele jaren gewerkt aan het uitbouwen en zichtbaar maken van de internationale voortrekkersrol van Vlaanderen in het uitbouwen van een holebi- en transgendervriendelijk beleid dat leidt tot een open en tolerante maatschappij. Dit moet echter niet enkel een opdracht blijven van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen. Ook vanuit andere bevoegdheden kunnen er stappen worden ondernomen. Met Brussel als hoofdstad van Vlaanderen, België en Europa, is ook de bevoegdheid Brussel een aangewezen hefboom.

BESCHRIJVING INITIATIEF EN EVENTUELE PARTNERS

Vanuit de bevoegdheid Brussel zal de Belgian Pride (de jaarlijkse optocht met uitgebreid randprogramma) worden ondersteund. Het initiatief is in 2013 aan haar achttiende editie toe, en heeft zich de laatste jaren bewust ontwikkeld tot een groot straatfeest waarin de diversiteit

binnen de holebi- en transgenderbeweging centraal staat. De Belgian Pride promoot de rechten van homo's, lesbiennes, queers en biseksuele, interseksuele en transseksuele personen.

In 2012 heeft de Belgian Pride 70.000 bezoekers aangetrokken. De Brusselse Pride wordt ervaren als een van de meest authentieke prides in Europa. In tegenstelling tot veel andere prides biedt hij een goed evenwicht tussen het inhoudelijke, engagement en feest. Dit heeft tot gevolg dat steeds meer mensen zich verplaatsen vanuit de buurlanden naar Brussel voor de Belgian Pride. Zo blijkt uit cijfers van de Brusselse hotelsector, die tijdens het bewuste weekend pieken.

De Belgian Pride heeft een dubbele functie. Enerzijds moet ze een spiegel zijn van wat leeft in de LGBTQI-gemeenschap. Door organisaties van over het ganse land aan te trekken komt de grote diversiteit binnen de gemeenschap ten volle aan bod. De Belgian Pride is dan ook stevig ingebed in een samenwerkingsverband tussen diverse representatieve holebi-organisaties uit Brussel, Vlaanderen en Wallonië. Anderzijds moet het een evenement zijn waar ook mensen van buiten die gemeenschap welkom zijn en zich thuis voelen. De initiatiefnemers kiezen bewust voor een open en brede benadering, met veel oog voor de externe beeldvorming en de maatschappelijke impact van het gebeuren. Met succes: getuige het aantal deelnemers en toeschouwers is de Belgian Pride uitgegroeid tot een sterk publieksgericht evenement met een grote uitstraling tot ver buiten Brussel.

België kent een belangrijk aandeel aan buitenlandse burgers onder zijn inwoners. Ook dit wordt weerspiegeld in het evenement, o.a. via samenwerkingen met allerlei relevante partners (van organisaties voor holebi-asielzoekers en nieuwkomers, over organisaties die zich eerder richten tot de derde generatie Belgen van allochtone origine, tot organisaties voor Europese LGBTQI-ambtenaren). Dergelijke samenwerkingen dragen bij tot de zichtbare diversiteit van het evenement en tot het emancipatorisch proces van veel deelnemers.

Als thuisbasis van een groot aantal Europese (en internationale) instellingen, is Brussel het uithangbord van Europa. De Belgian Pride draagt bij tot het positioneren van Brussel als een (Vlaamse) stad in een internationale context en benadrukt op positieve wijze het multiculturele aspect van onze hoofdstad. De Belgian Pride toont aan de buitenwereld de progressieve, verdraagzame, open mentaliteit in onze samenleving. Er wordt in dit kader eveneens samengewerkt met de organisatie ILGA-Europe die de Belgian Pride mee aangrijpt om de verschillen binnen Europa (op het vlak van een beleid m.b.t. seksuele en genderdiversiteit) aan te kaarten. Vlaanderen - inclusief de door de Vlaamse overheid mee mogelijk gemaakte Belgian Pride – gelden hierbij als goede praktijk.

De Belgian Pride wordt vanuit de Vlaamse overheid ondersteund vanuit de bevoegdheid Gelijke Kansen (voor een aantal aspecten gelieerd aan het inhoudelijke programma) en vanuit de bevoegdheid Brussel (voor een aantal aspecten gelieerd aan beeldvorming en communicatie).

FASERING

De Belgian Pride vindt traditiegetrouw plaats in de maand mei.

VERWACHTE RESULTATEN M.B.T. OUTPUT

	Meetindicator	Streefcijfer/resultaat	Streefdata
Fase 1	Ondersteuning van de Belgian Pride	Pride op 18 mei 2013/minstens consolidatie van het aantal deelnemers/ruime media-aandacht uit binnen- en buitenland	Mei 2013 en 2014